

Képviselő-testületi előterjesztés

2017.február 22.

Tárgy: Pályázat benyújtása Helyi Községi Fejlesztési Stratégia elkészítésére és megvalósítására

Előterjesztő: Farkas Éva Erzsébet polgármester

Ügyiratszám: 1/122-1/2017/I.

Melléklet:
1. sz. melléklet: Vezetői Összefoglaló
2. sz. melléklet: Indikatív Pénzügyi Terv
3. sz. melléklet: Helyi Községi Fejlesztési Stratégia

Készítette: Makói Polgármesteri Hivatal – Innovációs és Városfejlesztési Iroda

.....
Gilinger Nándor

Témafelelős:

.....
Darabos Orsolya Katalin
irodavezető

Az előterjesztést látta:

.....

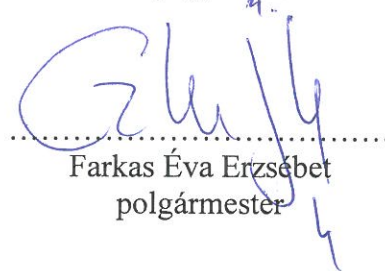
Véleményezésre megküldve:

Ügyrendi és Pénzügyi Bizottság

Törvényességi véleményezésre bemutatva:

.....
dr. Bálint-Hankóczy Beatrix
jegyző

A napirend előterjesztőjének jóváhagyása:

.....
Farkas Éva Erzsébet
polgármester

MAKÓ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

Ikt.sz: 1/122-1/2017/I

Üi.: Gilinger Nándor

Előterjesztés

Tárgy: Pályázat benyújtása Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elkészítésére és megvalósítására

- Melléklet:** 1. sz. melléklet: Vezetői Összefoglaló
2. sz. melléklet: Indikatív Pénzügyi Terv
3. sz. melléklet: Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete

M a k ó

Tisztelt Képviselő-testület!

Magyarország Kormánya TOP-7.1.1-16 kódszámon, „Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösség-szervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” címen felhívást tett közzé közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) megvalósítása érdekében regisztrált Helyi Akciócsoportok (HACS) számára közösségi szinten irányított városi **Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiák** (HKFS) elkészítésén és megvalósításán keresztül.

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 173/2016. (V.12.) MÖKT határozatban döntött a helyi akciócsoport létrehozásáról és regisztráció benyújtásáról. A regisztráció 2016. június 3. napján benyújtásra került. A **Makóért Helyi Közösség** regisztrációs kérelmét 2016. június 28. napján elfogadták, így jogosulttá vált pályázat benyújtására a fenti kiírás vonatkozásában.

A támogatási kérelmet benyújtó szervezetek vállalják, hogy a stratégiájuk megvalósításával hozzájárulnak a **közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések** céljának eléréséhez, továbbá a stratégiájuk megvalósítása érdekében helyi pályázatos rendszert működtetnek, melyet a **Makóért Helyi Közösség** fog végezni. A pályázatos rendszer kezdeményezettjei a helyi civilszervezetek, akik vállalják, hogy a fejlesztéseket Makó város belterületén valósítják meg.

A pályázatos rendszeren túlmenően szükséges meghatározni egy **kulcsprojektet**, amely a stratégia keretében megvalósításra kerül. A HKFS-ben megfogalmazott kulcsprojekt a Korona emeletének civil, kulturális és közösségi központtá történő alakítása. Az így kialakuló közösségi tér egyszerre járul hozzá a civil szervezetek körében tapasztalható hely- és infrastruktúra-hiány orvoslásához, valamint a helyi programkínálat színesítéséhez szükséges helyszínek megteremtéséhez. Az emeleti rész rekonstrukciójával olyan multifunkcionális közösségi helyszín kialakítása tervezett, mely a helyi igények széles spektrumának kielégítésére alkalmas.

A HKFS benyújtási határideje **2017. február 28.** A HKFS elfogadása és kiválasztása esetén a stratégia megvalósítása kapcsán kötelezően megvalósítandó tevékenység a helyi közösségi fejlesztési stratégia szerinti műveletek végrehajtása, ezen belül:

1. A helyi lakosság és civil szféra együttműködésének erősítését szolgáló fedett közösségi terek kialakítása (kulcsprojekt)
2. A kulturális és közösségi helyszínek infrastrukturális és technológiai fejlesztése a minőségi programválaszték biztosítása érdekében
3. A helyi és térségi hagyományok őrzését, átörökítését és gazdasági hasznosítását elősegítő események, programok
4. A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében
5. Korcsoport-specifikus kínálat kiterjesztése – különös tekintettel az ifjúsági programokra
6. A társadalmi összefogást, az együttműködést és a helyi koordináció javítását szolgáló programok
7. A lakosság egészségének megőrzését és az aktív, sportos életmód kialakítását célzó beavatkozások

A pályázat forrásösszetétele:

Év	Támogatás (bruttó Ft)	Önerő (bruttó Ft)	Összesen (Bruttó Ft)
2017	57 477 624 Ft	0 Ft	57 477 624 Ft
2018	429 192 539 Ft	0 Ft	429 192 539 Ft
2019	265 047 792 Ft	0 Ft	265 047 792 Ft
2020	47 914 973 Ft	0 Ft	47 914 973 Ft
Összesen (Ft)	799 632 928 Ft	0 Ft	799 632 928 Ft

Támogatási intenzitás: 100%

Finanszírozási forma: vissza nem térítendő támogatás

Pályázat benyújtásának határideje: 2017. február 28.

Tisztelt Képviselő-testület!

A fentiekre tekintettel, a következő határozati javaslatot terjesztem a Képviselő-testület elé:

HATÁROZATI JAVASLAT

1. Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete úgy határoz, hogy pályázatot nyújt be a Magyarország Kormánya által kiírt TOP-7.1.1-16 kódszámú, „Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” című felhívásra, az alábbiak szerint:

A pályázat forrásösszetétele:

Év	Támogatás (bruttó Ft)	Önerő (bruttó Ft)	Összesen (Bruttó Ft)
2017	57 477 624 Ft	0 Ft	57 477 624 Ft
2018	429 192 539 Ft	0 Ft	429 192 539 Ft
2019	265 047 792 Ft	0 Ft	265 047 792 Ft
2020	47 914 973 Ft	0 Ft	47 914 973 Ft
Összesen (Ft)	799 632 928 Ft	0 Ft	799 632 928 Ft

2. A Képviselő-testület felkéri a jegyzőt, hogy sikeres pályázat esetén a támogatás összegét a költségvetési rendeleten vezesse át és kezelje elkülönítetten.
3. A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert minden szükséges intézkedés és nyilatkozat megtételére.

Határidő: 2017. február 28.

Felelős: polgármester, 2. pont tekintetében jegyző

Erről értesítést kap:

- Makó város polgármestere
- Makó város jegyzője
- Makói Polgármesteri Hivatal Pénzügyi Iroda
- Makói Polgármesteri Hivatal Innovációs és Városfejlesztési Iroda
- Irattár

M a k ó, 2017. február 13.

Farkas Éva Erzsébet
 polgármester

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

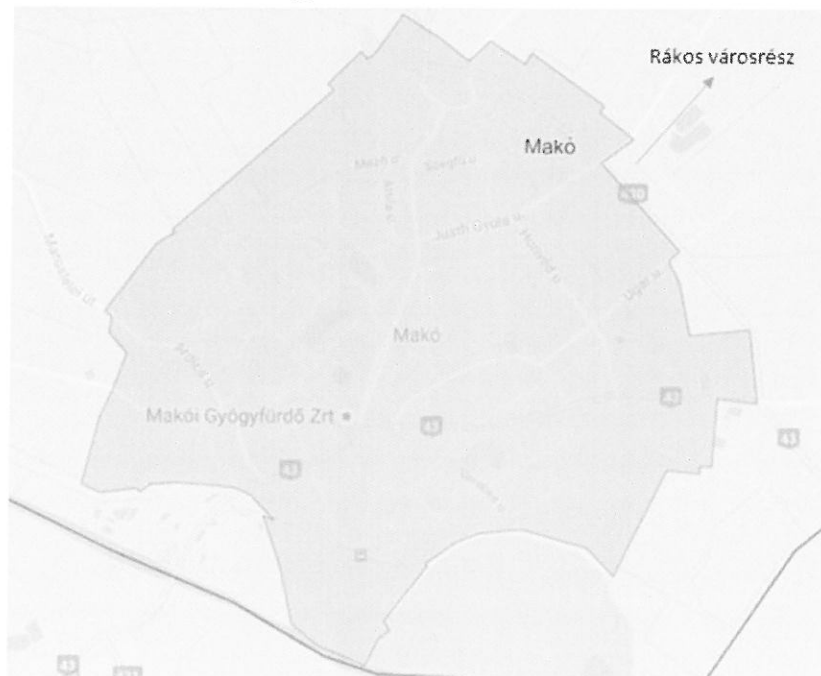
Makó Város Önkormányzata pályázatához

a „TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” felhívásra

A „TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” felhívás keretében elkészült a program stratégiája. A fejlesztési program rögzíti azokat a feladatokat, amelyeket sikeres pályázat esetén a helyi közösségek megvalósíthatnak Makó városában 2020-ig. A felhívás célja a városi területek (10 000 fő feletti lakosságszámú települések) kulturális és közösségi életének revitalizációja, melyben kulcsszereppel bír a széleskörű társadalmi bevonás, a szektorokon átívelő együttműködések erősítése, valamint az integrált és innovatív megoldások alkalmazása.

Makó város lakónépessége Magyarország közigazgatási helynévkönyve (2014. január 1.) alapján 23 100 fő, mely azonban a teljes településre vonatkozó adat. Mivel a külterület – ahogy az fentiekben is szerepel – nem tekinthető e stratégia akcióterületének, ezért annak népességszámát (168 fő) szükséges levonni. Mindezeket figyelembe véve a HKFS beavatkozásai által **érintett lakosság 22 932 főnek** adódik.

Alábbi ábra jelöli Makó belterületét, vagyis a HKFS akcióterületét.

1. ábra: Makó város belterülete, a HKFS akcióterülete 2016.

Forrás: Közlekedési Információs Rendszer és Adatbázis (KIRA)

A helyi közösségi fejlesztési stratégia (HKFS) Makón a **helyi akciócsoporth (HACS)**, a **Makóért Helyi Közösség** koordinációjával került kialakításra, a későbbiekben pedig megvalósításra. A megalakulást követően elindult a stratégia tervezési folyamata, melynek alapját a **3 tematikus munkacsoport** (Stratégiai Vezetőségi, a „Közösség – Kultúra – Egészség szoft”, valamint a „Közösségi-kulturális infrastruktúra”) adta. A munkacsoportok kialakításánál a legfőbb szempont az érintettek (civil szféra, lakosság, kapcsolódó intézményhálózat) lehető legszélesebb körű bevonása volt – különös tekintettel a sérülékeny társadalmi csoportokra.

A tematikus munkacsoportok interaktív részvételen alapuló workshopok, találkozók keretében azonosították a város közösségi-kulturális életének legfőbb problémáit, fejlesztési szükségleteit.

A lakosság és a közösségfejlesztésben érintett szereplők elküldhették javaslataikat, ötleteiket és észrevételeiket a helyi közösségi és kulturális élettel, annak fejlesztési lehetőségeivel kapcsolatban. A munkacsoport-találkozók túl, a minél szélesebb körű társadalmi elfogadottság és nyilvánosság biztosítása érdekében a HACS kialakította a felhíváshoz kapcsolódóan a **CLLD online webfelületét (a város honlapjának aloldalaként)**. Szintén az online kommunikációt és a lakosság bevonását szolgálta a Makóért Helyi Közösség közösségimédia-tevékenysége, mely a **HACS facebook-oldalának** kialakításával, majd folyamatos frissítésével valósult meg.

A HKFS a közösségi és kulturális élet javításában az innovatív és újszerű elemeket helyezi előtérbe, melyben az alulról jövő kezdeményezések térnyerése, a különböző szereplők közti együttműködés erősítése és a közösségi tervezés módszertana kulcsszerepet játszik. A Makóért Helyi Közösség valóban olyan stratégia megvalósítását irányozza elő, mely a helyi lakosság számára a „**Makón élni és közösséghez tartozni jó**” érzés feltételeit teremti meg, ezáltal pedig erősíti a lokálpatriotizmust, az identitástudatot, közvetve pedig hozzájárul a lakosság helybenmaradásához.

A jövőkép azt az állapotot vetíti előre, melyet Makó városa közösségi-kulturális fejlesztései nyomán hosszú távon kíván megvalósítani: *„Makó városában a nyitott és aktív helyi társadalom számára olyan közösségi-kulturális kínálat biztosított, melyben a hagyományőrzés, a kulturális sokszínűség és örökség egyaránt érvényesül – megteremtve a generációk és különböző társadalmi csoportok közti együttműködés, a stabil népességszámhoz szükséges jó életminőség, valamint a közösségre építő bevonás alapjait”*. A **hosszú távú jövőkép** eléréséhez középtávon realizálandó **specifikus célok** segítenek hozzá, melyek megvalósítását a HKFS beavatkozásai teszik lehetővé:

- A helyi értékek, hagyományok védelme, megőrzése és bővítése (SC -1.);
- Az együttműködés javítása a közösségfejlesztés szolgálatában (SC -2.);
- Különböző korcsoportok igényeket kielégítő, színvonalas közösségi-kulturális kínálat (SC -3.);
- A lakosság egészségének és aktivitásának megőrzése, javítása (SC -4.).

A specifikus célok elérésének eszközei a beavatkozási területek. A HKFS tervezése során az érintettek **hét fő beavatkozási területet** azonosítottak, melyek a közösségi-kulturális élet megújítását teszik lehetővé. A legjobban kirajzolódó, egyben legsürgetőbb szükségletnek a fedett közösségi terek hiánya adódott, mely a civil szféra és lakosság igényeit is kielégíti. Emellett kiemelendő a korcsoport-specifikus programkínálat bővítése, valamint a hagyományok megőrzése és átörökítése, mint kiemelt szükségletek. A beavatkozások az akcióterület egészén végrehajtandó fejlesztéseket takarnak, található köztük infrastrukturális (ERFA), valamint „szoft” programelem (ESZA) egyaránt:

- A helyi lakosság és civil szféra együttműködésének erősítését szolgáló fedett közösségi terek kialakítása (kulcsprojekt);
- A kulturális és közösségi helyszínek infrastrukturális és technológiai fejlesztése a minőségi programválaszték biztosítása érdekében;

- A helyi és térségi hagyományok megőrzését, átörökítését és gazdasági hasznosítását elősegítő események, programok;
- A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében;
- Korcsoport-specifikus kínálat kiterjesztése – különös tekintettel az ifjúsági programokra;
- A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok;
- A lakosság egészségének megőrzését és az aktív, sportos életmód kialakítását célzó beavatkozások.

A Makóért Helyi Közösség összesen 688,04 M Ft-nak megfelelő fejlesztési összeget kíván e tevékenységek megvalósítására fordítani, míg saját működésére és a helyi lakosság, civil szféra animálására 111,59 M Ft kerül allokálásra (a projekt teljes költségvetése így 799,6 M Ft-nak adódik, melyben az ERFA és ESZA források aránya 2:1).

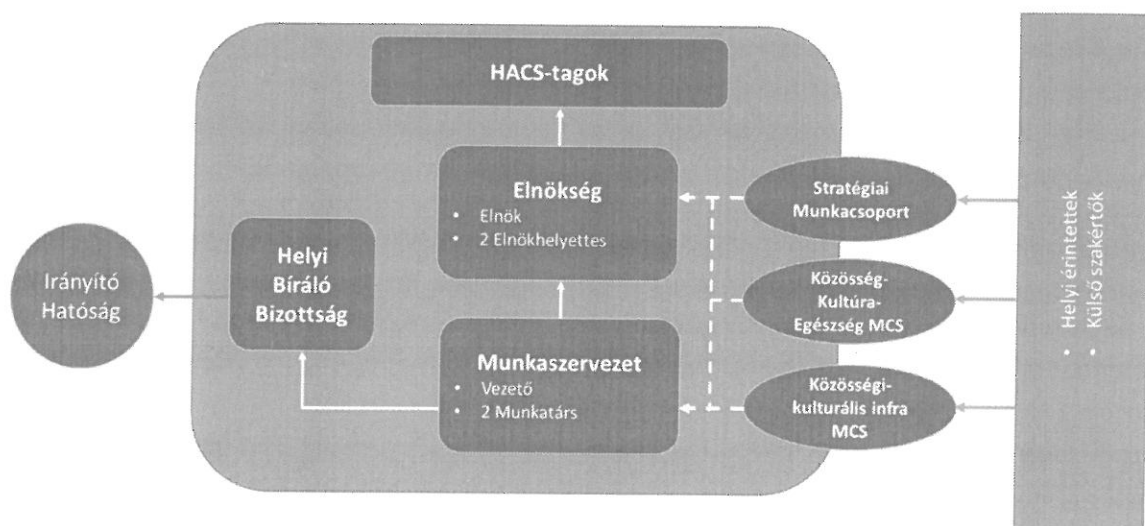
A HACS összetétele, szervezeti felépítése, az egyes szervezeti egységek feladatai

A HKFS megvalósításához a pályázati, szervezeti és eljárásrendi kereteket a HACS a támogatási döntést követően dolgozza ki részletesen, a stratégia azonban előzetesen meghatározza a főbb irányvonalakat. Az operatív, kommunikációs és előkészítő feladatokat a HACS munkaszervezete látja el, mely egy fő vezető és két fő adminisztratív dolgozóval működik. A munkaszervezet előkészíti a Helyi Bíráló Bizottság (HBB) számára a felhívásokra beérkező pályázatokat (formai megfelelés, előzetes értékelés), melyet a két albizottságból álló HBB szakmai szempontból értékel és döntéshozatalra előterjeszt az Elnökség elé. A projektek megvalósítására a nyertes pályázóknak max. 24 hónap áll rendelkezésére, beavatkozási területenként két felhívás tervezett (kivételt képez a kulcsprojekt).

A Makóért Helyi Közösség, mint Helyi Akciócsoport (HACS) konzorciumi formában működő szervezet. Jelen fejezetben kizárólag a legfontosabb szervezeti és működési irányelveket mutatjuk be, részletes Szabályzat a támogatási szerződés megkötését követő harmadik hónap végéig kerül kidolgozásra.

Alábbi ábra szemlélteti a makói HACS felépítését és annak szervezeti egységeit.

A HACS, annak szervezeti és működési környezete

7. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (Ft):

Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1.	A helyi lakosság és civil szféra együttműködésének erősítését szolgáló fedett közösségi terek kialakítása	0	25 000 000	200 000 000	45 000 000	0	270 000 000	39,2%
2.	A kulturális és közösségi helyszínek infrastrukturális és technológiai fejlesztése a minőségi programválaszték biztosítása érdekében	0	0	77 000 000	74 500 000	0	151 500 000	22,0%
3.	A helyi és térségi hagyományok őrzését, átörökítését és gazdasági hasznosítását elősegítő események, programok	0	0	60 000 000	50 000 000	5 100 000	115 100 000	16,7%
4.	A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében	0	0	18 000 000	20 000 000	6 440 000	44 440 000	6,5%
5.	Korcsport-specifikus kínálat kiterjesztése – különös tekintettel az ifjúsági programokra	0	0	23 000 000	20 000 000	5 000 000	48 000 000	7,0%
6.	A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok	0	0	15 000 000	12 000 000	4 000 000	31 000 000	4,5%
7.	A lakosság egészségének megőrzését és az aktív, sportos életmód kialakítását célzó beavatkozások	0	0	12 000 000	15 000 000	1 004 808	28 004 808	4,1%
	Összesen	0	25 000 000	405 000 000	236 500 000	21 544 808	688 044 808	100%

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen
Működési költségek	0	13,24	17,66	17,66	17,66	0,00	0,00	66,22
Animációs költségek	0	19,23	6,53	10,89	8,71	0,00	0,00	45,36
Összesen	0	32,48	24,19	28,55	26,37	0,00	0,00	111,59

A HACS a felhívás alapján felhasználható maximális forrásnál nagyobb mértékű, hosszabb távú együttműködést nem tervez megvalósítani.

SZÉCHENYI 2020

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Makó Helyi Akciócsoport

Makóért Helyi Közösség

HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2016-2020

2016. október

Európai Unió
Európai Strukturális
és Bertámasztási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
1. A STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSÉNEK MÓDJA, AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁNAK FOLYAMATA	5
2. A HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÁLTAL LEFEDETT TERÜLET ÉS LAKOSSÁG MEGHATÁROZÁSA	7
3. AZ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEINEK ÉS LEHETŐSÉGEINEK ELEMZÉSE	9
3.1. Helyzetfeltárás	9
3.2. A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	19
3.3. SWOT	24
3.4. Fejlesztési szükségletek azonosítása	26
4. A STRATÉGIA JÖVŐKÉPE	31
5. A STRATÉGIA CÉLHIERARCHIÁJA	32
5.1. Átfogó cél	32
5.2. Specifikus célok	33
6. CSELEKVÉSI TERV	36
6.1. A beavatkozási területek leírása	36
6.2. Együttműködések	55
6.3. A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei	56
6.4. Kommunikációs terv	67
6.5. Monitoring és értékelési terv	71
6.6. Horizontális célok	73
6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása	74
6.8. Kockázatelemzés	76
7. INDIKATÍV PÉNZÜGYI TERV	78

Vezetői összefoglaló

Jelen stratégia a „TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösség-szervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” felhívás keretében készült. Ahogy az a felhívás nevében is szerepel, a felhívás célja a városi területek (10 000 fő feletti lakosságú települések) kulturális és közösségi életének revitalizációja, melyben kulcsszereppel bír a széleskörű társadalmi bevonás, a szektorokon átívelő együttműködések erősítése, valamint az integrált és innovatív megoldások alkalmazása.

A helyi közösségi fejlesztési stratégia (HKFS) Makón a helyi akciócsoport (HACS), a Makóért Helyi Közösség koordinációjával került kialakításra, a későbbiekben pedig megvalósításra. A HACS, mely 2016 májusában alakult meg a három szféra kiegyensúlyozott részvételével, összesen 16 alapító taggal, működési területként a város belterületét választotta (22 932 fős helyi lakossággal). A HACS megalakulást követően elindult a stratégia tervezési folyamata, melynek alapját a 3 tematikus munkacsoport (Stratégiai Vezetőségi, a „Közösség – Kultúra – Egészség szoft”, valamint a „Közösségi-kulturális infrastruktúra”) adta. A munkacsoportok kialakításánál a legfőbb szempont az érintettek (civil szféra, lakosság, kapcsolódó intézményhálózat) lehető legszélesebb körű bevonása volt – különös tekintettel a sérülékeny társadalmi csoportokra.

A tematikus munkacsoportok interaktív részvételen alapuló workshopok, találkozók keretében azonosították a város közösségi-kulturális életének legfőbb problémáit, fejlesztési szükségleteit. A találkozók a közösségi tervezés módszertanának újszerű alkalmazása mellett együttműködési felületet is létrehoztak a közösség-szervezésben érintett makóiak számára: ezek során kiderült, hogy az eltérő működési területű csoportok között számos területen összhang fedezhető fel, a közösségi és kulturális élet céljai, fejlesztési prioritásai így nagyfokú egyetértés eredményeként kerültek megfogalmazásra. A stratégia célkitűzéseit, jövőképét és beavatkozási területeit a részvételi bevonás mellett a legfontosabb tématerületek (Makó társadalma, közösségi és kulturális élet erőforrásai, gazdaság) megvizsgálásával készült helyzetfeltárás alapozta meg.

A jövőkép azt az állapotot vetíti előre, melyet Makó városa közösségi-kulturális fejlesztései nyomán hosszú távon kíván megvalósítani: *„Makó városában a nyitott és aktív helyi társadalom számára olyan közösségi-kulturális kínálat biztosított, melyben a hagyományörzés, a kulturális sokszínűség és örökség egyaránt érvényesül – megteremtve a generációk és különböző társadalmi csoportok közti együttműködés, a stabil népességszámhoz szükséges jó életminőség, valamint a közösségre építő bevonás alapjait”*. A hosszú távú jövőkép eléréséhez középtávon realizálandó specifikus célok segítenek hozzá, melyek megvalósítását a HKFS beavatkozásai teszik lehetővé:

- A helyi értékek, hagyományok védelme, megőrzése és bővítése (SC -1.);
- Az együttműködés javítása a közösségfejlesztés szolgálatában (SC -2.);
- Különböző korcsoporti igényeket kielégítő, színvonalas közösségi-kulturális kínálat (SC -3.);
- A lakosság egészségének és aktivitásának megőrzése, javítása (SC – 4.).

A specifikus célok elérésének eszközei a beavatkozási területek. A HKFS tervezése során az érintettek hét fő beavatkozási területet azonosítottak, melyek a közösségi-kulturális élet megújítását teszik lehetővé. A legjobban kirajzolódó, egyben legsürgetőbb szükségletnek a fedett közösségi terek hiánya adódott, mely a civil szféra és lakosság igényeit is kielégíti. Emellett kiemelendő a korcsoport-specifikus programkínálat bővítése, valamint a hagyományok megőrzése és átörökítése, mint kiemelt szükségletek. A beavatkozások az akcióterület egészén végrehajtandó fejlesztéseket takarnak, található köztük infrastrukturális (ERFA), valamint „szoft” programelem (ESZA) egyaránt:

- A helyi lakosság és civil szféra együttműködésének erősítését szolgáló fedett közösségi terek kialakítása (kulcsprojekt);

- A kulturális és közösségi helyszínek infrastrukturális és technológiai fejlesztése a minőségi programválaszték biztosítása érdekében;
- A helyi és térségi hagyományok megőrzését, átörökítését és gazdasági hasznosítását elősegítő események, programok;
- A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében;
- Korcsoport-specifikus kínálat kiterjesztése – különös tekintettel az ifjúsági programokra;
- A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok;
- A lakosság egészségének megőrzését és az aktív, sportos életmód kialakítását célzó beavatkozások.

A Makóért Helyi Közösség összesen 688,04 M Ft-nak megfelelő fejlesztési összeget kíván e tevékenységek megvalósítására fordítani, míg saját működésére és a helyi lakosság, civil szféra animálására 111,59 M Ft kerül allokálásra (a projekt teljes költségvetése így 799,6 M Ft-nak adódik, melyben az ERFA és ESZA források aránya 2:1).

A HKFS megvalósításához a pályázati, szervezeti és eljárásrendi kereteket a HACS a támogatási döntést követően dolgozza ki részletesen, a stratégia azonban előzetesen meghatározza a főbb irányvonalakat. Az operatív, kommunikációs és előkészítő feladatokat a HACS munkaszervezete látja el, mely egy fő vezető és két fő adminisztratív dolgozóval működik. A munkaszervezet előkészíti a Helyi Bírálóbizottság (HBB) számára a felhívásokra beérkező pályázatokat (formai megfelelés, előzetes értékelés), melyet a két albizottságból álló HBB szakmai szempontból értékel és döntéshozatalra előterjeszt az Elnökség elé. A projektek megvalósítására a nyertes pályázóknak max. 24 hónap áll rendelkezésére, beavatkozási területenként két felhívás tervezett (kivételt képez a kulcsprojekt).

A HKFS a közösségi és kulturális élet javításában az innovatív és újszerű elemeket helyezi előtérbe, melyben az alulról jövő kezdeményezések térnyerése, a különböző szereplők közti együttműködés erősítése és a közösségi tervezés módszertana kulcsszerepet játszik. A Makóért Helyi Közösség valóban olyan stratégia megvalósítását irányozza elő, mely a helyi lakosság számára a „Makón élni és közösséghez tartozni jó” érzés feltételeit teremti meg, ezáltal pedig erősíti a lokálpatriotizmust, az identitástudatot, közvetve pedig hozzájárul a lakosság helybenmaradásához.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A „TOP-7.1.1-16 - Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” c. felhívás a helyi lakosság bevonásán alapuló, a városok közösségi és kulturális életének revitalizációját megcélzó, közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) megvalósítására törekszik. A felhíváshoz kapcsolódóan a Makóért Helyi Közösség elkészítette jelen Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiáját (HKFS), melyben – előbbiek értelmében – a helyi partnerségépítés, az alulról jövő kezdeményezések és a közösségi irányítás innovációja kulcsszerepet játszottak.

Makó városában a CLLD megvalósítása érdekében 2016 májusában Makó Város Önkormányzata vezetésével megalakult a helyi akciócsoport (HACS), a Makóért Helyi Közösség. Már a szerveződés időszakában is rendkívüli jelentőséggel bírt a helyi szereplők mozgósítása – összhangban a 1303/2013/EU Rendelet 34. cikkével. A három szféra (civil, köz- és vállalkozói szféra) kiegyensúlyozottsága fontos alapelv volt annak érdekében, hogy a különböző igények egyformán megjelenjenek mind a tervezés, mind a megvalósítás során: a 16 tagú akciócsoportban a civil szféra 6, a köz- és vállalkozói szféra pedig 5-5 taggal képviselteti magát.

A HACS regisztrációját követően megkezdődött a stratégia tervezési folyamata, melynek egyik fő elemét a helyi munkacsoportok kialakítása jelentette. E munkacsoportok lényege az egyes részterületekkel kapcsolatos, érintett makóiak összefogása és megszólaltatása. A munkacsoportok tagjai a HACS tagok mellett olyan közösségszervezők, illetve a helyi közösségi és kulturális terek megújításában, kialakításában alapvető szereplők, akiknek szakértelme és helyismerete hozzájárulhatott a szükségletek lehető legszélesebb körű becsatornázásához. A városban három munkacsoport került kialakításra: a Stratégiai Vezetőségi, a „Közösség – Kultúra – Egészség szoft”, valamint a „Közösségi-kulturális infrastruktúra” Munkacsoport. A munkacsoportok feladata a stratégiai tervezésben a szakmai tanácsadás, egyeztetések lefolytatása, ill. műhelytalálkozókon való részvétel (a munkacsoportok részletes összetételét ld. a vonatkozó, 6.3. fejezetben).

A városban a munkacsoportok több alkalommal találkoztak, összesen hét műhelytalálkozóra került sor (munkacsoportonként 2-2 találkozó, illetve egy projektösszesítő stratégiai ülés), melyek lebonyolítása külső szakértő bevonásával történt. A workshopok során a munkacsoporttagok megismerkedtek a HKFS pályázatban elvárt tartalmi struktúrájával, a tervezési és megvalósítási folyamat lépéseivel, illetve elfogadásra került a tervezéshez kapcsolódó részletes ütemterv. A találkozók fő célja a stratégia tartalmának minél több szereplő bevonásával történő kialakítása: így a munkacsoporttagok részt vettek a város erősségeinek-gyengeségeinek, fejlesztési szükségleteinek azonosításában; a célhierarchia és a jövőkép megfogalmazásában; valamint legfőképpen a beavatkozási területek azonosításában. Ezen találkozók innovatív módszerek alkalmazásával (pl. World Café), interaktív módon kerültek lebonyolításra. A műhelytalálkozók egyik legszembetűnőbb tanulsága az eltérő társadalmi bázist képviselő résztvevők közti konszenzus felfedezése volt a fejlesztési irányokat illetően. A személyes részvételt követően írásos véleményezésre és kiegészítésre is módjuk volt a munkacsoportok tagjainak.

A sérülékeny társadalmi csoportok bevonása kiemelt szempont volt a tervezés során. Ennek érdekében e csoportok helyi képviselői (pl. Máltai Szeretetszolgálat, Nyugdíjas Csoport, Roma Nemzetiségi Önkormányzat): a felmerülő szükségleteket, igényeket jól ismerve, megoszthatták tapasztalataikat és fejlesztési javaslataikat.

A munkacsoport-találkozókon túl, a minél szélesebb körű társadalmi elfogadottság és nyilvánosság biztosítása érdekében a HACS kialakította a felhíváshoz kapcsolódóan a CLLD online webfelületét (a város honlapjának aloldalaként). E honlapon a pályázattal kapcsolatos legfontosabb hírek és események olvashatók, ill. a helyi szereplők közreműködésére irányuló felhívások. A lakosság és a

közösségfejlesztésben érintett szereplők elküldhették javaslataikat, ötleteiket és észrevételeiket a helyi közösségi és kulturális élettel, annak fejlesztési lehetőségeivel kapcsolatban.

Szintén az online kommunikációt és a lakosság bevonását szolgálta a Makóért Helyi Közösség közösségimédia-tevékenysége, mely a HACS facebook-oldalának kialakításával, majd folyamatos frissítésével valósult meg. A social media alkalmazása a fiatalok minél célzottabb megszólítását tette lehetővé, hiszen a facebook az általuk leginkább használt online platform, mely lehetővé teszi a naprakész információk megosztását, a gyors és egyszerű véleményezést, még inkább megteremtve az interaktivitást és teret engedve az alulról jövő kezdeményezések érvényre juttatásának. A stratégia – annak elkészültét követően – mindkét felületen elérhetővé vált társadalmatisítás céljából, ill. a véleményezés lehetőségének széles körű biztosítása érdekében.

Az online kommunikáció egyik kiemelt célja, hogy a helyi érintettek értesülhessenek a pályázat céljairól, a tervezés és megvalósítás menetéről, valamint párbeszédet kialakítva a közösségi tervezés elvei érvényesülhessenek. Emellett valós idejű lehetőséget biztosít a tevékenységekben történő részvételre és a csatlakozásra.

Alábbi táblázat összegzi a helyi érintettek bevonásának elemeit, a kapcsolódó eseményeket és a társadalmatisításhoz kapcsolódó tevékenységeket.

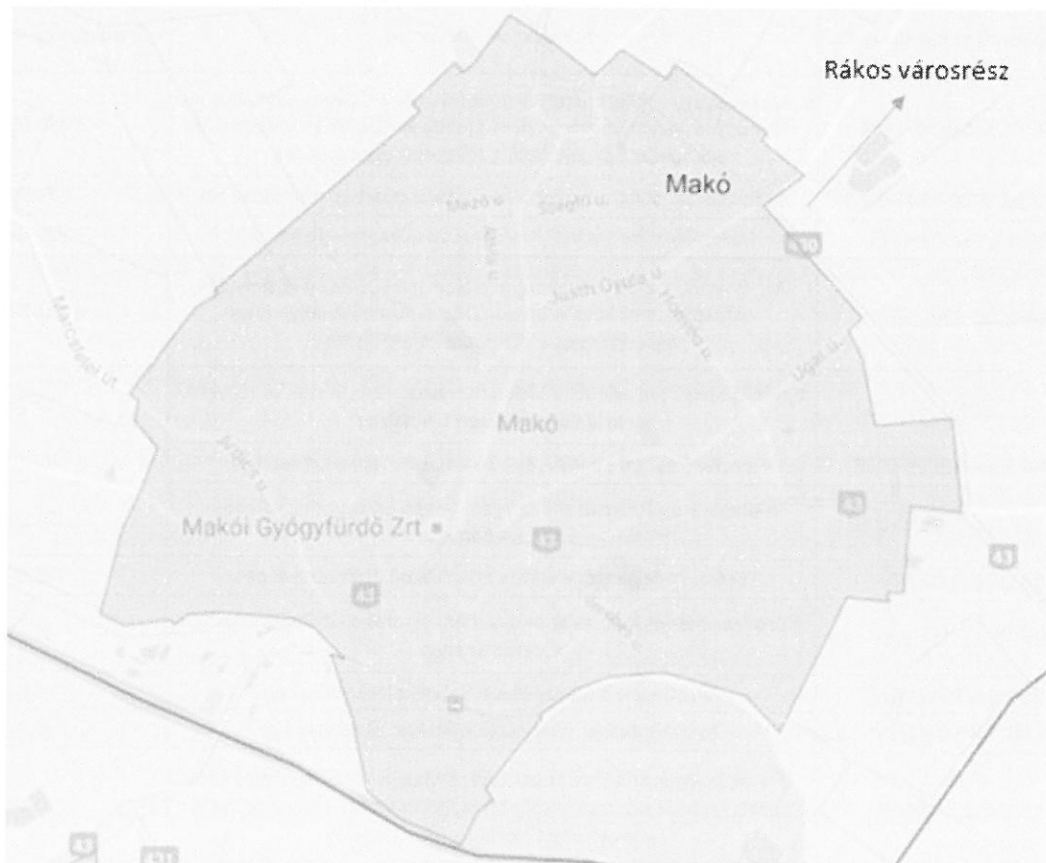
Társadalmatisítási esemény			Helyszín és időpont, résztvevők száma	Tartalom
Stratégiai Munkacsoport első találkozó			2016. szeptember 14., Makói Polgármesteri Hivatal; 7 fő	<ul style="list-style-type: none"> • A stratégia tartalmának átbeszélése; • Részletes munka- és ütemterv kialakítása
Közösség – Kultúra – Egészség szoft Munkacsoport első találkozó			2016. szeptember 23., Hagyamaház; 18 fő	<ul style="list-style-type: none"> • SWOT-analízis, fejlesztési szükségletek <ul style="list-style-type: none"> • Jövőkép és célok
Közösségi-kulturális infrastruktúra Munkacsoport első találkozó			2016. szeptember 23., Makói Polgármesteri Hivatal; 6 fő	<ul style="list-style-type: none"> • SWOT-analízis, fejlesztési szükségletek <ul style="list-style-type: none"> • Jövőkép és célok
Közösség – Kultúra – Egészség szoft Munkacsoport második találkozó			2016. szeptember 29., Hagyamaház; 19 fő	<ul style="list-style-type: none"> • Beavatkozási területek azonosítása
Közösségi-kulturális infrastruktúra Munkacsoport második találkozó			2016. szeptember 29., Makói Polgármesteri Hivatal; 6 fő	<ul style="list-style-type: none"> • Beavatkozási területek azonosítása
Stratégiai	Munkacsoport	második találkozó	2016. szeptember 29., Makói Polgármesteri Hivatal; 8 fő	<ul style="list-style-type: none"> • Szervezeti eljárásrendi keretek, monitoringrendszer • A stratégia megvalósításának lépései
Stratégiai	Munkacsoport	harmadik találkozó	2016. november 22., Makói Polgármesteri Hivatal; 7 fő	<ul style="list-style-type: none"> • A stratégia tartalmi és költségvetési elemeinek véglegesítése
A stratégia társadalmatisítása			2017. február	<ul style="list-style-type: none"> • Online véleményezési lehetőség a lakosság számára • Közzététel a város weboldalán, valamint a HACS facebook-oldalán

2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Jelen HKFS akcióterületének Makó város belterülete, célcsoportjának a belterület lakossága tekintendő. Mindez megteremti a külterülettől való lehatárolás alapját, mely a Tisza és Maros Vidéke Jövőjéért Egyesület (LEADER) fejlesztési területének részét képezi, így a Vidékfejlesztési Program szerint vidéki területnek minősül.

Makó város lakónépessége Magyarország közigazgatási helységnévkönyve (2014. január 1.) alapján 23 100 fő, mely azonban a teljes településre vonatkozó adat. Mivel a külterület – ahogy az fentiekben is szerepel – nem tekinthető e stratégia akcióterületének, ezért annak népességszámát (168 fő) szükséges levonni. Mindezeket figyelembe véve a HKFS beavatkozásai által érintett lakosság 22 932 főnek adódik.

Alábbi ábra jelöli Makó belterületét, vagyis a HKFS akcióterületét.

1. ábra: Makó város belterülete, a HKFS akcióterülete 2016.

Forrás: Közlekedési Információs Rendszer és Adatbázis (KIRA)

Az akcióterület ilyen elvű lehatárolását több tényező indokolja. Egyrészt az alapvető településszerkezeti sajátosságok meghatározzák a város közösségfejlesztési törekvéseit és lehetőségeit: míg a belterület egy sűrűbben beépített és lakott, mezővárosias jellegű városterület, addig a külterület gyéren lakott, szinte beépítetlen, mely legfőképpen elnéptelenedett gazdasági területekből, tanyákból áll. Ennek megfelelően a közösségi-kulturális funkciók, a közösségi élet és programkínálat is a belterületre koncentrálódik, ill. fejlesztésük is itt indokolt.

Bár a belterület egyes településrészei eltérő adottságokkal és városképi megjelenéssel, lakossági összetétellel bírnak, mégis megfigyelhető egyfajta lakossági homogenitás, mely indokolja a teljes belterületi

lakosság bevonását. Továbbá az is megfigyelhető, hogy az egyes városi közösségépítő, ill. kulturális események, rendezvények és kiállítások használói, „fogyasztói” nem korlátozódnak egyes városrészekre – ugyanez a közösségi terekről egyaránt elmondható. A programokhoz és helyszínekhez kapcsolódóan fontos tény, hogy a tervezés során fejlesztési szükségletként kirajzolódott a színvonalas programkínálat és közösségi tér iránti igény városszerte, a legtöbb városrészt lefedve. A HKFS kiemelt célja az együttműködés erősítése a lakosok között, mely bár túlmutat a város határain, de elsősorban a teljes belterületi lakosság integrációjának növelésére és a köztük lévő kapcsolat megteremtésére törekszik.

Elmondható, hogy a belterületi lakosság megfelelő „kritikus” tömeggel bír ahhoz, hogy a városban valódi közösségfejlesztés történjen: az egyes programok látogatottsága, az eltérő célcsoporti igények kielégítéséhez szükséges változatosság és a közösségi-kulturális terek megfelelő kihasználtsága biztosítható, mindemellett a városi civil szervezetek és közösség-szervezők pedig a belterületet teljes egészében lefedik.

A korábban az akcióterületen megvalósított, kultúra- és közösségfejlesztés szempontjából releváns együttműködések tartalmazó projektek az alábbi táblázatban olvashatók.

<i>Támogatási konstrukció</i>	<i>A projekt megnevezése</i>	<i>Támogatás összege (Ft)</i>
DAOP-2.1.1/A-2008-0004	A Makói Gyógy- és Termálfürdő komplex gyógy- és egészségturisztikai fejlesztése, valamint az egyedi és új szolgáltatásokhoz kapcsolódó kompetenciák, marketing tevékenységek erősítése	3 193 000 000
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0031	Aktív turisztikai fejlesztések Makón (Kalandpart és szabadstrand)	174 653 000
DAOP-3.1.2-2007-0045	Makó Város belterületi kerékpárút hálózatának fejlesztése	329 092 000
DAOP-3.2.1-2008-0025	Makó autóbusz-pályaudvar újjáépítése és a közösségi közlekedés kiszolgálásának korszerűsítése (Makó autóbusz-pályaudvar újjáépítése és a közl.szolg.korszerűsítése)	333 270 000
DAOP-4.3.1-09-2009-0027	Egyenlő esélyű hozzáférés a Makói Polgármesteri Hivatalhoz (Egyenlő esély Polgármesteri Hivatalhoz)	39 754 000
DAOP-4.3.1-09-2009-0028	Egyenlő esélyű hozzáférés a Bartók Béla iskola épületéhez	42 100 000
DAOP-5.1.2/A-2f-2010-0002	A fürdővárosi funkciókat kiszolgáló településközpont kialakítása Makón	1 177 022 000
TÁMOP 6.1.2-11/3	Egészség-fejlesztés és prevenció Makón és kistérségében	125 000 000
TÁMOP 3.2.11/10-1	Közművelődés és kultúra az oktatásban, oktatás a közművelődésben és a kultúrában	40 274 000
TÁMOP 5.3.1.B-2-12/2	Nő az esély a Maros Menti Szociális Intézményben	2 829 000
TÁMOP 5.5.2-11/2	Az önkéntesség elterjesztése Makón és térségében	19 467 000
TÁMOP 3.1.5-09/A-2	A pedagógiai kultúra korszerűsítése Makón - Felzárkóztatás és tehetséggondozás: művészetterápia, informatikai- és idegennyelvi kompetencia- fejlesztés segítségével	12 000 000

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1. Helyzetfeltárás

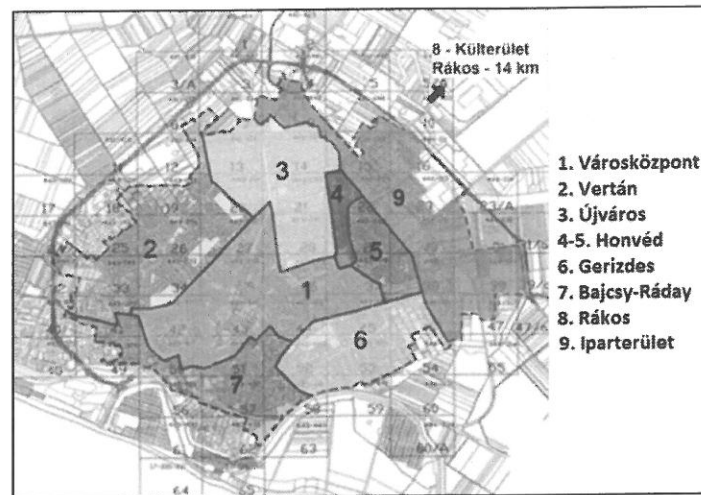
3.1.1. Térszerkezet specifikumai

Makó város a Maros jobb partján, Csongrád megye keleti részén fekszik. A Makói járás központja, közigazgatási területe 229,23 km². Térségi szerepkörét alapvetően meghatározza, hogy a trianoni határváltozással elvesztette természetes vonzaskörzetét és kapcsolatrendszerét, mely rányomta bélyegét a város kulturális és közösségi életére is.

A periférikus elhelyezkedésből adódó hátrányok az elmúlt évek infrastrukturális beruházásai nyomán jelentősen csökkentek, melyek közül kiemelendő az M43-as autópálya átadása. A Makó központjától mindössze 6 km-re lévő makói csomópontnak köszönhetően nemcsak a megyeszékhely Szeged, valamint az M5 autópálya megközelíthetősége javult, hanem a román országhatár gyorsforgalmi elérhetősége is megvalósulhatott. Utóbbi a város központján áthaladó 43. sz. főútvonal tehermentesítése mellett a határközeli fekvésben rejlő további gazdasági-társadalmi-turisztikai potenciál szélesebb körű kiaknázását is lehetővé teszi. A település két vasúti hálózati kapcsolattal rendelkezik. A Makó-Hódmezővásárhely-Szolnok vasútvonalon a személyszállítás a 2009/2010. évi menetrendváltástól szünetel, a Békéscsaba-Kétegyháza-Mezőhegyes-Újszeged vasútvonalon pedig jelenleg mindössze napi két vonatpár közlekedik. Stratégiai cél a tram-train típusú vasúti szolgáltatás fejlesztése Szeged irányába, amely jelentősen megkönnyítené a megyeszékhellyel való tömegközlekedési kapcsolatot. A Maros a korábbi évszázadokban kedvelt teherhajózási útvonal volt, azonban mára a meder feltöltődésével csak kishajózásra alkalmas a torkolattól Makóig.

A város napjainkban leginkább kistérségi-járási központként funkcionál, azonban térszerkezeti kapcsolatai széleskörűek: megállapítható egy Makó-Kiszombor kiemelt térségi jelentőségű hídfő helyzetű településpár funkció, illetve Makó és a két megyei jogú város által alkotott „Háromváros” háromszög. Nagyobb kontextusban nézve Makó része a három ország közötti, határon átnyúló városhálózati pólustérségnek, amely a Szeged–Hódmezővásárhely–Makó–Arad–Temesvár–Szabadka térségben körvonalazódik. Az ezen térséghez tartozó, Makóhoz közvetlenül kapcsolódó Szeged-Arad, illetve Temesvár tengelyek ma még nem tekinthetők valódi fejlődési tengelyeknek, a város kulturális-közösségi-gazdasági kapcsolatai szempontjából azonban a jövőben meghatározóak lehetnek.

Makó nyolc, területileg jól lehatárolható városrészrel rendelkezik.

2. ábra: Makó városrészei

Forrás: ITS megalapozó vizsgálata alapján, 2015

A Városközpont városrész – ahogy neve is tükrözi – Makó kulturális és közösségi központja, számos banki, kereskedelmi szolgáltatás elérhető a területen csakúgy, mint oktatási intézmények, hivatalok és kulturális intézmények is (például a Hagymaház, Makó művelődési központja). A városrészben sűrűsödik a turisztikai látnivalók döntő többsége is, többek között a Makói Gyógy- és Termálfürdő, a Korona Szálló, a József Attila Városi Könyvtár és Múzeum, templomok, valamint a 4 csillagos Grand Hotel Glorius. Mindezek mellett a város közösségi-kulturális programjainak többsége is e városrészhez kötődik. Klasszikus értelemben vett főtér – mely kifejezetten közösségi-kulturális térként működik – a városban nincsen, annak funkcióját több tér együttesen tölti be.

Vertán városrész legfőbb jellemzője a lakófunkció, de itt található a Csongrád Megyei Egészségügyi Ellátó Központ Hódmezővásárhely – Makó makói intézménye, a Makói Általános Iskola Almási tagintézménye, az Idősek Klubja és a Nyugdíjas Otthon is. A családi házas övezetű, falusias jellegű Újváros városrész egy funkcionális alközponttal rendelkezik a Vásárhelyi utca, a Kossuth utca és a Justh Gyula utca által lehatárolt területen, ahol a katolikus és református templom mellett kereskedelmi és szolgáltató egységek működnek.

Makó egyetlen szegregátuma a Honvéd városrészben alakult ki, ahol a roma lakosság 80%-a összpontosul, alközpontja nem alakult ki. Gerizdes a város jelenleg legdinamikusabban növekvő része, új lakóterületekkel. A városrész jellegzetes funkciói a sport és rekreációhoz kapcsolódó létesítmények, illetve a kereskedelmi funkció. A város déli része nagyrészt kertvárosias övezet, amely a Bajcsy-Ráday nevet viseli. Nem alakult ki alközpontja, ennek ellenére orvosi rendelő, vasútállomás, közszolgáltatások működnek a városrészben.

Makó-Rákos városrész jellegzetessége, hogy 14 km-re található a városközponttól, mégis belterületbe vont terület. A városrész lakossága leszakadással veszélyeztetett, mely a helyiek közösségi-kulturális életében is megnyilvánul: közösségi igényeiknek megfelelő helyszín jelenleg nem található a városrészben (a helyi művelődési ház kialakítása és infrastrukturális feltételei nem teszik erre alkalmassá), a központtól való jelentős távolság pedig sokak számára a közösségi-kulturális életből való teljes kivonódást eredményezi.

Összegezve elmondható, hogy Makó elérhetősége az elmúlt években jelentősen javult. A különböző történelmi korok hatásai visszatükröződnek a település változatos arculatán: a Városközpontban megtalálhatjuk a nagyvárosias telepszerű és a belvárosi jellegű lakóépületeket, a többi városrészt tekintve a kisvárosias polgárvárosi és mezővárosi lakóövezet, a kertvárosi és falusi jellegű lakóépületek jellemzőek Makóra, csakúgy, mint az üdülőterületek és gazdasági területek.

3.1.2. Táj- és természeti adottságok

Makó a magasabban fekvő Alsó-Tisza vidék, illetve a Körös-Maros köze középtáj találkozásánál fekszik. A tájhasználatot és tájképet az iparszerű mezőgazdasági termelés dominálja, csak a mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas szikes pusztákon fordul elő rét, legelő.

A település déli határában folyik el a Tisza egyik legjelentősebb mellékfolyója, a Maros. A folyópart jelenleg is kedvelt terület a kikapcsolódni vágyóknak, azonban kihasználtsága – elsősorban az árvízveszély miatt – alacsony.

Eredeti flórája a nagytáblás szántóföldi művelés miatt szinte csak a védett területen jelenik meg. A Maros mentén fekvő, Makó mellett Maroslelét is érintő ártéri Makó-Landori erdő hajdani kiterjedt, keményfás ligeterdők jellegzetes növény- és állatvilágát őrzi. A Körös-Maros Nemzeti Park részeként kiemelt védelmet élvez csakúgy, mint a település közigazgatási területének északi részét érintő, nagy kiterjedésű, változatos növény- és állatvilággal rendelkező időszakos mocsár, a Montág-pusztta, amely gazdag vízvilágának köszönhetően a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozó vizes élőhelyek közé is felkerült. A város környékén ex-lege védett kunhalmok különleges természeti értéket képviselnek. Ezen védett területek turisztikai vonzerői jelenleg kihasználatlanok. A települést a népszerű turistautak elkerülik, mindössze a Maros jobb partja mentén futó gáton, illetve Királyhegyessel közös határában fut jelzett turistaút, melynek jobb kihasználása a jövő feladata.

3.1.3. Zöldfelületek

Habár Makó kiterjedt erdőfelülettel csak a Maros árterében rendelkezik, a város tágas, mezővárosi utcáinak fasorai jelentős mértékben hozzájárulnak a városkörnyezet-lakókönyezet minőségi színvonalához csakúgy, mint a közterek idős, értékes fái. Az egykori püspöki nyári rezidencia kertjeként funkcionáló Petőfi park a maga egy hektárjával a város legnagyobb közparkja, de ezen kívül még több kisebb-nagyobb park, számos játszótér, illetve zöldfelületű létesítmények kertjei adják Makó kedvező zöldfelületi rendszerét. Utóbbiak közül kiemelt értékkel bír a József Attila Múzeum kertje, melyet jelenleg kerítésfal választ el az utcafronttól, így az közösségi térként nem funkcionál, a városkép meghatározó részét nem képezi.

A Maros hullámtéri erdeinek illusztrációját szolgálja a 2007-2013-as Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretén belül megépült Lombkorona Sétány, amely az ártéri fák lombkorona magasságában, 190 m hosszan húzódik, és mutatja be a környezeti és élővilági értékeket több információs tábla segítségével. Ennek közelségében található továbbá a Maros parti szabadstrand, illetve számos nyaraló- és üdülőház. Előbbi ingyenesen látogatható és kedvelt célpontja a városlakóknak a nyári hónapokban. Bár a térség jelentős közösségi potenciállal bír, közösségi és kulturális programok szempontjából alulhasznosított.

A városban a környezetszépítésnek évszázados hagyománya van, a Virágos Makóért verseny ma már több száz résztvevővel zajlik, jelentős közösségépítő ereje van. Makó 2004-ben elnyerte a Magyarország legvirágosabb városa címet, a 2005-ös Virágos Falvak és Városok Versenyén különdíjban részesült.

A város tovább kívánja fejleszteni zöldfelületeinek számát és minőségét a jövőben is. A Zöld város kialakítása című pályázati konstrukció keretében a közeljövőben felújításra kerül a főút mentén, a Csipkeház előtti zöldfelület, tovább növelve ezzel a városközpont zöldfelületének kedvező mikroklimatikus hatását. Ezen kívül a szintén belvárosi elhelyezkedésű Deák Ferenc utca rekonstrukciója is tervezett, mely fejlesztéseknek köszönhetően egy új zöldvezeti, közösségi-kulturális tengely alakulhat ki a városközpontban, turisztikai pályázat keretében pedig további közparkok, pihenők újulhatnak és szépülhetnek meg.

3.1.4. Épített környezet

Makó számos műemléki értékkel bír. A teljes belváros a környező utcákkal együtt településkép- és településszerkezeti védelem alatt áll. A Széchenyi tér és környezete műemléki jelentőségű területként védett. A város területén 20 darab, ún. intézményesített országos védelem alatt álló objektum található. A különböző korú épületek hűen tükrözik a kor adott építészeti stílusát. Ezek közül a legfontosabbak – a teljesség igénye nélkül - a barokk stílusban épült Római katolikus plébániatemplom, a késő barokk Református ótemplom és a Régi református polgári fiúiskola, a klasszicista Városháza és a Szent Gellért Diákotthon, illetve a Korona Szálló, amelyre a romantikus-historizáló stílusjegyek jellemzőek. A városközpontban több országos műemléki védelemmel bíró épület használaton kívül van.

Az országos védelemben nem részesülő épített értékeket Helyi Értékvédelmi rendelet védi, amely jelenleg 253 darab épületre terjed ki. Ezek közül kiemelendők a Makovecz Imre által tervezett középületek, amelyek száma ma már tíz feletti, egyedi organikus stílusuk meghatározza Makó építészeti arculatát. A két legjelentősebb ilyen épület a Hagymaház és a városi fürdőkomplexum, de az új városi könyvtár is a Makovecz épületek sorát fogja bővíteni.

A funkcióbővítő városrehabilitációhoz kapcsolódóan valósult meg a belvárosi közterek rekonstrukciója, a piac pedig – ahová a járáson kívül az országhatáron túlról is érkeznek árusok - a közeljövőben új tetőszerkezettel és árusítópultokkal kerül felszerelésre. A településen jelenleg nem található olyan forgalomcsillapított sétálóövezet, vagy -utca, mely a kereskedelmi funkció mellett hangulatos környezetével a közösségi-kulturális-turisztikai funkciók betöltését is ellátná. A játszóterek felújítása az előző európai uniós támogatási ciklusban megvalósult: a korábbi 34 játszótérből 19 felújításra, a többi bezárásra került. A játszóterek elhelyezkedése összhangban van a kiscsaládos övezetekkel.

Megállapítható, hogy a városban jelentős azon – önkormányzati tulajdonban lévő – épületek száma, melyek városarculati szempontból is meghatározóak, azonban pénzügyi források hiányában jelenleg alulhasznosítottak/állaguk leromlott. Ezzel párhuzamosan rendkívül korlátozottan állnak rendelkezésre a kulturális és civil élet szereplőit kiszolgáló fedett közösségi terek. Ezek számának bővítése új, ilyen célt szolgáló helyszínek kialakításával kulcskérdés a város közösségfejlesztése szempontjából. A helyi közösségi élet fellendítésére jó megoldást jelenthetne valamely, jelenleg alulhasznosított épület a civil szféra igényeinek megfelelő létrehozása – a Korona Szálló elhelyezkedése, az épület évek óta tartó megfelelő hasznosításának hiánya kiválóan alkalmassá teszi az ingatlan e célra történő kialakítására. A volt szálló épülete a főtéren található, 1992-ig üzemelt szállodaként. Az azóta eltelt közel negyed évszázad során nem sikerült az épületet megfelelő funkciókkal felruházni, holott a 2000-es években felújítása és az emelet konferencia- és üzleti központtá történő alakítása megtörtént, de voltak tervek szálláshely újbóli kialakítására is. Napjainkban eseti jelleggel tartanak itt rendezvényeket, illetve találkozót, de a szervezett, megfelelő hasznosítás nem valósul meg. Az infrastruktúra megfelelő átalakításával és a megfelelő technikai háttér biztosításával a – jelenleg helyhiánnyal küszködő – civil élet egyik központjaként működhetne az épület, mely így jelentős mértékben hozzájárulhat a város közösségi és kulturális életének fejlesztéséhez.

A helyi közösségi közlekedési szolgáltatás mindössze egy buszhálózatra korlátozódik, amely az ipari park és az autóbusz-pályaudvar között napi négy alkalommal közlekedik, a városnak csak néhány városrészét érinti. A városközpont kapcsolatát a többi városrészrel helyközi járatok biztosítják. A településen belüli közösségi közlekedés döntő része kerékpáron történik, egy 2013-as felmérés szerint a helyi közlekedők 77%-a választotta a kerékpárt napi közlekedési eszközül. Ennek oka a síkvidéki jelleg, a kerékpáros szempontból megfelelő városméret, illetve a sűrű úthálózat. A település 2014-ben már harmadjára nyerte el a Kerékpárosbarát Település címet a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pályázatán, habár kisebb hiányosságok - főleg a kapcsolódó infrastruktúra tekintetében - megfigyelhetők.

3.1.5. A gazdaság helyzete

Makó tradicionálisan mezőgazdasági térségi központ, a működő vállalatok ágazati megoszlásában a mezőgazdaság meghaladja a megyei értéket. Az agrártermeléshez kapcsolódó – jelentős történelmi hagyományokkal bíró – feldolgozóipar meghatározó, szintén meghaladja a megyei átlagot, azonban hiányzik a megerősödéséhez szükséges együttműködési kultúra, a termékpályák menedzselése. A humántőke színvonala vegyes, korlátozott a helyi tőke jelenléte, a megyei és országos átlagoktól elmaradnak a helyiiparüzésiadó-bevételek. A megyei adatokhoz viszonyítva a helyi vállalkozások mikro- és kisvállalások kategóriában alul-, a közép- és nagyvállalati kategóriában felülreprezentáltak. Utóbbi háttérben elsősorban a városba települt két multinacionális vállalat, a ContiTech Fluid Automotive Hungária Kft., illetve a Givaudan Magyarország Kft. áll, amelyek betelepülésében fontos szerepet játszott volt az olcsó és képzett munkaerő, valamint a kiváló infrastruktúra. Azonban e két vállalat jelenléte leginkább a foglalkoztatottságban fejezi ki pozitív hatásait: új befektetéseket nem ösztönöznek, valamint a helyi beszállítókkal sem alakult ki kapcsolat, mivel a két cég belső ellátási rendszeren keresztül termel.

A működő vállalkozások aránya alapján a mezőgazdasági szektor részesedése 5,7%, amely mind a csongrádi (4,9%), mind az országos (3,5%) értéket meghaladja. Kiemelkedő a hungarikum makói hagyma mellett a fűszerpaprika és az eredetvédett makói hosszúgyökér termelése, utóbbinak Makó és Szeged környete az országos termelés felét adja. A térség kedvező talaj- és időjárási viszonyai kedveznek a kertészeti kultúráknak is, a hűtőházi és szárítómányi kapacitás azonban nem elégséges, az értékesítési csatornák nem szervezettek.

A Makói Ipari Parkot 1998-ban hozta létre az önkormányzat, amelynek gazdaságfejlesztési támogatása ma is kulcskérdés. Területe 87,34 ha, amelyből közművesített szabad terület 28,15 ha. A parkban a mikro- és kisvállalkozásokat segítő inkubátorház üzemel. Jelenleg a gumiipar, a fémipar, a mezőgazdasági termékfeldolgozás és az élelmiszeripari alapanyagok előállítását alkotják a település ipari szerkezetét, de az ipari parkban több logisztikai vállalkozás is jelen van. A város két meghatározó ipari szereplője a már fent említett két ipari cég, a ContiTech Fluid Kft., valamint a Givaudan Magyarország Kft., melyek egyben a legnagyobb foglalkoztatók is 2384, illetve 405 fővel. A városban egyelőre nem jelentek meg a high-tech iparágak, az innovációs teljesítmény alacsony.

A gazdasági élet szereplői közt – ahogy az fentebb már ismertetésre került – kevéssé figyelhető meg együttműködés és szervezett, közös fellépés (pl. értékesítési csatornák, térségi beszállítói hálózat kialakításában). Bár a városban nem alakult sem ipari, sem mezőgazdasági klaszter, kedvezőnek tekinthető a Csanád és Térsége Gazdakör immáron több mint ötéves fennállása. A Gazdakör igyekszik a helyi és térségi gazdálkodók közti együttműködést, összehangolt működést megvalósítani, ezáltal piaci erejüket és pozíciójukat erősíteni. A helyi termékek közül kiemelendő a hungarikumok szerepe, azonban igény mutatkozik az egyéb helyi termékek népszerűségének növelését szolgáló értékesítési pontok létrehozására, valamint megfontolandó a helyi termékek keretrendszerének, ezáltal egységesebb és összehangoltabb marketingkommunikációjának kialakítása. A szolgáltatási szektorban a működő vállalkozások 76,8%-a tevékenykedik, amely valamelyest elmarad a megyei (78,9%) és országos (79,9%) mutatóktól. A legtöbben a megyei szintet meghaladó arányban a Kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban dolgoznak (27,82%).

Nemzetközi jelentőségű turisztikai és gyógyászati létesítmény a 2012-ben átadott Makói Termál- és Gyógyfürdő, a Hagymatikum, amely szintén a Makovecz Imre által tervezett épületek számát gyarapítja. Befogadóképessége 1600 vendég/nap, kihasználtsága az év nagyobb részében kedvező, mely főleg a külföldi vendégeknek köszönhető. A vendégek 70%-a Romániából érkezik, de jelentős a Szerbiából érkezők száma is. A látogatók nagy része egynapos vendég, amelynek háttérben egyrészt a megfelelő mennyiségű és minőségű szálláshely-kínálat, valamint a kapcsolódó szolgáltatások hiánya áll. Utóbbin enyhít a két éve átadott, több értékes kínálattal szolgáló Maros Kalandpart, ahol a korábban már említett Lombkorona sétány mellett 40 m-es csúszda, a Maros felett pedig canopy pálya is funkcionál. A városban jelenleg egy négycsillagos szálloda, a Grand Hotel Glorius üzemel, a szálláshelykínálatot panziók és ifjúsági szálláshelyek

egészítik ki, de kempingezési lehetőség is rendelkezésre áll a Maros partján. A vendéglátóhely-kínálatot tekintve kevés a minőségi és színvonalas étterem, kávézó, vendéglátóipari létesítmény.

A térségben kedvező adottságokkal bír a kerékpáros és lovas turizmus, amely jó alapja lehetne a hagyományőrző falusi turizmus felfutásának, azonban erre eddig csak kevésbé sikeres kezdeményezések voltak. Makovecz Imre életművének gondozásával kapcsolatban kormányhatározat van életben, amely egy, a magyarországi organikus építészetet bemutató túraútvonal kialakítására tesz javaslatot, ennek Makó fontos megállóhelye lehetne. A térség idegenforgalmi fellendülésének érdekében civil egyesület is létrejött, a Makó és Térsége Turisztikai Egyesület. Jövőbeli cél egy TDM szervezet kialakítása a településen, mely a szereplők közti együttműködést és szinergiahatást kívánja erősíteni.

A vállalati szféra egyes szereplői igyekeznek Makó közösségi-kulturális életéhez hozzájárulni. A Givaudan Kft. a Makó Város Fejlesztéséért Közalapítvány támogatásán keresztül jutalmazza a makói diákokat és felkészítő tanáraikat, a Váll-Ker Kft. pedig évente megrendezi Grillfesztiválját, amellyel a helyiek kikapcsolódását, szórakozását segíti a város egyéb rendezvényei mellett. Makó kiemelt célja, hogy az előbbihez hasonló kezdeményezések köre bővüljön, a gazdaság szereplőit, ill. a szolgáltatókat erőteljesebben bevonja a város közösségi és kulturális életébe, a helyi hagyományokat ápoló és a kulturális örökség átörökítéséhez hozzájáruló gazdálkodók számára megteremtse a fejlődés lehetőségét.

3.1.6. A társadalom állapota, városi közszolgáltatások

Makó lakónépességének száma a 2014-es adatok szerint 22 926 fő, ebből kb. 1,3 %, 300 fő él belterületen kívül (Rákos városrészt beleszámítva). A város szempontjából rendkívüli nehézséget jelent az évek óta tartó népességfogyás, mely már az 1930-as évek óta megfigyelhető. E tendencia az elmúlt években még inkább felerősödött, 2004-2014 között a csökkenés mértéke (9,72%) meghaladja mind a megyei (4,36%), mind az országos átlagot (2,39%). Makó szempontjából e probléma kiemelt feladatként kezelendő – a természetes fogyás mellett az elvándorlás és az elöregedés hatásainak csökkentésével. Utóbbiakhoz a közösségi és kulturális élet fejlesztése, a fiatalok számára vonzó program- és helyszínek kialakítása jelentős mértékben hozzájárulhat és kulcskérdést jelent a város jövőjében.

A városban jelentős arányú nemzetiség nincsen, 0,5% feletti aránnyal a roma (1,62%), és a román (0,93%) nemzetiségek rendelkeznek. Mindkét csoport képviselőjét nemzetiségi önkormányzat látja el, melyek rendszeresen szerveznek a városban kulturális programokat, valamint közösségfejlesztő eseményeket.

Az oktatást tekintve elmondható, hogy Makó jelentős vonzókörzettel bír az alap- és középfokú oktatásban, így a környező települések diákjai is célcsoportját képezhetik a különböző programoknak. Művészeti képzést az Alapítvány a Művészeti Nevelésért fenntartásában működő Magán Alapfokú Művészeti Iskola és Zeneművészeti Szakképző Iskola nyújt. Makó oktatási centrumi szerepkörét gyengíti, hogy sem a városban, sem a járásban nem található felsőfokú intézmény – ez meghatározza a város alapvető kínálatát, hiszen a klasszikus egyetemvárosokhoz képest az e célcsoportokat megszólító program- és helyszínek hiányosnak tekinthető.

2011-ben a foglalkoztatottak aránya (58,19%) a 15-64 éves népességben belül kedvezőbben alakult a tíz évvel korábbi és a megyei/országos adatokhoz képest egyaránt. A képet azonban árnyalja, hogy 2014-re a regisztrált álláskeresők aránya ugyanezen korcsoporton belül már meghaladta a megyei és országos átlagot. A szolgáltató szektorban dolgozik a munkavállalók majd kétharmada (65%), az iparban 30%-a, míg a mezőgazdaságban kevesebb mint 6%-a. Az elvándorlási hajlandóságot erősíti, hogy a fiatalabb munkaerő képzettsége nem áll összhangban a munkaerő-kínálattal.

A városban kórház (a Csongrád Megyei Egészségügyi Ellátó Központ Makói intézménye), szakrendelések, mentőszolgálat, magánorvosi rendelések, háziorvosi rendelések, védőnői szolgálat és magángyógyszertárak biztosítják az egészségügyi szolgáltatásokat. Az infrastruktúra általánosságban elavult, a háziorvosi rendelők felújításra szorulnak, az eszközállomány még éppen megfelelő szintű. Makón az egészségtudatosság és az

egészségmegőrzés évek óta fontos szerepet játszik, 2014-ben került átadásra a Makói Kistérség Egészségfejlesztési Irodája a kórházon belül, mely a városban és a térségben szűrőprogramokat szervez és egyéb tanácsadási feladatokat is ellát. A település lakosságának egészségügyi állapota alapvetően meghatározza a közösségi és kulturális életet, így az kulcskérdésként kezelendő a jövőben. A népesség ehhez kapcsolódó ismereteinek bővítése, valamint a prevenció fontosságának hangsúlyozása érdekében a jövőben is folytatni kívánják a szemléletformáló, illetve szűrőprogramokat.

A szociális feladatokat a városban a Makói Egyesített Népjóléti Intézmény, mint szociális szolgáltató látja el, a kötelező szociális ellátásokon felül más ellátást is biztosítva. Az idősek gondozóháza esetében nemcsak a felújítás, hanem a kapacitásbővítés is indokolt – különösképpen az előregedő lakosság trendjének fennállása mellett. Az idős korú lakosság mellett a szociális ellátások tekintetében az egyéb hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, kiemelten a roma lakosság/testi és szellemi fogyatékkal élők képezik a fő célcsoportot. E csoportok integrációja hangsúlyos törekvés, mely a közvetlenül őket érintő programok mellett a többségi társadalom érzékenyítésével és toleranciájának növelésével érhető el.

3.1.7. Kulturális erőforrások

A város kulturális élete gazdagnak és sokrétűnek tekinthető. A hagyományok tisztelete kiemelten fontos: a több száz éves múltra visszatekintő hagymakultusz máig meghatározó, de a településhez kötődő történelmi és irodalmi személyek - József Attila, Juhász Gyula, Móra Ferenc, Galamb József, Pulitzer József - emlékének ápolására is kiemelt figyelmet fordítanak. Mára a Makovecz-örökség is Makó kulturális életének és városképének szerves részét képezi.

Kulturális és közösségi intézmények

Makó múzeumi, közösségi intézményei egyre több lehetőséget biztosítanak a lakosság számára a kulturális életben való részvételre. A legfőbb közösségi és kulturális helyszínt a városban a József Attila Városi Könyvtár és Múzeum, valamint a Makó Városi Kulturális-Közművelődési Nonprofit Kft. alintézményei biztosítják. Mindkét szervezet a helyi önkormányzat 100%-os tulajdonában áll.

József Attila Múzeum és Városi Könyvtár

A „Küzdelmes évszázadok” címet viseli a múzeum állandó kiállítása, amely korabeli dokumentumok és tárgyak segítségével mutatja be a város múltját, sokszínű kultúráját a török pusztítás utáni újjátelepüléstől a rendszerváltásig. Az állandó kiállítás előterét Székely Bertalan és Barabás Miklós festményei díszítik, Galamb József fő munkásságát egy külön kiállítás keretében lehet megtekinteni, amely egy eredeti Ford T-modellt is tartalmaz. A Múzeum udvarán helyet foglaló épületegyüttes egyfajta mini-skanzent alkotva mutatja be a korabeli kovácsok, asztalosok és bognárok műhelyszerszámain, illetve a hagymatermesztés egykori körülményeibe is betekintést enged. A kiállítások mellett a múzeumban fogadják a kutatókat, illetve előadásokat is tartanak.

A múzeum épülete a városközpontban helyezkedik el, melyet nagy ősfás kert szegélyez. Mindazonáltal a múzeumkert jelenleg nem funkcionál valódi közösségi térként, illetve a városkép javításához sem járul hozzá, mivel a látogatók szemétől és az utcafronttól vastag téglafal választja el. A múzeum infrastrukturális állapota alapvetően megfelelő, azonban az akadálymentesítettség nem megoldott, a múzeumpedagógiai foglalkozások helyszíne pedig kialakításra, fejlesztésre szorul.

A könyvtár épületének átalakítása a stratégia tervezési időszaka alatt veszi kezdetét. A szintén központi elhelyezkedésen található korábbi épület lebontásra vár, helyén Makovecz Imre tervei alapján épül fel az új. A könyvtár programkínálatával és gyűjteményével szintén a makói közösségi és kulturális élet szerves részét képezi, a jövőben pedig a Makovecz-örökséget, ezáltal Makó látványosságaink körét is bővíti.

Espersit-ház

A jónevű ügyvéd, majd később politikus és irodalmi mecénás, Dr. Espersit János (1879-1931) lakása két évtizeden át a Dél-Alföld egyik legjelentősebb szellemi központjának számított, akinek otthonában alkotott Juhász Gyula, József Attila és Móra Ferenc is. A József Attila Múzeum tőszomszédságában található épület 1979 óta működik irodalomtörténeti kiállítóhelyként.

Natura Marosmenti Művésztelep

Makón meghatározó a művésztelepek hagyománya. A két világháború között működő Rudnay művésztelep tradícióját a Makói Művésztelep, a Grafikai és az Ifjúsági Művésztelep folytatta, majd 2007-ben megalakult a Natura Marosmenti Művésztelep, amelynek fenntartója Makó Város Önkormányzata és Képviselő-testülete. Megalakulásától kezdve igyekszik változatos, modern szellemiségű szakmai programot képviselni, ennek megfelelően minden évben más, inspiráló vezérmotívumot tűznek ki iránymutatásul. A műhelymunkák helyszínéül általában a Szent Gellért Diákotthon ad otthont, melyre a határon túlról is érkeznek alkotóművészek, emellett kiállítások és szakmai előadásokat is szervezésre kerülnek a művésztelep keretében.

Hagymaház

A Hagymaház Makó város színháztermet is magába foglaló kulturális központja. Eredetileg modernista stílusban épült 1936-ban, a hagymatermelők székházaként, értékesítési központjaként működött; 1949 óta bír kizárólagosan kulturális funkcióval. 1998-ban a régi Hagymaház helyén Makovecz Imre tervei alapján újat építettek, amely ma már a város egyik legismertebb látványossága. A négytoronyú épület megidézi a református ótemplom fehér falát, tornyát, egykori kerítésének négy bástyáját. A tornyok belsejében növekményszerűen található egy belső, kisebb torony, majd pedig egy még nagyobb. Tetőzete hatalmas hagymaként zárja a héjazatot.

A színházteremben – mely egyben a város moziterme is – 390 ülőhely van, amely pótszékekkel jelentősen bővíthető. Hátrafelé nyitható, így a szabadtéri nézőtérről is láthatóak az előadások, ugyanitt tekinthetők meg a mozielőadások.

Bár az intézmény alapvetően jól felszerelt, technológiai eszközök tekintetében hiányosságok figyelhetők meg, illetve az intenzív használat következtében azok gyorsan elhasználódnak, élettartamuk lerövidül. Azonban a pótlás, fejlesztés számos esetben anyagi korlátokba ütközik, mely a megfelelő technológiai színvonalat biztosító kulturális-közösségi programok szervezését is megnehezíti.

A Hagymaház programkínálatában szabadidős és kulturális programok, színházi és zenei előadások, művészeti kiállítások, táncfoglalkozások egyaránt találhatóak. Emellett a Hagymaház számos esetben a helyhiánnyal küszködő és állandó helyszínnel nem bíró civil szervezetek számára biztosít előadóhelyeket és találkozási lehetőséget. A város civiljei számára azonban egy kifejezetten ilyen célt szolgáló Civil Ház kialakítása jelentené az igazi megoldást.

Az intézményt a Makó Városi Kulturális-Közművelődési Nonprofit Kft. működteti, mely széleskörű és változatos programkínálatával az egész járásra kiterjedő vonzaskörzettel bír állandó és időszakos helyszínein. A nonprofit kft. felel a Hagymaház mellett a Makovecz téren található Zenepavilon és a Szabadtéri Színpad nyári programjaiért, valamint az Erdei János Városi Sportcsarnok hasznosításáért.

Hajnal utcai Civil Ház

A civil szervezeteknek lehetősége van az önkormányzati fenntartású, Hajnal utcai Civil Házban rendezvények tartására. Sok szervezetet azonban visszatart a magas terembérleti díj.

Kulturális és közösségi programok

Az évente ismétlődő jelleggel visszatérő programok többféle témakört ölelnek fel. A legtöbb rendezvény témája a hagyományörzés. Ilyen például a Farsangoló, a Batyus Bál, a Makói Húsvétoló, illetve advent első vasárnapja. Ugyanakkor sok program épül a nemzeti ünnepekre, világnapokra: január elsejei Újévi Koncert, Költészet napja, Holokauszt magyar áldozatainak emléknapja, Szent István napi forgatag, illetve külön családi programok is jelen vannak, például a Házasság Hete vagy a Városi Gyermeknapi. Szintén minden évben megrendezésre kerülő zenei programsorozat Makói Nyár, mely a korábbi Makói Muzsika és Operettfesztivál rendezvényeit váltotta fel. A legtöbb látogatót fogadó többnapos programok a Városi Napok, a Fürdőfesztivál, illetve a Hagymafesztivál. Utóbbi esetében a város törekszik a lakosság legkülönfélébb igényeinek kielégítésére a programkínálat kialakításában, amely a város nevezetességeire épülő elemekből (hagymás ételek főzőversenye, Makovecz-épületek túrája, szobortúra), különböző bemutatókból, sportrendezvényekből, könnyűzenei koncertekből, filmvetítésekből és kézműves vásárból áll.

Az egyházak hagyományosan fontos részét képezik a város kulturális és közösségi életének, közösségszervező erejük jelentős. A jövőben fontos a különböző egyházi felekezetek - kulturális intézmények - civil szervezetek közti kommunikáció és információáramlás javítása a programok megfelelő összehangolása érdekében.

Makón a rendezvények széles spektruma ellenére – ahogy az fentebb már említésre került – kevés az olyan esemény, mely a fiatalokat, mint kiemelt célcsoportot szólítja meg. Jelen stratégia tervezése során több résztvevő is hangsúlyozta olyan zenei fesztivál, rendezvénysorozat szükségességét, mely a – már több ízben megrendezésre került Hypnose fesztiválhoz hasonlóan – a helyi és térségi fiataloknak megfelelő szórakozási alternatívát kínál kiegészítő programok, a Makón hagyományokkal rendelkező művészeti ágakat népszerűsítő bemutatók kíséretében (pl. pályaválasztási tanácsadás, önkéntesség, mazsorett- és fúvószenekari bemutató). Nehézséget jelent továbbá, hogy a városban kevés/nem található állandó jelleggel működő szórakozóhely, vendéglátóipari egység, mely a kamaszoknak és a fiatal felnőtteknek a minőségi szórakozás alternatíváját kínálná.

Sport és szabadidős programok

Makó számára rendkívül fontos az egészséges életmód, az aktivitás és az egészségmegőrzés. Az előbb említett Városi Napok és Hagymafesztivál keretei között megrendezésre kerülő sportversenyek mellett több futóverseny és labdarúgótorna népszerűsíti az aktív életmódot. A fiatalabb korosztály sportra való hajlandóságát kívánja ösztönözni az egész éven át tartó diákolimpiai versenysorozat, illetve a szeptemberi sportágválasztó. Kifejezetten sport tematikájú program még a Kihívás Napja, amely szabadidősport-verseny magyarországi települések között. Az Egészséges Vásárhely Program keretében Egészségfejlesztési Iroda került kialakításra a városban, mely a különböző szűrő- és szemléletformáló programok mellett az aktív kapcsolódást, sportolást népszerűsítő eseményeket is szervez.

A városban a sportinfrastruktúra megfelelőnek tekinthető, összesen 28 sportlétesítmény van, illetve a jó környezeti adottságok révén a szabadtéri sportesemények megtartásához is kedvezőek a feltételek. A legnagyobb két sportterület az Erdei Ferenc téri Sporttelep és a Makói Labdarúgópálya. A Maros árterében húzódó kalandpark extrém-, csapatépítő- és személyiségfejlesztő sportok, kajaktúrák számára nyújt lehetőséget. Úszásra a Termál- és Gyógyfürdő területén egy 33 m hosszú, 1 m mély kültéri tanmedencében van lehetőség.

Számos sportegyesület működik a városban: többek között megtalálható itt tánc, labdarúgás, sporthorgászat, lovaglás, természetjárás, kézilabda. Egyes sportokat, így a labdarúgást, a kézilabdát és a néptáncot az önkormányzat kiemelten támogat.

Hiányosságként fogalmazható meg, hogy a város vízparti fekvése ellenére a vízisportok nem képezik szerves részét a szabadidős és közösségi életnek. Ebben azonban szerepet játszhat a Maros gyakran kiszámíthatatlan sodrása, mely kevésbé teszi alkalmassá az effajta tevékenységek folytatására a folyót.

Kulturális csoportok, klubok, körök

Makón több kulturális csoport és kör is megtalálható, melyek a lakosság legkülönbözőbb rétegeit igyekeznek foglalkozásaikkal és programjaikkal megcélózni. Ezek közül kiemelendők a helyi néptánc csoportok (pl. Maros Táncgyűttes, Forгатós Táncgyűttes); a Makói Fúvószekari Egyesület; a Dr. Mihálka György Vegyeskar; a Makói Majorette Egyesület; valamint a már említett Natura Marosmenti Művésztelep. Az ezen egyesületek által szervezett találkozók és rendezvények gyakran országhatáron átvélő jelentőséggel és vonzaskörzettel bírnak, így a kulturális sokszínűség erősíti a városban.

Bár korábban létezett amatőr színjátszó kör, jelenleg nincs hasonló jellegű kezdeményezés, holott a lakosság körében igény mutatkozna ilyen jellegű csoport/csoportok megalakulására és a helyi tehetségek bemutatkozását lehetővé tevő rendezvényekre, előadásokra. Továbbá elmondható, hogy a lakosság és a különböző művészeti ágak (pl. képző- és iparművészet, film- és fotóművészet) közelebb hozása is szükségletként fogalmazható meg Makón.

A roma és a román kisebbséget képviselő nemzetiségi önkormányzatok rendezvényekkel segítik saját hagyományaik, kulturális szokásaik megismerését. A roma nemzetiségi önkormányzat rendszeresen szervez tolerancianapot, míg a román nemzetiségi önkormányzat elsősorban a gasztronómiai jellegű rendezvények kínálatát gazdagítja.

Hagyományok, hagyományőrzés

Az évente megrendezésre kerülő hagyományőrző műsorok számát, programját tekintve a hagyományőrzési törekvés Makón példaértékű. Ezzel szemben a makói identitástudat nem tekinthető teljes mértékben egységesnek, főleg az idősebb korosztályra jellemző, így a jövőben cél a hagyományok átörökítése, ezzel pedig az identitástudat erősítése. Mindazonáltal a hagyományok modern környezetbe történő illesztése, a fiatalság számára is megérthetővé tétele ugyanúgy lényeges törekvés a városban.

Alulról jövő kezdeményezések

Makó gazdag és nagy múltú hagyományokra épülő kulturális élettel rendelkezik, azonban a kulturális programok döntő többsége az ún. magaskultúrához köthető, vagyis fentről szerveződő, intézményesült formában jelenik meg. Az alulról jövő kezdeményezések száma csekély, amelynek egyik legfőbb oka lehet a helyi kulturális élet infrastruktúrális visszamaradottsága, illetve a támogatások hiánya.

Humán erőforrás, együttműködések és koordináció

A kulturális és közösségi programok szervezését az önkormányzat részéről a Makó Városi Kulturális-Közművelődési Nonprofit Kft. látja el. A helyi tévécsatorna működtetéséért a Makó Város Televízió Nonprofit Kft. a felelős. Ezen szereplők, illetve a Hagymaház és a József Attila Városi Könyvtár és Múzeum munkatársai tekinthetők a kultúra- és közösségfejlesztés legfőbb humán erőforrásának, akik azonban jelentősen le vannak terhelve, létszámuk nem elegendő.

A jövőben tervezett TDM-szervezet létrehozása a településen, mely szintén a város kulturális-közösségi együttműködéseinek építéséhez járulhat hozzá.

Civil szervezetek

Makón a civil szervezetek a közösségi élet fontos részét képezik. Jellemzően magas a civil szféra aktivitása, mintegy 100 bejegyzett civil szervezet van a városban. A legfőbb tevékenységi profilok a sport, a szabadidő és a kultúra. Hátrányos helyzetű csoportokkal 14 civil szervezet foglalkozik a városban. Az önkormányzat hagyományosan jó viszonyt ápol a civil szervezetekkel. A 2005-ben, 10 civil szervezet által megalapított

Makói Civil Szervezetek Szövetsége (MACISZ) célja a városban és térségében működő civil szervezetek összefogása, szakmai fejlődésének elősegítése, a civil szervezetek közötti kommunikáció elősegítése, azonban aktivitásuk csekély mértékű.

A városi civil szervezetek esetében kiemelő, hogy a legtöbben nem rendelkeznek saját eszközökkel, székházzal, illetve rendkívül leromlott azok infrastruktúrája. Makó civil életében kulcskérdésként kezelendő olyan helyszínek kialakítása, ahol ezek az egyesületek, szervezetek eseményeiket megrendezhetik, összegyűlhetnek. Ilyen célt szolgál jelenleg a Hagymaház, azonban e kapacitás nem megfelelő, a Hagymaház saját szervezett programjaival gyakran átfedésbe, ezáltal ellentétbe kerülnek a civilek által szervezett találkozók, programok. A megoldást olyan Civil Ház létrehozása jelentené, mely térítésmentesen, ill. kedvező bérleti díj fejében biztosítaná a szükséges helyszínt és technikai feltételeket. Mindez javítaná a szervezetek közti kommunikációt, megteremtené az együttműködés alapját és biztosíthatná az összehangolt program- és rendezvénykínálat kialakítását.

3.2. A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

3.2.1. Külső koherencia, kiegészítő jelleg

Jelen stratégia elkészítése nem kizárólag a helyzetfeltárásban leírtakra és a HKFS tervezési időszakában feltárt problémákra, fejlesztési szükségletekre épít, hanem kiemelt figyelmet fordít egyrészt a 2007-2013 programozási időszak, másrészt a 2014-2020-as időszakban megvalósuló egyéb (HKFS-en kívüli) projektekhez való illeszkedésre, amelyekhez kapcsolódóan komplex módon tud fejlődést generálni. A stratégia így szinergiát képez az Operatív Programok által kínált fejlesztési lehetőségekkel, azonban az átfedést igyekszik elkerülni. A HKFS keretében tervezett intézkedések ezért több területen is hozzájárulnak más OP-k céljainak megvalósításához.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)

A CLLD eszköz alkalmazásának keretrendszerét a TOP 7. prioritási tengelye jelöli ki. A prioritási tengely előírja a jogosult városokban a helyi lakosság, civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésében megvalósuló, integrált, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, elsődlegesen kulturális és közösségi tartalmú, a helyi gazdaságfejlesztést támogató stratégiák elkészítését.

A TOP átfogó módon, egymást erősítő beavatkozások útján járul hozzá a helyi fejlesztések megvalósulásához. A közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések ezek mindegyikéhez – közvetett vagy közvetlen módon – kapcsolódnak.

A TOP 1.1. – Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése intézkedés legfőbb célja a vállalkozások működési feltételeinek biztosítása, helyi és térségi kapcsolatrendszerének erősítése, a foglalkoztatás javítását is biztosító helyi gazdasági tevékenységek ösztönzése. Kiemelhető a TOP 1.1.3 (Helyi gazdaságfejlesztés) felhívás, mely a helyi piacszervezéshez szükséges infrastruktúra megteremtéséhez járul hozzá, közép- és hosszú távon pedig növeli a helyi termékek (és termelők) ismertségét, mely fontos szempontja a HKFS-ben azonosított fejlesztési irányoknak is.

A TOP 1.2. – Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés intézkedés lehetőséget ad a turisztikai vonzerőt képező kulturális, épített és természeti örökségek hasznosítására, kiemelten segítve a helyi közösségépítéshez kapcsolódó kulturális és közösségi színterek megújítását.

A TOP 2.1. – Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés intézkedés elsődlegesen olyan infrastruktúrafejlesztéseket tartalmaz, melyek a lakosság, kiemelten a fiatalok megtartásához járulnak hozzá, egyúttal a települések általános környezeti állapotát javítják. A 2.1.3 (Zöld város kialakítása) felhívás fókuszában a városi terek lakossági igényeknek megfelelő, gazdasági funkciókkal összhangban történő

fejlesztése áll, mely így megteremti a szabadidő hasznos eltöltéséhez és a helyi közösségek rekreációjához szükséges helyszíni, zöldfelületi feltételeket is.

A TOP 5.1. - Foglalkoztatásnövelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok) intézkedés keretében a különböző helyi szereplők (oktatási-képzési intézmények, Kormányhivatalok, vállalkozások, hátrányos helyzetű lakosság) közti együttműködést támogatja, mely egyben a CLLD kiemelt szempontja is.

További releváns és kapcsolódó intézkedések a TOP 4.3. és 5.2. (Leromlott városi területek rehabilitációja), mely a leszakadással veszélyeztetett városi lakosság integrációját célozza meg, a TOP 5.3. (A helyi identitás és kohézió erősítése), valamint a TOP 3.2., mely önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonysági megújítását célozza meg. Mindezek között számos olyan tevékenység található, melyek a helyi közösségfejlesztést, valamint az azt kiszolgáló infrastruktúra megújítását támogatják.

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)

A GINOP közvetlen célja a hazai vállalkozások fejlesztése és növekedésének elősegítése a 2014-2020-as ciklusban. A program legfőképp a gazdasági szervezetek (kiemelten a kis- és középvállalkozások) működési környezetének javítását szolgálja az innováció, a K+F szektor támogatása által, valamint a foglalkoztatás növelését ösztönzi. A program 5. prioritásában (Foglalkoztatás és képzés) szereplő rész cél a társadalmi célú vállalkozások ösztönzésével hozzájárul, hogy együttműködésen, közösségi alapon működtetett gazdasági tevékenység alakuljon ki, amely összhangban van a CLLD céljaival. Emellett kiemelendő az 1.3.4 felhívás, mely a TDM szervezetek számára biztosított forráson keresztül segíti a turisztikai hálózatok és termékcsomagok kialakítását, a helyi örökség turisztikai hasznosítását és a szereplők közti együttműködés megvalósulását.

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)

Az EFOP prioritási tengelyei a társadalmi együttműködés fokozását és a tudástőke gyarapítását, illetve az ehhez szükséges infrastrukturális és egyéb, nem beruházási típusú fejlesztéseket célozzák meg. Az 1. prioritás (Együttműködő társadalom) tematikus célkitűzése a társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem. Ennek keretében - többek között – egyedi célkitűzés a civil közösségek erősítése, gyarapítása révén a kultúrák közötti párbeszéd erősítése. Az 5. prioritás (Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések kulturális civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködése) Társadalmi innovációk és transznacionális együttműködések (5.2) intézkedésen belül tervezett beavatkozás a kulturális civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködése.

3.2.2. A HKFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési vagy egyéb területi szinten megfogalmazott fejlesztési prioritások

Csongrád Megye Területfejlesztési Programja

Csongrád megye Területfejlesztési Programja stratégiai és programszinten is kijelöli a megye településeinek fő fejlesztési irányait. A megyei program a CLLD forrásokat az A3. számú átfogó célhoz, („Vállalkozó kedvű, jól képzett társadalomra épülő kooperáló gazdaság a megyei húzóágazatok bázisán”), és a 9. prioritás 3.2. tevékenységhez (Ökológiai gazdálkodás, öko-szociális mezőgazdasági projektek és Önkormányzati feladatokat ellátó épületek energiahatékonysági beruházásai) rendeli hozzá.

Ezen felül a HKFS a T3. területi stratégiai célhoz (Mezőváros-térségek összehangolt, integrált fejlesztésére épülő társadalmi megújulás és több lábbon álló gazdaság kibontakoztatása a Tiszántúlon), az S4. specifikus stratégiai célhoz (A megye húzóágazatainak vertikális és horizontális együttműködésekre épülő

megerősítése, kitörési pontokra építő helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés), illetve a H1 (Értékteremtő és tartós foglalkoztatás növelése és társadalmi-intézményi feltételeinek javítása) és H3 (Az esélyegyenlőség, a köz- és környezetbiztonság, valamint a helyi közösségek integrált, összehangolt fejlesztése, a szociális és környezeti érzékenység fokozása) horizontális célokhoz kíván kiegészítő, erősítő jelleggel hozzájárulni.

Tisza és Maros Vidéke Jövőjéért Egyesület (LEADER) Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája

Makó külterülete a Tisza és Maros Vidéke Jövőjéért Egyesület akcióterületéhez tartozik. Amint jelen stratégia 2. fejezetében bemutatásra került, a két stratégia akcióterülete nem mutathat átfedést, azonban szomszédos helyzetük és szoros társadalmi kapcsolatuk révén a stratégiák jövőbeli megvalósulása – az akcióterületen túlmutató hatásaikon keresztül - kölcsönösen befolyásolhatják egymás közösségi-kulturális életét.

Az egyesület 2016-ban elkészítette Helyi Fejlesztési Stratégiáját, azonban az még nem került elfogadásra. A jelenleg társadalmisítás alatt álló dokumentumban megfogalmazott célkitűzések, melyekkel jelen stratégia is összhangban áll:

1. Térségi gazdasági potenciál erősítése;
2. Turisztikai kínálat bővítése;
3. Egészséges települések kialakítása;
4. Települési szintű rendezvények támogatása.

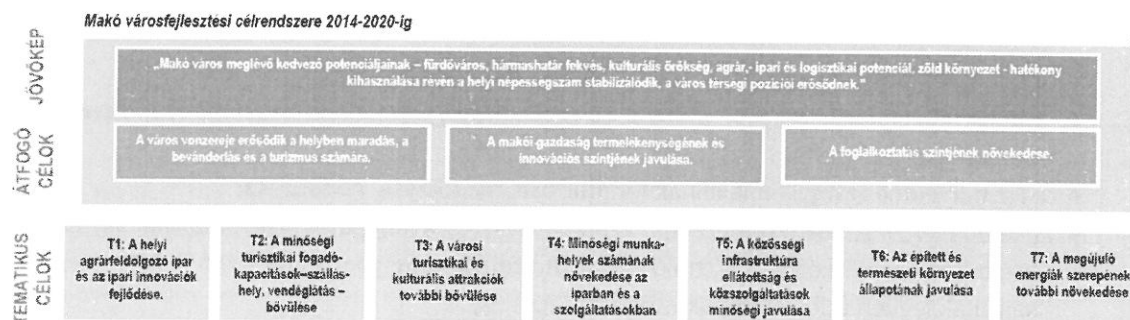
A Makóért Helyi közösség helyi szinten fenti alapelveket szintén érvényesíteni kívánja, a beavatkozási területek tevékenységei hozzájárulnak a LEADER HFS által megfogalmazott vidékfejlesztési célok megvalósításához.

3.2.3. A település átfogó fejlesztési dokumentumai

Makó Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Makó Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően bemutatja a város középtávú, 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési céljait. A 2008-ban kidolgozott, majd 2015-ben felülvizsgált stratégiának a következő tematikus céljaihoz járulhat hozzá jelen stratégia: T2. A minőségi turisztikai fogadóképességek – szálláshely, vendéglátás – bővülése, T3. A városi turisztikai és kulturális attrakciók további bővülése, T5. A közösségi infrastruktúra ellátottság és közszolgáltatások minőségi javulása, T6. Az épített és természeti környezet állapotának javulása.

Az ITS által meghatározott tematikus célok szinte mindegyikéhez (T1, T2, T3, T4) hozzá fognak járulni a HKFS tervezett beavatkozásai (lásd 6. ábra).

Makó városfejlesztési célrendszere 2014-2020

Forrás: Makó Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2015.

Makó Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Makó 2013-ban készítette el Helyi Esélyegyenlőségi Programját. A megfogalmazott jövőkép minden hátrányos helyzetű társadalmi csoportot (mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők) magában foglal. Jelen stratégia szempontjából releváns elem a városi közösség, amely támaszt jelenthet a mélyszegénységben élőknek, és együttműködve lehetségessé válik a társadalmi felemelkedés.

A HEP természetesen elsősorban esélyegyenlőségi törekvéseket fogalmaz meg, mely jelen stratégia egyik horizontális alapelve is, emellett fontosak az olyan programok és tevékenységek, melyek a lakosság integrációját célozzák meg. A jövőképhez kapcsolódóan 10 intézkedési cím került megnevezésre, amelyek közül az egyik, az idősekre vonatkozó alintézkedés a „Járj közösségbe”, amelynek keretén belül programtájékoztatók készítésével; programok szervezésével, lebonyolításával; önkéntesek felkutatásával; illetve a szociális szolgáltatásokról való tájékoztatás, érdeklődés felkeltésével kíván az idősek életkörülményein javítani.

Makó Város Önkormányzatának Gazdaságfejlesztési Programja 2014-2019

A város képviselőtestülete 2015-ben fogadta el a 2014-2020-as európai uniós ciklushoz tartozó gazdaságfejlesztési programját, amely stratégiai dokumentum három fő és négy további gazdasági és közösségi célt fogalmaz meg. A három fő cél – a hagyományok megújítása; a gyógyfürdő-turizmus fejlesztése; a Makovecz-életmű méltó gondozása, turisztikai vonzerejének növelése – mindegyike szorosan összekapcsolódik jelen stratégia kultúrafejlesztő és közösségszervező törekvéseihez. További célként – többek között - a turisztikai adottságok fejlesztésével, a többnapos programok, fesztiválok szervezésével, illetve a tradicionális helyi termékek kereskedelmének fellendítésével szükséges bővíteni a foglalkoztatást. Ezekon felül cél a lakóközösség aktívabbá tétele, amelyet a civilek, az egyház, a gazdasági élet szereplői és az önkormányzat közötti összefogás fejlesztésével, közösségépítő és közösségformáló programok szervezésével, közösségi kert és üvegház létrehozásával, illetve a városban élők közösségi programjainak növelésével kívánja elérni a program.

3.2.4. Közművelődési rendelet

Makó város Önkormányzatának Képviselő testülete a 6/2003.(II.13.). a helyi közművelődésről szóló rendelet keretében a következő általános célokat tűzte ki:

- a nemzeti és egyetemes kultúra megismertetése és közvetítése, közkinccsé tétele;
- a helyi társadalom művelődési érdekeinek és kulturális szükségleteinek, a lakosság kulturális életének fejlesztése, a kezdeményezések segítése;
- a település szellemi értékeinek fenntartása és megismertetése;
- a helyi művelődési szokások ápolása és gazdagítása, a kialakuló hagyományok gazdagítása és megőrzése;
- a közművelődés tárgyi emlékeinek fenntartása, megőrzése, gondozása;
- a település kulturális közéletének, eredményeinek, a település hagyományainak, értékeinek mind szélesebb körben történő megismertetése, melyben kiemelt feladata van a helyi sajtónak, egyéb telekommunikációs eszközöknek;
- a kulturális rendezvények, helyi évfordulók (nemzeti, kisebbségi, egyházi (vallási) és világi évfordulók, hagyományos ünnepek közismertté tétele, az ünnepek kultúrájának gondozása, gazdagítása, támogatása;

- a település önszerveződő közművelődési életének szervezése, azon helyi szerveződő közösségek támogatása, amelyek elősegíthetik a kulturális élet gazdagodását.

A dokumentum ezen célok meghatározásán kívül rendelkezik a közművelődési törvény irányításáról és ellenőrzéséről, a feladatellátás szervezeti kereteiről, intézményrendszeréről, illetve finanszírozásáról. Jelen stratégia a fent leírt célok mindegyikéhez aktívan hozzájárul, némelyik tényezőt prioritásként kezelve.

3.3. SWOT

ERŐSSÉG	GYENGESEG
<ul style="list-style-type: none"> ● Gazdag épített (pl. Makovecz-épületek) és zöld környezet (pl. Petőfi park) ● Színvonalas kulturális programkínálat ● Helyi tradíciók gazdagsága ● A városhoz kapcsolódó irodalmi (József Attila, Móra Ferenc) és történelmi személyek jelentős száma ● Sokrétű kulturális intézményi kínálat (pl. József Attila Múzeum) ● A Hagymaház, mint kulturális és rendezvényközpont a helyi közösségi élet fontos centruma ● Turisztikai vonzerővel bíró létesítmények megléte (pl. Hagymatikum) ● Szálláshelyek általánosságban megfelelő száma ● Helyi termékek hírneve jelentős (hungaricum makói hagyma, eredetvédett makói hosszúgyökér) ● A városi civil szervezetek száma, azok közösségi aktivitása és közösségszervező ereje magas, a helyi civil társadalom képe sokrétű, gazdag (pl. Maros Táncegyüttes, Forгатós, VargaBalett) ● A civil szféra a közösségi-kulturális élet mellett részt vesz az oktatás-nevelés szervezésében is ● A város sportélete sokrétű (labdarúgás, kézilabda, budo), a kerékpár-hálózat jól kiépített ● Széles körű testvérvárosi kapcsolat ● Gazdakör megalakulásával létrejött a helyi gazdák érdekeit védő erős civil szervezet 	<ul style="list-style-type: none"> ● Országon belüli periférikus elhelyezkedés ● Évtizedek óta csökkenő lakosságszám, magas elvándorlási hajlandóság és előregedő népesség ● A kulturális, közösségi és sportinfrastruktúra nem megfelelő minőségű ● Hiányoznak a fedett és szabadtéri közösségi terek ● A közösségfejlesztési célokra alkalmas ingatlanok alulhasznosítottak, leromlott állapotúak ● Az infokommunikációs és technikai eszközök minősége és elérhetősége csekély ● Fiatalokat megcélzó szabadidős programok (pl. extrém sport), szórakozási lehetőségek hiányosak ● Vízisportok jelenléte alacsony ● A civil szervezetek támogatása nem elégséges ● A civil szervezetek elöregedése figyelhető meg, utánpótlás ritkán jellemző ● Civil szervezetek infrastruktúrája hiányos/elavult (pl. <i>Nyugdíjas Klub, Csanád és Térsége Gazdakör</i>) ● A civil szervezetek és egyházak közötti kommunikáció hiányzik, az azonos célcsoportú civil szervezetek között nincs koordinált együttműködés (pl. <i>nyugdíjas klubok</i>) ● A kifejezetten a civil szervezetek munkáját, működését segítő helyszínek hiánya ● A népszerűbb kulturális és egyéb rendezvények idején átmeneti szálláshiány ● A Maros-part közösségi-kulturális szempontból alulhasznosított, hiányoznak a vendéglátóhelyek ● A társadalmi csoportok és az egyházi fenntartású oktatási intézmények enyhén elszigetelődtek egymástól ● Felsőfokú oktatási intézmény hiánya

LEHETŐSÉG	VESZÉLY
<ul style="list-style-type: none"> • A közösségi és kulturális élet rendelkezésre álló forrásainak bővülése • A civil szervezetek aktívabb együttműködésének, hálózatosságának elősegítése • Közösséget formáló támogatási lehetőségek kiaknázásával célzott programok kidolgozása • A turisztikai potenciál jobb kiaknázása a közösségfejlesztés szolgáltatásban • A gazdasági szereplők erőteljesebb bevonása a város közösségi életébe • A technológiai innováció támogatása, mely kedvez a kultúra- és közösségfejlesztés folyamatainak • A járás és a szélesebb értelemben vett térség – vonzáskörzet – bekapcsolása a helyi hagyományőrző és kulturális eseményekbe, programokba • A civil társadalom külső kapcsolatépítésének támogatása • Testvérvárosi kapcsolatok fokozott ápolása • A helyi kulturális kínálat potenciális külső célcsoportjainak felkutatása, vonzása 	<ul style="list-style-type: none"> • Periférikus helyzet tartós fennmaradása • Potenciális európai uniós vagy állami támogatások elmaradása • Szervezett programok nem érik el a kellő hatást, ill. csak egyszeri, ideiglenes hatást érnek el • A térség népességének további fogyása • Fiatalok elvándorlása – a korlátozott munkalehetőségeken kívül – a korlátozott szabadidő-eltöltési lehetőségek miatt • Épített környezet megtartását, megújítását célzó támogatások elmaradása • Árvíz és egyéb környezet (időjárás) által okozott károk • A helyi rendezvények belterjessé válnak, a csökkenő népességgel "elfogy" a közönségük • Az utánpótlás (népességcsökkenés) hiánya a sport, a kultúra, a rekreációs tevékenységek területén • A fiatal népesség elvándorlása miatt a közösségi terek, találkozóponatok kiüresedése, funkcióinak elvesztése

SWOT szöveges elemzés: A SWOT-analízis számba veszi a város külső és belső adottságait, erősségeit, gyengeségeit. Az elemzés a helyzetfeltárásban megállapított eredményeket rendszerezi, melyek egyrészt a tervezés során tanulmányozott szekunder adatokon, másrészt a közösségi találkozó, közösségi tervezés során azonosított felvetéseken alapulnak. Elmondható, hogy Makó legnagyobb erősségeként a gazdag kulturális, építészeti és művészeti hagyományok megléte emelhető ki, így a hagyományőrzés, -ápolás és -megújítás jelen stratégiában is kulcsszerepet kap. Ezel szemben a város kulturális-közösségi életében a legnagyobb hiányosságok az infrastrukturális feltételek elégtelenségében, valamint a közösségi szereplők (civil szervezetek, kulturális intézmények) közötti alacsony együttműködési fokban lehetők fel. A város kiemelt figyelmet szentel a demográfiai problémák (fiatalok elvándorlása, népesség előregedése, fogyó népesség) problémájának kezelésére a fejlesztési irányok meghatározásában.

3.4. Fejlesztési szükségletek azonosítása

Makó város fejlesztési szükségletei a korábban készült városi településfejlesztési dokumentumok (ITS, településfejlesztési koncepció), valamint a tervezési folyamat társadalmisítási és közösségi tervezési tevékenységei (workshopok, találkozók, interjúk) alapján kerültek azonosításra. A fejlesztési szükségletek reflektálnak a helyzetfeltárás és a SWOT-analízis megállapításaira.

Térszerkezet specifikumai

Makó szempontjából meghatározó annak fekvése és elérhetősége. Elmondható, hogy az utóbbi években a város közlekedési kapcsolatai jelentősen javultak, azonban továbbra is a periférikus fekvés jellemző. Mindezt oldhatja határközeli elhelyezkedésben rejlő lehetőség, mely mind Románia, mind Szerbia felé kiaknázható a gazdasági-turisztikai kapcsolatban, ugyanakkor a kultúra- és közösségfejlesztés terén is. A településen fontos a nemzetközi együttműködések elmélyítése és a testvérvárosi kapcsolatok erősítése, melyhez a kapcsolódó rendezvények, események, találkozók nagyban hozzájárulhatnak. Az így kialakuló hálózatok lehetőséget teremtenek Makó örökségének és hagyományainak átadására, megismertetésére – a külföldi térségek mellett a helyi lakosság számára egyaránt.

Környezeti adottságok (természeti, táji értékek, épített környezet)

Makó jó adottságokkal rendelkezik mind építészeti, mind természeti környezetét tekintve. A vízparti fekvés, a Maros és ártere kiváló lehetőséget teremt a közösségi és szabadidős programok lebonyolítására, rekreációs-sportcélú időtöltésre, azonban jelenlegi kihasználtsága alacsony. A zöldfelületekben gazdag terület alkalmassá tehető a különböző célcsoportok egyedi igényeit kiszolgáló rendezvények megtartására (pl. ifjúsági fesztiválok, nyugdíjas csoportok), ill. a generációk közti találkozás lehetőségét megteremtő, hagyományőrző események szervezésére (pl. Veteránautó-kiállítás, néptáncal találkozók). A térségben a kiegészítő infrastruktúra (pl. szálláshelyek, vendéglátóhelyek, szabadtéri fitness, vízisporteszközök bérlése) a helyi lakosság igényeinek kielégítése mellett növelheti a terület turisztikai potenciálját is. A belvárosi, belváros közeli zöldfelületek esetében elmondható, hogy Makón számos fásor, kisebb-nagyobb közpark lelhető fel, melyek közül kiemelkedő a Petőfi park. A jövőben kialakulhat egy új, rendezett zöldfelületi tengely (Széchenyi tér – Deák Ferenc utca – Petőfi park) az egyéb projektekben megvalósuló fejlesztéseknek köszönhetően, melyek erősítik a belváros közösségi-kulturális funkcióit, vonzerejét.

A városban számos műemlék és városképet meghatározó épület található. Az épített örökségben jelentős szerepet képvisel Makovecz Imre építészete, a Széchenyi tér és annak közelében található épületek (Városháza, korábbi Megyeháza épülete, Korona Szálló). Azonban számos esetben megfigyelhető, hogy az önkormányzati tulajdonú épületek megfelelő hasznosítása nem valósul meg, a korlátozott pénzügyi forrásoknak köszönhetően a fenntartás nehézségekbe ütközik. Ezek közül kiemelkedő a Korona Szálló épülete, melyben a helyi civil szféra és lakosság igényeinek megfelelő előadótermek, közösségi helyszínek alakíthatók ki. A HKFS tervezése során a városban az egyik legmarkánsabban kirajzolódó probléma a civil szervezetek hely- és technologiaeszköz-hiánya, mely a megfelelő együttműködés és koordináció meghatározó gátja – egy városi Civil Ház, a megfelelő infrastruktúra létrehozása nemcsak a különféle szervezetek egyéni problémáira jelentene megoldást, de a köztük lévő kommunikációt és a szervezettséget is erősítené, s nem utolsósorban a patinás épület a helyi közösség életében méltó és megfelelő helyet foglalhatna el.

A gazdaság helyzete

Makó hagyományosan mezőgazdaságra és az arra épülő feldolgozóiparra berendezkedett város, mely a mai napig meghatározza a város gazdaságának képét. A város két legjelentősebb foglalkoztatója a Givaudan Magyarország Kft., valamint a ContiTech Fluid Kft. 400, ill. 1500 fős foglalkoztatotti létszámmal. A hungarikum makói hagyma és hosszúgyökér a kulturális örökség és hagyományok szempontjából is meghatározó termékek, termesztésük napjainkban is kiemelkedő jelentőségű a településen és térségében. Ugyanakkor megfigyelhető a gazdálkodók közti összefogás, közös fellépés, valamint gazdasági növekedési lehetőségeik hiánya. A város fontosnak tartja, hogy a helyi gazdaság szereplői számára platformot és bemutatkozási lehetőséget teremtsen. Ezek létrehozásával nemcsak gazdasági erejük nőhet, de a helyi termékek jelentősége és ismertsége, illetve azok helyi identitásában és a közösség körében betöltött szerepe is megnő. Emellett a városi vállalkozások, szolgáltatók erőteljesebb bevonása a közösség életébe szintén szükségletként jelentkezik. Előbbi szempontok a település népességmegtartó erejét is növelhetik egyrészt a fiatalok helyben történő munkavállalási lehetőségeinek javításával; másrészt a makói identitás helyi termékek segítségével történő kialakításával, megerősítésével. Mindezek alapján tehát szükséges a vállalkozások, gazdálkodók bemutatkozását, hálózatosodási lehetőségeit szolgáló események szervezése; a helyi termékek ismertségét, elérhetőségét biztosító értékesítési pontok kialakítása; illetve az összehangoltabb külső és belső városmarketing.

Makó hosszú távú fejlődésében emellett kulcsszerepet tölt be a turizmus. A helyi turisztikai szolgáltatók, a szállás- és vendéglátóhely-kínálat színvonalának emelése érdekében szükséges a szereplők együttműködésének javítása. A helyi hagyományokra építő turizmus szintén elősegítheti a makói identitás erősödését. Mindehhez szükséges olyan koordináló szervezet megalapítása, mely egyrészt összefogja a turisztikai szereplőket, másfelől részt vesz a város kulturális és közösségi programkínálatának, egyeztetet a helyi közösségszervezőkkel, továbbá szerepet vállal az egységes, városi szintű külső és belső marketingkommunikáció kialakításában.

A társadalom állapota, helyi közszolgáltatások

Makó város lakónépességének száma a 2014-es adatok szerint 22 926 fő, mely évtizedek óta tartó folyamatos csökkenés eredménye. A népességcsökkenés mértéke (2004-2014 között 9,72%) meghaladja mind a megyei (4,36%), mind az országos átlagot (2,39%), mely komoly problémákat vet fel a város hosszú távú fenntarthatóságával kapcsolatban. A csökkenés hátterében a természetes fogyás mellett a magas elvándorlási hajlandóság áll, mely a népesség elöregedését eredményezi. Mindez felhívja a figyelmet egyrészt az ifjúság helyben tartásának fontosságára, körükben a makói identitástudatot és lokálpatriotizmust erősítő programok szervezésére, másrészt az őket megcélzó szabadidős és szórakozási lehetőségek, valamint munkaerőpiaci feltételek megteremtésére. Továbbá az idősek növekvő aránya e társadalmi csoport szükségleteinek fokozott figyelembevételét is megkívánja, a nekik szóló szociális ellátóhálózat, program- és helyszínek mellett az egyéb korcsoportok érzékenyítésével, találkozási pontok megteremtésével.

A település oktatási, iskolai végzettséggel kapcsolatos mutatói az elmúlt évek során folyamatosan javultak, Makó oktatási centrumnak tekinthető az alap- és középfokú oktatásban, ugyanakkor a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosok aránya alacsonyabb az országos és a megyei átlagnál. Utóbbi tényezőt erősíti, hogy felsőfokú oktatási intézmény sem a járásban, sem a városban nem található, így a közeli Szeged, valamint a főváros elszívó hatása még inkább érvényesül.

Foglalkoztatást tekintve a lakosság kb. kétharmada a tercier szektorban, kb. 30%-a az iparban, 6%-a pedig a mezőgazdaságban dolgozik. A 15-64 éves korú népesség körében a foglalkoztatottak aránya kedvezőbb képet mutat a tíz évvel korábbihoz képest, azonban a megyei és országos átlagot nem éri el. Problémaként

fogalmazható meg, hogy a helyben maradó fiatal lakosság képzettsége gyakran nem áll összhangban a munkaerőpiaci kereslettel, mely rámutat a pályaeorientáció, munkavállalást megelőző tájékoztatás jelentőségére.

A településen az egészségügyi infrastruktúra kiépült, bár sok helyütt elavult. Makón 2014-ben Egészségfejlesztési Iroda létesült a hódmezővásárhelyi jó gyakorlatok mintájára. Mivel a város lakosságának egészségügyi állapota alapvetően meghatározza a közösségi és kulturális életet, így az kulcskérdésként kezelendő. A népesség ehhez kapcsolódó ismereteinek bővítése, valamint a prevenció fontosságának hangsúlyozása érdekében a jövőben is folytatni, illetve bővíteni szükséges a szemléletformáló, illetve szűrőprogramokat.

A népesség elöregedése felhívja a figyelmet az időskorú lakosság problémájára. Cél, hogy az egyre inkább előforduló egyszemélyes háztartásokban az elmagányosodás kevésbé legyen tetten érhető. Éppen ezért rendkívül fontosak azok a célcsoport-specifikus szabadidős programok, rendezvények, melyek az idősek aktivizálását célozzák meg. Emellett az egyéb hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, kiemelten a gyermekek/roma lakosság/testi és szellemi fogyatékkal élők is fontos célcsoportját képezi a HKFS-nek. E csoportok integrációja, megsegítése hangsúlyos törekvés, mely a közvetlenül a célcsoportot érintő programok mellett a többségi társadalom érzékenyítésével és toleranciájának növelésével érhető el.

Kulturális erőforrások

Kulturális intézmények

Makó városában a művészet és a kultúra mindig fontos szerepet foglalt el, ennek megfelelően a város kulturális intézményi kínálata változatos és igyekszik több célcsoportot megszólítani. Az egyik legfőbb ilyen helyszín a József Attila Múzeum, melyben Makóval kapcsolatos állandó tárlat, időszakos kiállítások, valamint a kertben kialakított skanzen megtekintésére van lehetőség. A múzeumban a kiállítások mellett kutatói és múzeumpedagógiai tevékenységet is folytatnak. Utóbbi kapcsán fejlesztési szükségletként merült fel olyan foglalkoztató kialakítása, mely a helyi és térségi diákok iskolarendszeren kívüli oktatását segítheti elő. A múzeumpedagógiai foglalkozások során a lakosság már kisgyermekkorban megismerhet a művészeti alkotásokat, interaktív formában elsajátíthatja a művészettörténet alapjait, illetve képesség- és készségfejlesztő feladatokkal találkozik. Az effajta tevékenységek hozzájárulnak a közösségfejlesztéshez, erősítik a makói identitástudatot, miközben az óvodai-iskolai oktatás-nevelés munkáját is segítik.

A múzeum mellett a másik legfontosabb intézmény a Hagymaház, mely Makó kulturális és szabadidős kínálatának egyik legfontosabb alakítója, a közösségi élet központja. A Hagymaház kulturális és szabadidős szolgáltatásain túl a helyi civil szféra egyik legfőbb „szállásadója” is egyben – mivel a helyi civil szervezetek többsége nem rendelkezik saját székhellyel, infrastrukturális háttérrel, a kulturális és művelődési központ biztosítja számukra a megfelelő helyszínt. Napjainkra azonban ez nem bizonyul elégségesnek, a civil szervezetek oldaláról jelentős túlkereslet mutatkozik, melyet a Hagymaház nem képes kiszolgálni. Továbbá elmondható, hogy a technológiai háttér sok esetben elavult, az eszközök, berendezések elhasználandók, melyek pótlása nehézséget jelent az intézmény számára. Ahhoz, hogy a jövőben színvonalas kulturális és közösségi programok valósulhassanak meg, szükséges ezek fejlesztése, korszerűsítése. A civil szféra helyhiányát olyan, korszerű eszközökkel felszerelt fedett közösségi terek létrehozásával lehet enyhíteni, melyek saját találkozóik, programjaik megvalósításán túl az egymással való kommunikációt és együttműködést is szolgálják, ezáltal koordinált, integrált városi működést tesz lehetővé.

A városban több évtizedes hagyománya van a művésztelepeknek, a Natura Marosmenti Művésztelep 2007 óta működik Makón. A minden évben megrendezésre kerülő műhelymunkákra, kiállításokra a határon túlról is érkeznek művészek. A jövőben Makó város célja, hogy a Művésztelep munkáját a szélesebb közönséggel is megismertesse, valamint az infrastrukturális háttér javuljon.

Közösségi terek

A város közösségi tereit tekintve elmondható, hogy jelenleg a fent említett Hagymaházon kívül alacsony az ilyen célokat szolgáló, fedett létesítmények száma. Hangsúlyos elemként jelenik meg a város közösségi életében a civil szervezetek infrastrukturális problémája – csupán kevés szervezet, egyesület rendelkezik önálló székházzal, ill. ezek állapota a legtöbb esetben rendkívül leromlott. Ahogy az fentebb már kifejtésre került, a város számára elsőrendű e probléma kezelése.

A fedett közösségi terek számának bővítése nemcsak a civil szféra, de a lakosság szempontjából is kulcskérdés. Az újonnan kialakuló helyszínek hozzájárulnak a város négyévszakos programkínálatának szélesítéséhez, így a minőségi szabadidő-eltöltéshez. Emellett alkalmasak lehetnek az eddig hiányzó klubok, foglalkozások megtartására, kiemelten a több generációt és a családokat megszólító kínálattal (pl. Babamama klub; Családi Közösségi Pont). A színvonalas közösségi terek közvetett módon javítják a város népességmegtartó képességét, ill. a fiatalok helyben maradását is szolgálják.

Mindezzel párhuzamosan megfigyelhető a városban az önkormányzati tulajdonban lévő épületek alulhasznosítottasága, mely leginkább a főtéren található Korona Szálló épületében érhető tetten. A megfelelő rekonstrukciós munkálatokat követően az ingatlan a város egyik legfontosabb közösségi színterévé válhat, miközben a város turisztikai szempontból is meghatározó helyszíne alakulhat ki. A Korona mellett ilyen lehetőség rejlik a Csanád és Térsége Gazdakör székházában, mely azonban teljes körű felújításra szorul.

A városközponttól távolabb eső területeken – különös tekintettel a 14 km-re található Rákos városrészre – a fedett közösségi terek hiánya erőteljesen jelentkezik, mely az ottani mikroközösségek leszakadását felerősítheti. A rákosi művelődési ház tényleges közösségi találkozóhellyé történő alakítása lehetővé teszi a jelenleg marginalizált lakosság számára a megfelelő kulturális-közösségi infrastruktúra, valamint a szükséges programkínálat kialakítását.

A makói szabadtéri közösségi helyszíneket vizsgálva elmondható, hogy a város egyik legkedveltebb közparkja, a Petőfi park tölt be jelentős szerepet. Az elkövetkező időszakban városszerte több helyszínen tervezett parkosítás, zöldfelület-rendezés egyéb projektek keretében. A Maros-part szintén nagyszerű adottságokkal rendelkezik, azonban – a Szabadstrand, Kalandpart és a Lombkorona sétány kivételével – napjainkban a kiegészítő infrastruktúra még hiányos, így a helyszínen rejlő potenciál nem kerül teljes mértékben kihasználásra. A jövőben szükséges a terület közösségi és kulturális programok szervezésére, szabadidős és rekreációs tevékenységek végzésére alkalmassá tétele – így Makó jobban hangsúlyozhatná vízivárosi jellegét, mely a közösségi szempontok mellett gazdasági-turisztikai előnyöket egyaránt képvisel.

Közösségi és kulturális programok, rendezvények

Makón a közösségi és kulturális programok, rendezvények széles spektruma található meg, melyek egész évben elérhetőek. Kiemelendő a májusi Városnapok, a koraőszi Hagymafesztivál jelentősége, a Művésztelep nyáron szervezett programjai, valamint a Fürdőfesztivál és a Szabadtéri Színpad előadásai. Emellett a múzeumban és a Hagymaházban egész évben kiállítások, különböző zenei stílusokat felvonultató koncertek és szakmai előadások látogathatók.

A város életében a hagyományőrzés fontos szerepet játszik, melynek egyik meghatározó eleme a tradicionális gazdálkodás. A jövőben cél a helyi gazdálkodók bemutatkozási lehetőségeinek bővítése, melynek hangsúlyos eleme a helyi termékek elérhetőségének és marketingjének javítása. Makó városa a korábbiakban is igyekezett támogatni és megteremteni a kulturális örökség átörökítésében tevékenykedő különböző szereplőket. E kulturális örökségek (pl. táncörök, fúvószenekarok, makói kötődésű történelmi és irodalmi személyek tisztelete) meghatározó részét képezik a makói identitásnak, így a közösségfejlesztés fókuszában is állnak. Fontos azonban az ilyen jellegű programok számának növelése a lakosság minél

szélesebb rétegének elérése céljából. Kiemelendő a fiatalok célcsoportja, akik számára táborozási lehetőséget, külön foglalkozásokat és előadásokat célszerű szervezni a tradíciók közelebb vitele és megismertetése érdekében, emellett szükséges azok oktatás-nevelésbe történő beemelése.

A városban jelenleg nem működik amatőr színjátszókör, holott a közösségi tervezés kiemelte az erre való fokozott igényt, mely mind a gyermekek, mind a felnőttek esetében jelentkezik. Ezek megszervezésének és működésének támogatása hozzájárulhat a színházi és kulturális élet, valamint a lakosság közti kapcsolat megteremtéséhez, illetve a közösségfejlesztéshez egyaránt. Az egyházak szintén fontos részét képezik Makó közösségi és kulturális életének. A jövőben a különböző felekezetek közti együttműködés elmélyítése a cél, melyet mind a programválasztékban, mind a karitatív, szociális tevékenységben érvényesíteni szükséges.

A gazdag programkínálat ellenére a tervezés során a legtöbben kiemelték a kifejezetten fiataloknak szóló szabadidős programok hiányát. Makón jelenleg rendkívül szűk azon helyszínek, illetve rendezvények, programok köre, melyek az ifjúságot célozzák meg, a minőségi szórakozás feltételei nem biztosítottak helyben. Szükséges olyan zenei és egyéb rendezvények, fesztiválok szervezése, melyek kiegészítő programelemekkel (pl. pályaválasztási tanácsadás, önkéntesség) nemcsak szórakozási lehetőséget teremtenek, hanem a fiatalság szempontjából egyéb fontos kérdéseket és problémákat is érintenek. E programok összekötése a sérülékeny társadalmi csoportok igényeivel és integrációjával szintén elsőrendű, nagyszerű alkalom lehet a figyelemfelkeltésre és az érzékenyítésre.

A korcsoport-specifikus események az időskorú lakosság esetében is fontosak – különösképpen az időskorú lakosság arányának növekedésével. Mindazonáltal szükséges az olyan programok szervezése is, melyek a különböző generációk közti találkozási felületeket generálnak, így az egymástól való tanulás és az eltérő korcsoportok megismerése is megvalósulhat. Nemcsak szórakoztatóprogramokra (pl. veteránautó-kiállítás), de a szellemi és fizikai aktivitás megőrzését elősegítő sportprogramokra is szükség van (pl. városi futóversenyek, autómentes nap keretében közös kerékpározás stb.), valamint az ezzel összefüggésben álló, a prevenciót középpontba állító rendezvényekre, előadásokra (szűrések, szemléletformálás, mozgásterápia).

Kommunikáció, együttműködés és koordináció

A város közösségi és kulturális életének koordinációját jelenleg leginkább a Makó Városi Kulturális-Közművelődési Nonprofit Kft. látja el. A civil szervezetek gyakran egymás konkurenciájaként tekintenek egymásra, közöttük ritkán tapasztalható együttműködés, illetve szervezettebb közös fellépés. A jelen stratégia tervezése során rendezett találkozók tanúsága szerint a jövőben célszerű ezen együttműködések elősegítése, mely a városi programkínálat egységesebbé és koordináltabbá válását eredményezi. Mindehhez szükséges azokat a kommunikációs felületeket és lehetőségeket megteremteni, melyek során nemcsak a civil szféra szereplői közti kapcsolat jöhet létre, de a lakosság és az önkormányzat által fenntartott szervezetek bevonása is megtörténik. Emellett az együttműködések a város nemzetközi szinten is mélyíteni kívánja – testvérvárosi kapcsolataival, határon túlról érkező, a művészeti és kulturális élet képviselőivel olyan programok megvalósítása tervezett, melyek a helyi közösség fejlesztését az eltérő kultúrák megismerésén és megismertetésén keresztül szolgálják.

Mindezekon túlmenően felmerült még a közösségi és kulturális programok jobb kommunikációjának igénye: több szereplő jelezte, hogy számos esetben az elérhető programlehetőségekről nem értesül a célcsoport és a lakosság. Ennek érdekében szükséges egy egységes rendezvénynaplár létrehozása, a marketingtevékenység átgondolása és integráltabbá tétele, valamint a kommunikációs csatornák újraszervezése, gondos kiválasztása. A megfelelő kommunikáció erős összefüggésben áll a fent említett együttműködés és koordináció erősítésével.

4. A stratégia jövőképe

A Makóért Helyi Közösség által megfogalmazott, jelen HKFS hosszú távú kulturális-közösségi jövőképe, vagyis a fejlesztések eredményeként elérni kívánt állapot az alábbiakban olvasható:

Makó városában a nyitott és aktív helyi társadalom számára olyan közösségi-kulturális kínálat biztosított, melyben a hagyományőrzés, a kulturális sokszínűség és örökség egyaránt érvényesül – megteremtve a generációk és különböző társadalmi csoportok közti együttműködés, a stabil népességszámhoz szükséges jó életminőség, valamint a közösségre építő bevonás alapjait.

E jövőképet a város hosszú távon kívánja érvényesíteni és fenntartani. Megvalósításának alapját elsősorban a vonzó program- és helyszínkínálat kialakítása képezi, mely elősegíti a népességmegtartó erő növekedését. A közösségi és kulturális élet megteremti a város lakosainak egymás és a városon kívüli térség felé való nyitottságát, valamint hozzájárul fizikai és szellemi aktivitásuk megőrzéséhez. A hagyományőrzés és az örökség mellett ugyanakkora kiemelt hangsúllyal jelenik meg az innováció és a sokszínűség iránti igény, melyek együttesen teremtik meg a makói identitástudat, a különböző közösségek és generációk közti együttműködés alapját. A lakosság bevonása fontos részét képezi a város kulturális és közösségi életének tervezésének, így olyan vonzó városi környezet jöhet létre, melyben érvényesülnek az alulról jövő kezdeményezések és a különböző társadalmi igények.

5. A stratégia célhierarchiája

Makó városa a jövőképen túl megfogalmazta az annak megvalósításához vezető elérendő célokat, melyeket rendszerbe helyezve az alábbi ábra illusztrál. Az átfogó cél egy általánosabb, a közösségi-kulturális életen túlmutató, de abból fakadó törekvést jelent, mely a HKFS specifikus, jobban fókuszált céljain keresztül realizálható. A középtávú célok eléréséhez vezető eszközök és beavatkozások a következő, 6. fejezet részét képezik, de az egyes specifikus céloknál is említésre kerülnek röviden.

A középtávú célok elérése az alábbi – a program által lefedtetett mutatókon alapuló – tevékenységek megvalósítását teszi lehetővé:

- Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával **érintett települések lakosságszáma (fő):** Makó belterületének teljes lakossága érintett, összesen 22 932 fő¹.
- A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott **programok száma (db):** a stratégia keretében megvalósuló programok száma összesen: **80 darab**.
- Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi **épületek alapterülete** összesen: **1237 m²**.
- Városi területeken létrehozott vagy helyreállított **nyitott terek területe** összesen: **510 m²**.

5.1. Átfogó cél

Makó város átfogó célja a közösségi és kulturális életben a közös élmények megalapozása, mely a makói identitástudat egyetértésen alapuló erősítéséhez, hosszú távon pedig a város népességmegtartó és -vonzó képességének növeléséhez járul hozzá.

A város átfogó céljának alapvető elemét a társadalmi összefogás, illetve a közösséghez tartozás érzése képezik. Makó kulturális és közösségi életében fontos és meghatározó az együttműködés, mely több szinten is megnyilvánul: egyrészt a különböző társadalmi és korcsoportok, másrészt a közösség-szervezésben jelentős (önkormányzat illetékes szervezetei, civil szféra) szereplők, harmadrészt a gazdasági ágazatokban tevékenykedők közt.

Az együttműködések kiépítésével kialakul a közösséghez tartozás érzése, mely egyben feltételezi a nyitottság, az empátia és tolerancia jelenlétét, továbbá a – jelenleg kevésbé tetten érhető – makói identitástudat és lokálpatriotizmus erősödéséhez vezet. Ezen identitástudatot a lakosság legszélesebb rétegei elfogadják, azzal azonosulni tudnak és értéknek tekintik.

A megerősödött identitástudat magában hordozza a város vonzerejének növekedését, mely együtt jár a helyi gazdaság megerősödésével, az életszínvonal javulásával, ezáltal az elvándorlási hajlandóság csökkenésével. Mindez pedig megteremti a népességmegtartó (és -vonzó) képesség növeléséhez, így a stabil lakosságszámhoz szükséges feltételeket.

¹ Népszámlálás 2011

5.2. Specifikus célok

A helyi értékek, hagyományok védelme, megőrzése és bővítése (SC -1.)

Ahogy azt a helyzetértékelő fejezet, valamint a fentiek is mutatják, Makón a hagyományok és a kulturális örökség kiemelt szerepet kap. A jövőben cél ezen helyi értékek védelme, átörökítése, ugyanakkor fontos azok mai környezetbe emelése és gazdagítása. Utóbbiak kulcsszerepet játszanak a fiatalok hagyományokhoz való viszonyulásában.

A helyi tradíciók között meghatározó a gazdálkodás és a helyi termékek jelentősége. A jövőben ezek minél szélesebb körben való megismertetése nemcsak a helyi identitás erősödését, hanem a gazdaság bővülését is eredményezheti. A gazdálkodók számára biztosítani kell az ehhez szükséges feltételeket – mind fizikailag, mind programok szintjén.

Makó történelmében a különböző művészeti ágak (képző- és szobrászművészet, építészet, irodalom, táncművészet) szintén kiemelkedő fontossággal bírtak és a helyi értéktár elemeit képezik. A HKFS megvalósítása révén cél ezen értékek és a lakosság kapcsolatának erősítése, a találkozási pontok és lehetőségek kiszélesítése. Továbbá itt is megjelenik a fiatalok megszólítása, mint kulcstényező, így azokat szükséges a modern kor kontextusába helyezni. A művészetek és a hagyományok beemelése, erőteljesebb megjelenítése az oktatás-nevelésben, ill. a képzési kínálat ilyen elemekkel történő bővítése egyaránt Makó célja.

A specifikus cél megvalósulását mérő eredménymutató:

- A HKFS keretében megvalósítandó, a helyi értékekre és hagyományokra fókuszáló programokon résztvevők száma: 22 000 fő.

Az együttműködés javítása a közösségfejlesztés szolgálatában (SC -2.)

A város közösségi-kulturális életében rendkívül fontos az együttműködés, mely Makón jelenleg csak eseti jelleggel, illetve korlátozott körben nyilvánul meg. Az együttműködés elmélyítése nem csupán a közösség-szervezők, intézmények, de a lakosság és az egyén szintjén is elsődrendű, a helyi szint mellett pedig kiterjesztendő a térségi, ill. nemzetközi kapcsolatokra. Az alulról jövő kezdeményezések támogatása és a lakosság bevonása a közösségi élet alakításába erősíti a helyi kötődést, biztosítja a különböző igényeknek megfelelő kínálat meglétét.

Az együttműködések elmélyítése révén a helyi közösségek nyitottsága és befogadása növekszik, ez pedig az eltérő generációk, valamint hátrányos helyzetű és sérülékeny társadalmi csoportok integrációja szempontjából is rendkívül fontos. Ehhez érzékenyítő és szemléletformáló programok járulnak hozzá, melyek megteremtik a kapcsolódási pontokat és felületeket.

Emellett szükséges a civil, a köz- és a vállalati szféra, de a különböző egyházi felekezetek szereplői között a párbeszéd és a közös koordináció lehetőségének megteremtése, mely a közösségi és kulturális élet összehangolt kialakításában játszik jelentős szerepet. A szereplők jelenleg egymástól elszigetelten vannak jelen a város életében, egymás programjairól nem tudván, mely sokszor párhuzamos működést eredményez. A jövőben a közös tevékenységek révén kialakulhat a szinergia, megteremtődhetnek a tudásátadás felületei, melyek a helyi közösségekre jótékony hatással bírnak. Ehhez a megfelelő közösségi tér kialakítása elengedhetetlen.

- A HKFS keretében megújuló közösségi és kulturális tereket használók száma: 22 000 fő

Különböző korcsoportú igényeket kielégítő, színvonalas közösségi-kulturális kínálat (SC -3.)

Jelen stratégia tervezése során hangsúlyos elemként jelent meg a korcsoportú igények kielégítése, mint jövőbeni cél. A városban tapasztalható gazdag program- és helyszínkínálat ellenére napjainkban hiányosságok tapasztalhatók az egyedi, korcsoportokra fókuszáló programok tekintetében.

Különösképpen igaz ez a fiatal korosztályra. Makó városában rendkívül korlátozott az ifjúságot megszólító szórakozási és szabadidő-eltöltési lehetőségek tárháza. Kevés olyan hely áll rendelkezésre, ahol minőségi, színvonalas és kifejezetten nekik szóló programokkal – és egymással – találkozhatnak, így e célból más településre (leginkább Szegedre) látogatnak. Ez problémát jelent a szülők szempontjából, de az elvándorlási hajlandóságot is növeli. A megfelelő programkínálat és közösségi terek hozzájárulnak a fiatalok helyben maradásához, így Makó egyik legnagyobb kihívásának, a csökkenő népességszám kezelésében is segít közvetett módon.

A fiatalok korcsoportja mellett a másik fő célcsoport az egyre nagyobb arányú idős lakosság. Az előregedő népesség trendjének folytatódása mellett kulcskérdés a nekik szóló szabadidős és kulturális kínálat elérhetőségének biztosítása. Mindennek a helyszínek megközelíthetőségében (pl. akadálymentesítettség, könnyű megközelítés) is szükséges megnyilvánulnia.

Azonban a korcsoport-specifikus programokon túl elengedhetetlen az olyan közösségi és kulturális programok szervezése, melyek a generációk közti interakció lehetőségét teremtik meg. A családok és az eltérő korcsoportok közös részvétele segíti az egységesebb társadalom kialakulását, egymás megértését és az egymástól való tanulást – mindez pedig összefüggésben áll az együttműködés erősítése célkitűzéssel.

- A korcsoport-specifikus programokon való résztvevők száma: 20 000 fő

A lakosság egészségének és aktivitásának megőrzése, javítása (SC – 4.)

Makó jövője szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír a lakosság egészségi állapota és aktivitása. Előbbi esetben kiemelendő a megőrzés szerepe – a város jelenleg is erőfeszítéseket tesz a prevenció fontosságának minél szélesebb körű megismerését, a városban Egészségfejlesztési Iroda is működik. Az elkövetkezendő időszakban az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek, a tudatosság és a megelőzés még inkább előtérbe kerül, így az ehhez szükséges szakmai háttér és infrastruktúra biztosítása szükséges.

Az egészséges életmódhoz hozzátartozik a fizikai aktivitás is, melynek megőrzése szintén kiemelt jelentőségű. A közösségi sportesemények nemcsak a közösségépítéshez és a minőségi szabadidő-eltöltéshez járulnak hozzá, de megteremtik a mozgás szeretetét és a mindennapi testedzés szükségletét, továbbá a közösséghez tartozás érzését is erősítik. A lakosság előregedésével mindezek még elemibbé válnak.

A fizikai mellett a szellemi és munkaerőpiaci aktivitás is kiemelt célkitűzésként jelenik meg. Az ezeket támogató programok megjelennek az oktatásban, de az iskolarendszeren kívüli foglalkozásokban, képzésekben is. A lakosság hasznosítható ismereteinek bővítésével lehetővé válik a foglalkoztatási helyzet javítása, ez a gazdasági színvonal emelkedéséhez, ill. a népességmegtartó képesség növekedéséhez vezet.

- Az aktivitáshoz, egészségmegőrzéshez kapcsolódó programokon való résztvevők száma: 10 000 fő

JÖVŐKÉP (hosszú időtáv)

Makó városában a nyitott és aktív helyi társadalom számára olyan közösségi-kulturális kínálat biztosított, melyben a hagyományörzés, a kulturális sokszínűség és örökség egyaránt érvényesül – megteremtve a generációk és különböző társadalmi csoportok közötti együttműködés, a stabil népességszámhoz szükséges jó életminőség, valamint a közösségre építő bevonás alapjait.

ÁTFOGÓ CÉL (középtáv)

Makó város átfogó célja a közösségi és kulturális életben a közös élmények megalapozása, mely a makói identitástudat egyetértésen alapuló erősítéséhez, hosszú távon pedig a város népességmegtartó és -vonzó képességének növeléséhez járul hozzá.

SC-1.

A helyi értékek, hagyományok védelme, megőrzése és bővítése

SC-2.

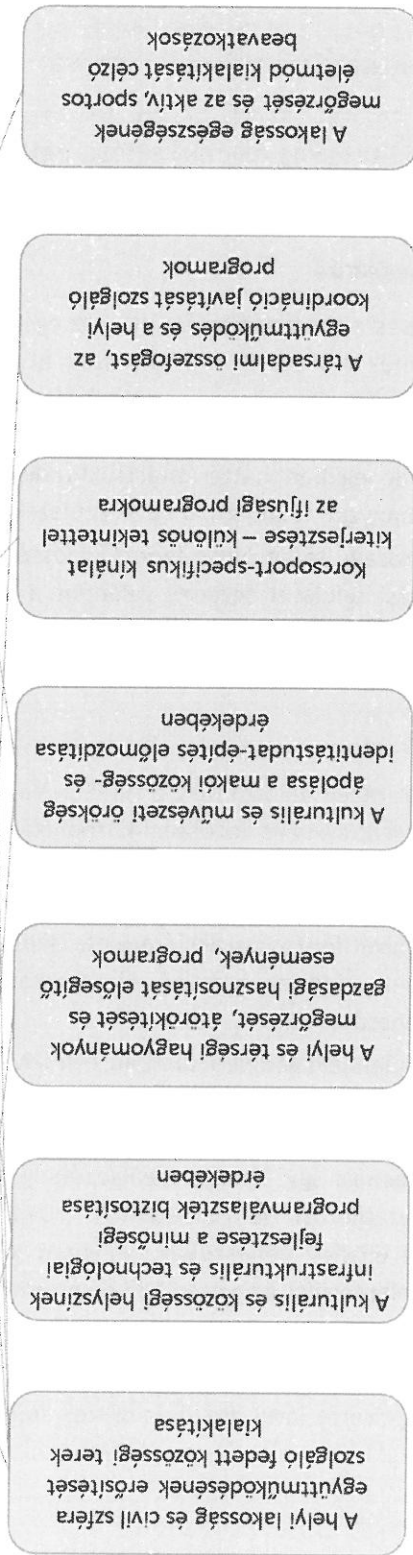
Az együttműködés javítása a közösségfejlesztés szolgálatában

SC-3.

Különböző korcsoportti igényeket kielégítő, színvonalas közösségi-kulturális kínálat

SC-4.

A lakosság egészségének és aktivitásának megőrzése, javítása

3. ábra: Makó város közösség- és kultúrafejlesztési célrendszere

6. Cselekvési terv

6.1. A beavatkozási területek leírása

6.1.1. A helyi lakosság és civil szféra együttműködésének erősítését szolgáló fedett közösségi terek kialakítása

Indoklás, alátámasztás

A HKFS tervezése és a helyzetfeltárás során az egyik legjobban azonosítható fejlesztési szükséglet a fedett közösségi helyszínek hiánya. Ez a hiányosság fizikai helyhiányt (jelentős azon civil szervezetek száma, melyek nem rendelkeznek állandó székhellyel; kevés a közösségi-kulturális programok, összejövetelek megtartására alkalmas helyszín), a jelenlegi kapacitások elégtelenségét (leginkább a Hagymaház elégti ki e szükségleteket), de egyben háttérinfrastrukturális és technológiai problémát is jelent. Mindez párosul Makón az önkormányzati tulajdonban lévő épületek alulhasznosítottságával, ill. azok állagromlásával.

Makón kulcsfontosságú tehát olyan fedett közösségi tér kialakítása, mely a civil szervezetek és a lakosság számára találkozási felületet teremt, valamint a színvonalas programkínálatához szükséges helyszínt és technológiai háttérrel is biztosít, emellett a város műemléki épületeinek megfelelő és méltó hasznosítását is eredményezi.

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében valósul meg a HKFS kulcsprojektje, mely a makói főtéren található Korona Szálló emeletének civil, kulturális és közösségi központtá történő alakítását jelenti. Az így kialakuló közösségi tér egyszerre járul hozzá a civil szervezetek körében tapasztalható hely- és infrastruktúra-hiány orvoslásához, valamint a helyi programkínálat színesítéséhez szükséges helyszínek megteremtéséhez. A kulcsprojekt esetében is rendkívül fontos az akcióterületi lakosság számára a lehető legszélesebb körű elérhetőséget biztosítani, melyet mind az ingatlan elhelyezkedése, mind a megfelelő nyitvatartás és működtetés kialakítása tesz lehetővé.

Mivel az épület műemléki védelem alatt áll, rendkívül fontos a vonatkozó előírások figyelembevétele. A volt szálló emeletének rekonstrukciójával – melynek egy része jelenleg rendkívül lepusztult – olyan multifunkcionális közösségi helyszín kialakítása tervezett, mely a helyi igények széles spektrumának kielégítésére alkalmas. Így ifjúsági találkozóhely, előadó- és képzőterem létrehozása mellett a helyi művészek bemutatkozási lehetőségeinek bővítése is cél képző- és iparművészeti, táncterem, hangszigeteléssel ellátott zeneszobák, valamint kiállítóterem kialakításával. A felújítással/átalakítással érintett hasznos alapterület nagysága 587 négyzetméter.

Specifikus cél

A kulcsprojekt egyszerre járul hozzá az összes specifikus célkitűzés eléréséhez (SC-1., SC-2., SC-3., SC-4.), azonban ezek közül is kiemelendő az együttműködés javítása a közösségfejlesztés szolgálatában (SC-2.).

Támogatható tevékenységek meghatározása

A kulcsprojekt keretében az alábbi tevékenységek támogathatók:

- Rekonstrukciós munkálatok (építés, bontás, tetőhéjazat megerősítése, terek összenyitása);

- Energiahatékonyság növelését célzó beruházások elvégzése (pl. fűtés korszerűsítés, szigetelés, nyílászárók cseréje, közművek korszerűsítése);
- Látogatóbarát funkciók kialakítása és javítása (fogadóterek, illemhelyek, ruhatárak és a támogató infrastruktúra kialakítása);
- A multifunkcionális terekhez szükséges eszközök beszerzése (bútorok, rendezvénytechnológia, információs- és kommunikációs technológia stb.);
- Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása (akadálymentesítés).

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Az érintett ingatlan részleges felújítása a korábbiakban (az 1990-es évek végétől a 2000-es évek közepéig) folyamatosan, többféle forrás igénybevételével valósult meg, melyek kiegészítésképpen értelmezhető jelen projekt. Az elmúlt évek fejlesztéseihez képest a kulcsprojektben tervezett tevékenységek egy olyan valódi, multifunkcionális közösségi tér kialakítását teszik lehetővé, melyek a lakosság és a civil szféra igényeihez ténylegesen alkalmazkodnak.

A kulcsprojekt összefüggésben áll az egyéb, a HKFS keretein belül, ill. más forrásból tervezett közösségi-kulturális infrastruktúrához kapcsolódó tevékenységgel, azokkal kiegészítő hatás figyelhető meg. Az infrastrukturális beruházásokon túl a fejlesztés elsődleges az ESZA-forrásból megvalósuló programok, rendezvények, akciók szempontjából is, hiszen azok számára helyszínt, otthont és a közösség számára találkozási pontot teremt.

A művelet célcsoportja

A kulcsprojekt az akcióterületi lakosság legszélesebb körét igyekszik megszólítani, azonban kiemelt célcsoportként kezelendők a helyi civil szféra (civil szervezetek, egyesületek, alapítványok) szereplői.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

A kulcsprojekt esetében kiemelt eljárásrend érvényesül.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 270 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 1 db.

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: 270 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
25.000.000	200.000.000	45.000.000	0	270.000.000

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívás várható megjelenése 2017. szeptember. A támogatott projekt megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

6.1.2. A kulturális és közösségi helyszínek infrastrukturális és technológiai fejlesztése a minőségi programválaszték biztosítása érdekében

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében kulcsprojekt támogatása nem tervezett.

Indoklás, alátámasztás

Makón a közösségi-kulturális helyszínek nagy hányada az épített örökség (pl. Hagymaház, József Attila Múzeum), valamint a városkép (Maros-part, egyéb zöldfelületek) meghatározó részét képezi. Így ezek védelme, állaguk megőrzése és felújítása kulcskérdés nemcsak a közösségfejlesztés, hanem a település arculata szempontjából egyaránt.

Ahhoz, hogy ezen ingatlanok és területek méltó módon, színvonalas és minőségi programokat és helyszínt kínálva tudják Makó lakosságát és a városba érkező látogatókat kiszolgálni, szükséges infrastrukturális fejlesztések végrehajtása. A modern technológián, háttérinfrastruktúrán túl indokolt lehet a helyszínek felújítási-átalakítási jellegű korszerűsítése, ill. olyan helyszínek kialakítása, mely a helyi termékek megjelenési lehetőségeit biztosítja. Ez egyben gazdaságipotenciál-növekedést is jelent, hiszen e közösségi-kulturális helyszínek egyben Makó turisztikai vonzerejének részét is képezik.

Specifikus cél

A beavatkozás több specifikus cél megvalósítását egyidejűleg szolgálja, de közvetlen módon leginkább az SC-1. és SC-2. cél elérését teszi lehetővé.

Támogatható tevékenységek meghatározása

- Kulturális-közösségi célú épületek megújítása
 - pl. bontás, összenyitás, állagjavítást eredményező munkálatok, közművek korszerűsítése, energiahatékonyság növelését célzó beruházások, látogatóbarát funkciók fejlesztése stb.;
- Programok, rendezvények megvalósítására, valamint a kapcsolódó adminisztratív feladatok ellátására irányuló tárgyeszköz-beszerezés
 - pl. információs és kommunikációs technológia, egyéb technológia, szükséges bútorok, élményelemeket jelentő, interaktív bemutatási formák, a nem formális és informális oktatást segítő eszközök beszerzése stb.;
- Az épületek környezetében parkosítás, tereprendezés;
- Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a közösségi és kulturális intézmények esetében (akadálymentesítés);
- Sport- és közösségi célú szabadtéri területek kialakítása, rendezése
 - pl. zöldfelületek növelése, utcabútorok beszerzése, szabadtéri fitness- és sporteszközök kihelyezése, játszóterek, sportpályák, nyilvános illemhelyek kialakítása, közbiztonság javítását célzó intézkedések és eszközök beszerzése;
- Helyi gazdálkodás bemutatását lehetővé tevő infrastruktúra, mintakertek kialakítása;
- Helyi termékek megjelenését támogató helyszínek kialakítása, szükséges eszközbeszerzés.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Jelen beavatkozás erőteljesen kapcsolódik a HKFS kulcsprojektjéhez, mely fedett közösségi célú tér kialakítására vonatkozik, emellett az egyéb, szoft (ESZA) típusú kulturális és közösségi programokkal

kapcsolatos beavatkozásokhoz. Utóbbiakban e beavatkozás keretében megújuló helyszínek adhatnak a későbbiekben otthont.

Emellett kiegészítő jelleggel bír a város más, korábban megvalósított (pl. DAOP 5.1.2 – funkcióbővítő városrehabilitáció, DAOP – 2.1.1. gyógy- és termálfürdő-fejlesztés), illetve jövőben megvalósuló, a TOP (pl. TOP 1.2.1 – turizmusfejlesztés, TOP 2.1.2 – zöld város), valamint egyéb források (pl. új városi könyvtár kialakítása) által finanszírozott infrastruktúrafejlesztési projektjeivel. Az azok keretében megújuló/megújult zöldfelületi és egyéb helyszínekkel a jelen beavatkozás felhívásai által érintett városi közösségi-kulturális terek szinergiát képezve, együttesen járulnak hozzá a városi kínálat javulásához.

A művelet célcsoportja

- helyi lakosság 0-99 éves korig, mint az infrastruktúra használói;
- helyi közösség-szervezők, a kulturális és a civil élet szereplői;
- helyi gazdálkodók, a helyi termékek előállításában résztvevők;
- városba érkező turisták.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

A HKFS vonatkozó fejezeteiben szereplő kiválasztási alapelveken túl az alábbi kritériumok, alapelvek érvényesülnek:

- A fejlesztés kiemelten a közösségi-kulturális funkció erősítésére irányul;
- Legalább 5 civil szervezettel együttműködési megállapodás kötése;
- Előnyben részesítendő az azon pályázatok, melyek épületfelújítás mellett zöldfelület növelését is célozzák;
- Zöldterületi fejlesztések esetén a hálózatoság megteremtése egységes koncepció mentén.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 151,5 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 10-15 db.

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 3 millió Ft, maximum 80 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
0	77.000.000	74.500.000	0	151.500.000

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívások várható megjelenése 2017. szeptember, valamint 2018. március.

A támogatott projektek megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

6.1.3. A helyi és térségi hagyományok megőrzését, átörökítését és gazdasági hasznosítását elősegítő események, programok

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében kulcsprojekt támogatása nem tervezett.

Indoklás, alátámasztás

A helyi hagyományok és tradíciók fontos részét képezik Makó közösségi életének, azok megőrzése és átörökítése a makói identitástudat erősítésében elsőrendű. A város célja, hogy ezen hagyományok még hangsúlyosabban megjelenjenek a város vérkeringésében, így az azokat népszerűsítő programkínálat, rendezvények számának növelése, színvonaluk emelése szükséges.

Az örökségre építő és néphagyományt bemutató programelemek, a hagyományos gazdálkodás ismertségének növelése szerepet játszhat a lokálpatriotizmus növelésében, ill. hozzájárulhat a stabil népességszám kialakításához. Ennek súlyát még inkább növeli a 2019. év, mely a város újratelepítésének 320. évfordulója. Fontos azonban, hogy a szervezett programok, akciók, események fókuszában az élményszerűség álljon, így azt a lakosság valóban át tudja érezni és magáévá tudja tenni.

Indokolja a beavatkozások megvalósítását továbbá az az elmúlt években megfigyelhető trend, melyben a helyi termékek egyre inkább előtérbe kerülnek – a helyi gazdálkodók és kézművesek számára szükséges megteremteni azokat az alkalmakat, melyeken bemutathatják portékáikat, kommunikációjukat javíthatják, a helyi lakosság körében pedig ezáltal növekszik ezek ismertsége. Mindez nemcsak a helyi gazdaság, de a környezeti és társadalmi fenntarthatóság szempontjából is elsőrendű. A város ennek fontosságát a „2018 – Vállalkozók éve” tematikus év keretében is hangsúlyozni kívánja.

Specifikus cél

A tervezett beavatkozások az „SC-1.”, ill. az „SC-3.” specifikus célok eléréséhez járulnak hozzá.

Támogatható tevékenységek meghatározása

- Makói és térségi néphagyományok felelevenítését, bemutatását szolgáló programok, események:
 - népművészet, kézművesség és az oktatás kapcsolatának megteremtése,
 - jeles napok, népnünnepélyek újradefiniálása, hagyományos elemek bemutatása,
 - térségi értékeket bemutató kiállítások szervezése;
- A makói hagyományos gazdálkodás és mesterségek népszerűsítését szolgáló rendezvények:
 - „expo” szervezése a gazdák számára,
 - hagyományos gazdálkodóeszközök és mezőgazdasági események bemutatása,
 - helyi kézművesipar termékeinek és előállítóinak bemutatkozási lehetőség biztosítása;
- A helyi termékek és gazdálkodás marketingjének és kommunikációjának fejlesztése:
 - kommunikációs stratégia kidolgozása,
 - helyi védjegyrendszer koncepciójának megfogalmazása,
 - kiadványok;
- A hagyományos gazdálkodók növekedési lehetőségeit megteremtő képzéseken való részvétel biztosítása:
 - kommunikációs képzések, tanfolyamok,
 - alapvető gazdálkodási ismeretek megszerzése;

- A helyi vállalkozások és közösségek kapcsolatát megteremtő, erősítő interaktív rendezvények, események a „2018 – Vállalkozások éve” tematikus év keretében;
- Makó elmúlt 320 évének bemutatását szolgáló történelmi témájú, interaktív rendezvények, programok, kiadványok;
- A helyi egyházi tradíciók és művészeti értékek bemutatása;
- Mobil- és internetes applikációk fejlesztése a helyi értékek (kulturális örökség, közösségi értékek, programkínálat) bemutatására

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

E beavatkozás a HKFS egyéb beavatkozásainak mindegyikéhez szorosan kapcsolódik – az infrastrukturális beavatkozások megteremtik a fenti tevékenységekhez szükséges helyszíneket, az egyéb szoft programokkal (különösképpen az „A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében” elemeivel) pedig közösen, kiegészítő jelleggel érik el a legerőteljesebb hatást a közösségfejlesztés terén.

A művelet célcsoportja

Elsődleges célcsoport a helyi lakosság, azon belül is kiemelt célcsoportként kezelendő az iskoláskorú gyermekek és a fiatal felnőttek csoportjai; valamint a helyi, hagyományőrző gazdaság szereplői. Másodlagos célcsoport a városba látogató turisták.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

A beérkező pályázatok elbírálásánál az alábbi feltételeknek eleget tevő pályázók előnyben részesülnek:

- Korcsoport-specifikus (különös tekintettel a fiatal és az idős korosztályra) programkínálat;
- Innovatív, élményelemeket hangsúlyozó rendezvények, programok;
- A helyi gazdaságfejlesztést támogató tevékenységek;
- A sérülékeny társadalmi csoportok integrációját kiemelten kezelő programok;
- Több szervezet együttműködésében rendezett események.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 115,1 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 8-15 db.

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 500 e Ft, maximum 40 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
0	60.000.000	50.000.000	5.100.000	115.100.000

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívás várható megjelenése 2017. december; 2018. szeptember. A támogatott projektek megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

6.1.4. A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében kulcsprojekt támogatása nem tervezett.

Indoklás, alátámasztás

Az évszázadok során az építészeti műemlékek, a festő- és szobrászművészet (Művésztelep, Grafikai Műhely), az irodalom (József Attila, Móra Ferenc), a tánc- (néptánccsoportok, mazsorettcsoport) és zeneművészet (fúvószenekar, vegyeskar), a színházi, film- és fotóművészet (Makói Videó és Művészeti Műhely) mind-mind formálták és formálják a város kulturális és művészeti, ezáltal civil életét. Jelenleg azonban megfigyelhető, hogy ezek a művészeti ágak/csoportok csupán a makóiak egy szűk rétegét érik el, holott a lakosság részéről igény mutatkozik az ezekhez való közelebb kerülésre, a képesség- és készségfejlesztésre, ill. a tehetséggondozásra/amatőr bemutatkozási lehetőségek bővítésére. Az ehhez szükséges alkalmak és lehetőségek megszervezése során kiemelt figyelmet kap a lakosság bevonása és az interakció.

A lakosság erőteljesebb bevonása a helyi kulturális és művészeti életbe nemcsak a szabadidő-eltöltés hasznos és minőségi módját teremti meg, de egyben a makói identitástudat erősítésében, ezáltal pedig a népességmegtartó képesség növelésében is szerepet játszik.

Specifikus cél

A tevékenységek elsősorban az „SC-1.” és „SC-3.” specifikus célok elérését teszik lehetővé.

Támogatható tevékenységek meghatározása

A támogatható tevékenységek három fő témakör köré csoportosulnak, található köztük egyszeri esemény, de leginkább a hosszabb időtávon át elérhető, rendszeres szakmai foglalkozások, tevékenységek biztosítása a cél:

- Zenei és táncos rendezvények a közösségépítés szolgálatában:
 - amatőr zenei csoportok, zenekarok bemutatkozását lehetővé tevő tehetségkutatók, fesztiválok,
 - a hagyományokkal rendelkező zenei és tánccsoportok bemutatkozási lehetőségeinek bővítése, a csatlakozás elősegítése,
 - hangversenyek,
 - táncházak működtetése;
- Kultúra és közösségépítés összekapcsolása a színházi, film- és fotóművészet terén:
 - amatőr színjátszókörök megalakítása, fellépési lehetőség biztosítása,
- Képző- és építőművészeti értékek és a lakosság kapcsolatának erősítése:
 - a helyi művészek bemutatkozási lehetőségeinek növelése,

Az alábbi tevékenységek mindhárom fenti témakörben relevánsak:

- Oktatás:
 - alap- és középfokú oktatást kiegészítő, nem formális tanulás módszerét követő foglalkozások,
 - tanfolyamok, továbbképzések,
 - felsőfokú, akkreditált képzés megszervezésének vizsgálata;

- Táborok, találkozók, fesztiválok;
- Tehetséggondozó programok, ösztöndíjak;
- Kommunikáció és marketingtevékenység javítása;
- A város művészeti értékeit bemutató kiállítások szervezése.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

A fenti tevékenységek erőteljes összefüggésben állnak a hagyományokat, tradíciókat bemutató, előző alfejezetben említett beavatkozásokkal, ill. az egyéb ESZA-típusú programokkal kiegészítő hatás figyelhető meg. A sikeresen pályázók az ERFA által támogatott közösségi-kulturális helyszíneken valósíthatják meg programjaikat, eseményeiket.

A művelet célcsoportja

A művelet célcsoportja a teljes makói lakosság, azonban itt is érvényesül az az elv, hogy a fiatalok korosztálya kiemelten kezelendő. Emellett másodlagos célcsoportként a térségi lakosság, valamint a turisták.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

A támogatási kérelmek elbírálásánál előnyt élveznek:

- Korcsoport-specifikus (különös tekintettel a fiatal és az idős korosztályra) programok;
- Innovatív, élményelemeket hangsúlyozó rendezvények, programok;
- A helyi gazdaságfejlesztést támogató tevékenységek;
- A sérülékeny társadalmi csoportok integrációját kiemelten kezelő programok;
- Több szervezet együttműködésében rendezett események.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 44,44 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 15-20 db.

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 500 ezer-maximum 6 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
0	18.000.000	20.000.000	6.440.000	44.440.000

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívások várható megjelenése 2017. december, valamint 2018. szeptember. A támogatott projektek megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

6.1.5. Korcsoport-specifikus kínálat kiterjesztése – különös tekintettel az ifjúsági programokra

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében kulcsprojekt támogatása nem tervezett.

Indoklás, alátámasztás

Az, hogy egy település mennyire tud lakosainak szórakozási és megfelelő szabadidő-eltöltési lehetőséget biztosítani, nagyban meghatározza az ott élők városhoz fűződő kapcsolatát és közösségi életét. Amennyiben ezen lehetőségek hiányoznak, a lakosságban sokkal kevésbé alakul ki helyi identitástudat, lokálpatriotizmus, ezáltal az elvándorlási hajlandóság is magasabbá válik.

A HKFS tervezése során a résztvevők egyetértettek abban, hogy a városban jelenleg hiányoznak azok a korcsoport-specifikus közösségi elemek, melyek megfelelő alternatívát kínálnak a minőségi szabadidő-eltöltésre. Különösen igaz ez a helyi fiatalok esetében, akik számára rendkívül korlátozott a valóban élményt és kikapcsolódást nyújtó programok és helyszínek száma. Emellett az idős korosztály számának növekedése szintén kiemeli a célzott és testreszabott programok bővítésének fontosságát. Támogatandók továbbá azon kezdeményezések, melyek az életkorok szerinti életviteli, életmódhoz kapcsolódó tanácsadási tevékenységet látnak el.

Ugyanakkor szükséges az olyan lehetőségek megteremtése is, melyek során a különböző korosztályok megszólítása egyszerre történik, és a közös időtöltés is megvalósulhat. Ezen programok során az eltérő generációk tanulhatnak egymástól, egymás értékeibe betekintést nyerhetnek, így a közösségfejlesztés csoportokon átívelő hatása is érvényesül.

Specifikus cél

„SC-3.” specifikus cél

Támogatható tevékenységek meghatározása

A támogatható tevékenységek között található egyszeri alkalommal megrendezésre kerülő esemény, rendezvény, de a fő cél a rendszeresség és a többszöri elérhetőség megteremtése.

- Fiataloknak szóló közösségi és kulturális programok:
 - táborozási lehetőségek biztosítása különféle témakörökben,
 - zenei fesztiválok szervezése kiegészítő programelemekkel,
 - pályaválasztási és életvezetési tanácsadás,
 - minőségi szórakoztatóprogramok, események, klubok;
- Ifjúsági kerekasztal megalakítása és rendszeres működtetése;
- Idős lakosságnak szóló kulturális és közösségi programok:
 - informatikai képzések,
 - táncos-zenés estek, mulatságok,
 - független otthoni életvitelt megalapozó képzések, segítségnyújtás;
- Nyelvi képzések, kurzusok az eltérő korcsoportok eltérő tanulási módszereit figyelembe véve;
- A különböző korcsoportok találkozási felületeit megteremtő programok, szolgáltatások:
 - Szabadidős programok széleskörű kínálattal,
 - Családi Közösségi Pont működtetése

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

A fenti programelemek erőteljesen összefüggenek a hagyományőrző és kulturális-művészeti programokkal, ahol szintén előtérbe kerülnek a különböző korosztályokat megcélzó tevékenységek. Emellett az „A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok” beavatkozási területtel is kiegészítő hatás figyelhető meg.

A művelet célcsoportja

A beavatkozások fő célcsoportját

- egyrészt a gyermekek (7-18 éves korosztály),
- másrészt a fiatal felnőttek (19-34 éves korosztály),
- harmadrészt az idősek korosztálya (60 év feletti) képezik.

A másodlagos célcsoportot a makói és térségi családok jelentik.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

A pályázatok elbírásában előnyt élveznek

- az alulról jövő, különböző korosztályokat bevonó kezdeményezések,
- az innovatív ötletek,
- a rendszeres jelleggel megtartandó programok.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 48 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 10-15 db.

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: min. 500 ezer - max. 10 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
0	23.000.000	20.000.000	5.000.000	48.000.000

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívások várható megjelenése 2017. december, valamint 2018. szeptember. A támogatott projektek megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

6.1.6. A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében kulcsprojekt támogatása nem tervezett.

Indoklás, alátámasztás

Az együttműködés minden közösség alapja – Makón azonban jelenleg megfigyelhető ennek alacsony foka, mind az egyének, mind a különböző közösségek, szervezetek szintjén. A jövőben szükséges ezen együttműködések elmélyítése, a találkozási és egyeztetési lehetőségek, valamint az egymástól való tanulás, tapasztalatcsere alkalmainak megteremtése.

Az együttműködési hajlandóság növelése a társadalmi összefogás erősödésében is megnyilvánul. A Makón jelen lévő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (nemzetiségek, alacsony státuszú lakosság, fogyatékkal élők) integrációja a város kiemelt célja, melyet érzékenyítő, ill. olyan programokkal kíván elősegíteni,

melyben a többségi társadalom és a sérülékeny társadalmi csoportok tagjai közösen, egymást megismerve vehetnek részt.

Emellett cél az együttműködések facilitációja a városi közösség-szervezők, kulturális intézmények és egyéb, a közösségfejlesztésben érintett szereplők közt a szervezettebb és megalapozottabb kínálat létrehozatala érdekében.

Specifikus cél

„SC-2.”

Támogatható tevékenységek meghatározása

Jelen beavatkozási terület esetében a támogatható tevékenységek rendkívül széleskörűek:

- A makói civil élet erősítése:
 - civil szervezetek bemutatkozási lehetőségeinek bővítése, egyeztetőforum megalapítása,
 - Civil ház szervezeti kereteinek és humán erőforrásának biztosítása;
- A kulturális sokszínűséget és integrációt hangsúlyozó programok:
 - nemzetiségek rendezvényeinek, programjainak támogatása, kínálat bővítése,
 - a Makón jelen lévő különböző kultúrák megismerését lehetővé tévő programok;
- A helyi közösségi és kulturális élet kommunikációjának javítása:
 - hálózatépítés elősegítése a helyi intézmények és közösség-szervezők bevonásával,
 - megfelelő kommunikációs csatornák és marketingeszközök elérhetősége,
 - tanfolyamon, képzésen való részvétel lehetőségének biztosítása a humán erőforrás fejlesztése céljából;
- A helyi együttműködések legjobb gyakorlatainak megismerését szolgáló tanulmányúton való részvétel;
- Közösségi kertek kialakítása;
- Önkéntesség ösztönzése a közösségfejlesztés, társadalmi összefogás szolgálatában:
 - önkéntestoborzás,
 - önkéntesképzés;
- A sérülékeny társadalmi csoportok integrációját elősegítő programok, képzések:
 - érzékenyítő programok,
 - élményelemeket hangsúlyozó integratív táborozás,
 - többségi társadalom és hátrányos helyzetű lakosság közös részvételén alapuló művészeti, zenei képzések.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Fenti tevékenységek összefüggésben állnak az ERFA által finanszírozott tevékenységekkel (pl. programokhoz megfelelő infrastruktúra kialakítása, akadálymentesítés), ill. az egyéb ESZA típusú programokkal, rendezvényekkel. Emellett a korábbiakban is volt olyan kezdeményezés a városban, mely az önkéntesség elterjesztését (pl. Marosmenti Roma Ifjúságért Egyesület – Az önkéntesség elterjesztése Makón TÁMOP-projektje), valamint az együttműködés erősítését (pl. Jobb Makóért Egyesület – Jobb Makóért összefogással) célozta meg. A HKFS megvalósításában ezen kezdeményezések tapasztalatai felhasználhatók, a korábbi eredmények továbbfejleszthetők és kiterjeszthetők.

A művelet célcsoportja

A tevékenységek célcsoportját a helyi lakosság képezi, azon belül is kiemelten:

- hátrányos helyzetű csoportok;
- nemzetiségek;
- közösség-szervezők;
- fiatal korosztály.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

A kiválasztás során előnyben részesítendőek:

- az esélyegyenlőséget előtérbe helyező programok;
- szakmai programmal és megfelelő humán erőforrással megalapozott tevékenységek;
- az oktatási, a szociális és a kulturális szféra közti kapcsolatot megteremtő programok;
- innovatív szemléletű programok.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 31 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 10-15 db.

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 500 ezer Ft, maximum 5 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
0	15.000.000	12.000.000	4.000.000	31.000.000

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívások várható megjelenése 2017. december, valamint 2018. szeptember. A támogatott projektek megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

6.1.7. A lakosság egészségének megőrzését és az aktív, sportos életmód kialakítását célzó beavatkozások

Kulcsprojektek:

Az intézkedés keretében kulcsprojekt támogatása nem tervezett.

Indoklás, alátámasztás

Az egészségmegőrzést, -fejlesztést támogató programok, valamint alapvetően az egészség témaköre kulcsszerepet tudhat magáénak Makón. Erről tanúskodik a korábban létrehozott Egészségfejlesztési Iroda, valamint számos olyan szervezett esemény, mely a megelőzés, szűrés fontosságára hívja fel a figyelmet. Ennek ellenére a lakosság egészségügyi állapota továbbra is indokolja az effajta tevékenységek folytatását, a szervezeti háttér biztosítását és a minél nagyobb arányú lakossági elérést.

Az egészséges életmód megvalósításához hozzátartozik a rendszeres testmozgás és a fizikai aktivitás megőrzése is. Az ehhez szükséges infrastruktúra mellett szükséges a városi sportesemények számának növelése, ill. olyan, innovatív elemekkel történő bővítése, melyek a teljes városi lakosság megmozgatására

törekcsenek. A rendszeres sportolás hozzájárul a testi egészség mellett a lelki frissesség növeléséhez egyaránt.

A lakosok egészségi állapotának javítása kiemelt cél mind az EU-ban, mind országos szinten, így az alábbi tevékenységek megvalósítása összhangban áll az európai és hazai szakpolitikai célkitűzésekkel.

Specifikus cél

A beavatkozások az „SC-4.” specifikus célhoz járulnak hozzá legfőképpen, de az „SC-2”, valamint „SC-3” célok elérését is támogatják.

Támogatható tevékenységek meghatározása

- Krónikus betegségekkel, megváltozott egészségügyi állapotokkal foglalkozó klubok támogatása (pl. diabetes klub, szív- és érrendszeri problémákkal küzdők, ILCO klubok);
- Egészséges életmóddal kapcsolatos tanácsadás, az egyedi korosztályi igényeknek és a különböző élethelyzeteknek megfelelően (pl. egészséges és aktív időskor, családalapítók számára „család egészsége”, kamaszkori szexuális és egyéb higiéné megőrzése);
- Szűrőprogramok, egészségmegőréssel kapcsolatos tematikus programok (pl. dohányzás, alkohol, emlőrák, lelki egészség stb.) városzerte;
- Egészségmagatartást formáló előadások;
- Preventív és rehabilitációs jellegű mozgásterápia, mozgásfejlesztés;
- A sportéletben tevékenykedő civil szervezetek munkájának támogatása;
- Közösségi sportrendezvények rendezése (pl. futóversenyek, kerékpáros felvonulás, „Mozgások éjszakája”);
- Sporttáborok szervezése.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

A beavatkozás keretében megvalósuló tevékenységek egyrészt a korábban megkezdett programelemek folytatásaként (pl. Egészségfejlesztési Iroda tevékenysége, „Mozgásprogramok és egészségfejlesztési alprogramok a SZIGNUM általános iskolában”), másrészt az egyéb tervezett közösségi és kulturális programok kiegészítéseként értelmezhetők. A megvalósuló infrastrukturális beruházások a szemléletformáló és oktatóprogramok helyszínéül szolgálhatnak, valamint a megfelelő sportinfrastruktúra, felszerelések is kialakításra kerülhetnek.

A művelet célcsoportja

A műveletek célcsoportja Makó teljes lakosságára kiterjed, azonban kiemelten kezelendők:

- krónikus betegségekben szenvedők;
- gyermekek/fiatalok/családalapítás előtt állók és az idős korosztály;
- egészségügyben dolgozók;
- egészségügyi kockázatnak jelentősen kitett társadalmi csoportok.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek

Az alábbi pályázatok előnyben részesítendők a kiválasztás során:

- Együttműködésen (intézményi-szervezeti) alapuló tevékenységek;
- Interaktivitást, élményszerűséget hangsúlyozó tevékenységek;
- Megalapozott szakmai programmal rendelkező tevékenységek.

Tervezett forrás

A Felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 28,004808 millió Ft.

A támogatott projektek várható száma: 10-15 db

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 500 ezer Ft, maximum 15 millió Ft.

A kiírás forrását az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja.

Forrás ütemezése (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
0	12.000.000	15.000.000	1.004.808	28.004.808

A megvalósítás tervezett időintervalluma

A beavatkozáshoz tartozó helyi felhívások várható megjelenése 2017. december, valamint 2018. szeptember. A támogatott projektek megvalósítására 24 hónap áll rendelkezésre.

Megnevezés	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	Tervezett időintervallum (év, hónap)
1. Fedett közösségi terek (K)	Makón jelenleg az egyik legfőbb problémát a fedett közösségi terek hiánya jelenti, mely egyben a helyi civil szféra otthonául is szolgálhat. Emellett megfigyelhető az önkormányzati tulajdonban lévő épületek alulhasznosítottasága. E két problémát a város egyszerre kívánja kezelni: a megfelelő adottságok (elhelyezkedés, alapterület, ingatlan kialakítása) a volt Korona Szálló épületének emeletét Civil és Közösségi házzá történő alakítására tökéletesen alkalmassá teszik, mely a helyi közösségfejlesztés kulcsprojektségének tekintendő.	SC-1, SC-2, SC-3, SC-4	A beavatkozás keretében felújítási munkálatok (bontás, átépítés, energiatárhelykonysági beruházások, akadálymentesítés stb.), eszközbeszerzés (bútorok, IT eszközök, rendezvényekhez szükséges infrastruktúra), látogatóbarát fejlesztések tervezettek.	A kulcsprojekt a HKFS összes beavatkozási területével összefüggésben áll, valamint a turisztikai és egyéb közösségi terekkel kapcsolatos projektek komplementerének tekinthető.	Civil szervezetek, lakosság	270 000	2017. szeptember
2. Közösségi infrastruktúra, technológia	A kulcsprojekt kiegészítéseként Makón szükség van további fedett/szabadtéri közösségi terek kialakítására, valamint felújításukra, mivel kapacitáshiány figyelhető meg a városban. A jelenlegi eszközök/technológia sokszor	SC-1, SC-2.	A kulturális-közösségi célú épületek megújítása mellett a programok megvalósítását támogató eszközbeszerzés (bútorok, szoftverek, technológia) lehetséges. Emellett lehetőség van zöldfelületek növelésére, zöldterületek rendezésére,	A jelen beavatkozás keretében megújuló létesítmények, területek helyszínül szolgálnak a stratégiában vázolt ESZA típusú/egyébké programoknak, valamint a más	Civil szféra, helyi lakosság, helyi termékek előállítói/termelői	151 500	2017. szeptember, 2018. március

		<p>elégtelemnek, hiányosnak és korszerűtlennek bizonyul, mely a minőségi programkínálat egyik fő gátja.</p>		<p>sportinfrastruktúra fejlesztésére. A gazdaságfejlesztési célok elérése érdekében szükséges a helyi termékek bemutatását, értékesítését elősegítő értékesítőhelyek kialakítása.</p>	<p>forrásból megvalósítandó közösségi- zöldterület-fejlesztéseket egészítik ki.</p>		
<p>3. Hagymányörzés, gazdaságfejlesztés</p>	<p>A széleskörű és gazdag makió hagyományok őrzése és megújítása kiemelt szempont a városban. Az újratelepítés 320. évfordulója fontos és jeles esemény - a múlt átörökítését azonban a jelenkor kontextusában is értelmezhetővé szükséges tenni, így a modern technológia és az élményszerűség alkalmazása elengedhetetlen. Hangsúlyos a gazdasági, kézművességi hagyományok szerepe, mely egyben az azokban rejlő gazdasági potenciál kiaknázását, növelését is jelenti.</p>	<p>SC-1.</p>	<p>A beavatkozás keretében a makió és térségi néphagyományok felelevenítését, interaktív, az egyházi tradíciók és művészeti értékek bemutatását szolgáló programok, események, a hagyományos gazdálkodás és mesterségek népszerűsítését szolgáló rendezvények szervezésére; ill. ehhez kapcsolódóan a helyi termékek megfelelő marketingjének kialakítására nyílik mód. Továbbá a helyi gazdálkodók számára a növekedési lehetőségek megteremtése (kommunikációs és gazdálkodási képzéseken való részvétel), valamint a helyi értékek bemutatását szolgáló infokommunikációs</p>	<p>Kiegészítő jellel a 4. beavatkozási terület (kulturális és művészeti örökség) programjaival, ill. az infrastrukturális beruházások tevékenységeivel.</p>	<p>Helyi lakosság, a helyi gazdaság szereplői, turisták</p>	<p>115 100</p>	<p>2017. december, 2018. szeptember</p>

<p>4. Kulturális- művészeti örökség</p>	<p>A város az évszázadok során a különböző művészeti és kulturális ágakban (pl. irodalom, képző- és iparművészet, szín- és filmművészet stb.) jelentős örökség megteremtését tudhatja magáénak. Mindezek a város közösségének meghatározó részét képezik, azonban fontos a lakosság és a „magas művészet” kapcsolatának megteremtése, az amatőr kezdeményezések bemutatkozási lehetőségeinek bővítése, melyek a minőségi szabadidő-eltöltés mellett az identitástudat erősítésében is szerepet játszanak. Kiemelt szerepet kapnak az egyedi korcsoport-i igényeket kielégítő programok.</p>	<p>SC-1., SC-3</p>	<p>fejlesztések megvalósítása is elérhetővé válik.</p>	<p>A kultúra és a közösségépítés összekapcsolása zenei és táncos rendezvények, foglalkozások; színházi, film- és fotóművészeti képzések, körök; a helyi művészek bemutatkozási lehetőségeinek bővítése segítségével. A különböző ágakhoz kapcsolódóan oktatás, képzés, táboroztatás, tehetséggondozási programok kialakítása tervezett a marketing- és kommunikációs tevékenység javítása mellett.</p>	<p>Kiegészítő jelleg érvényesül a 3. és 5. beavatkozási terület programjaival, ugyanakkor az 1. és 2. beavatkozási terület közösségi infrastruktúrájával, melyek helyszíneként szolgálhatnak.</p>	<p>Helyi lakosság</p>	<p>44 440</p>	<p>2017. december, 2018. szeptember</p>
<p>5. Korcsoport- specifikus kínálat</p>	<p>A HKFS tervezése során a résztvevők egyetértettek abban, hogy a program- és helyszínekínálatában hiányoznak a korcsoport-specifikus (különös tekintettel</p>	<p>SC-3.</p>	<p>Fiataloknak szóló közösségi és kulturális programok szervezése (táborozás, zenei fesztiválok, pályorientációs és életvezetési tanácsadás, minőségi szórakozási</p>	<p>3., 4. és 7. beavatkozási terület keretében megvalósuló programok kiegészítése; 1. és 2.</p>	<p>Helyi lakosság (fiatal és idősebb korosztály)</p>	<p>48 000</p>	<p>2017. december, 2018. szeptember</p>	

<p>6. Társadalmi összefogás, együttműködés</p>	<p>a fiatalokra) elemek. Makó népessége évtizedek óta erőteljes fogyást mutat – annak érdekében, hogy e tendencia megforduljon, az elvándorlási hajlandóság csökkenjen, a lokálpatriotizmus és identitástudat pedig erősödjön, szükséges a színvonalas szabadidő-eltöltéshez szükséges programok és találkozóhelyek megteremtése.</p>	<p>SC-2.</p>	<p>A lehetőségek stb.); ifjúsági kerekasztal működtetése; időseket megszólító közösségi és kulturális programok; a különböző generációk találkozási pontjait megteremtő szabadidős programok, szolgáltatások.</p>	<p>infrastrukturális beavatkozások.</p>	<p>31 000</p>	<p>2017. december, 2018. szeptember</p>
	<p>Makón az együttműködések jelenleg alacsony szintje figyelhető meg – mind az egyének, mind a közösségek/szervezetek szintjén. A jövőben így a kooperáció elmélyítése szükséges, mely a társadalmi összefogás erősítésében, valamint a sérülékeny társadalmi csoportok integrációjában megnyilvánul. Utóbbi Makó kiemelt célja, ill. a közösségfejlesztés alapját képezi.</p>		<p>A támogatható tevékenységek két fő csoportra oszthatók: egyrészt a helyi civil és közösségi élet erősítését (bemutakozási lehetőségek biztosítása, kommunikáció és marketingtevékenység javítása, tanulmányúton való részvétel) lehetősége, közösségi kert kialakítását, másrészt a sérülékeny társadalmi csoportokat fókuszba helyező intézkedések (önkéntesség népszerűsítése, érzékenyítő programok, integratív programok).</p>	<p>A HKFS összes beavatkozási területével összefüggés és jellel meg, ugyanakkor a korábban megvalósított projektek (Marosmenti Roma Ifjúsáért Egyesület, Jobb Makkért Egyesület) tapasztalatai beépíthetők.</p>		

<p>7. Egészség aktivitás</p>	<p>Az egészségmegőrzés és a megelőzés hagyományosan kulcsszerepet bír a településen, az egészség és az egészséges életmód pedig a helyi közösségek alapja. A jövőben az egészséges életmódhoz szükséges feltételek megteremtése rendkívül fontos, a kapcsolódó programokba a minél nagyobb arányú lakossági bevonás elsődrendű. Az egészség témaköréhez szervesen kapcsolódik a sport és a testmozgás, melyhez a rendelkezésre álló infrastruktúra hiányos, a programkínálat bővítenendő. A HKFS keretében innovatív, a teljes lakosság megmozgatását célzó programelemek megvalósítása indokolt.</p>	<p>SC-4.</p>	<p>Betegklubok szervezése, egészséges életmóddal kapcsolatos tanácsadás és előadások, szűrőprogramok és egészségmegőrzés, valamint preventív és rehabilitációs mozgásterápiás foglalkozások állnak a közösségfejlesztés szolgálatában. Emellett a sportélet fejlesztése érdekében a releváns civil szervezetek támogatása, közösségi sportrendezvények és táborok rendezése tervezett.</p>	<p>A korábbi kezdeményezések (pl. Egészségfejlesztési Iroda tevékenysége, mozgásprogramok a helyi intézményekben) továbbfejlesztéseként értelmezhetők a megvalósuló tevékenységek, valamint a HKFS egyéb programjaival figyelhető meg komplementaritás. Az 1. és 2. beavatkozási területek helyszínt és infrastrukturális háttérrel biztosíthatnak a programok számára.</p>	<p>Helyi lakosság</p>	<p>28 004,8</p>	<p>2017. december, 2018. szeptember</p>
------------------------------	---	--------------	--	---	-----------------------	-----------------	---

6.2. Együttműködések

A helyi együttműködések elmélyítése mellett Makó célként fogalmazza meg azok kiterjesztését hazai és nemzetközi szinten egyaránt. Hazai együttműködések tekintetében leginkább a földrajzi és kulturális közelség dominál a kultúra- és közösségfejlesztés terén, így a térségi – és kiemelten járási – településekkel való kapcsolatépítés és -erősítés áll a tevékenységek fókuszában. A nemzetközi kapcsolatrendszerben a meglévő és egyre inkább bővülő testvérvárosi kapcsolatait kívánja a település erősíteni és a közösségfejlesztés szolgálatába állítani.

Térségi együttműködések erősítése a kultúra és közösségfejlesztés szolgálatában

A város térségi vonzáskörzete legfőképpen a járásban érezhető. Az elmúlt években számos olyan kezdeményezés volt, melyek a járási települések közti gazdasági – társadalmi – kulturális együttműködések erősítését célozták meg. Ennek kiemelt csatornáit a Makói Többcélú Kistérségi Társulás, valamint a korábban fennálló Marosvölgyi Leader Egyesület képezték. Mindkét szervezet tevékenységei között megtalálhatók a kulturális szolgáltatások (pl. konferenciák, kiállítások szervezése, közös események lebonyolítása), ill. a közösségfejlesztési kezdeményezések. A város e kapcsolatrendszert a jövőben is ápolni, erősíteni kívánja a Tisza és Maros Vidéke Jövőjéért Egyesület (LEADER) és a többcélú társulás keretében.

Indoklás, alátámasztás:

A járási települések hasonló gyökerei a kultúrában és a hagyományok terén egyértelműen indokolják a kapcsolatok fenntartását és mélyítését. A földrajzi közelség ellenére azonban a város kulturális és közösségi kínálatának sokszínűségét is növeli ezek bevonása, a közös fellépés. Emellett a város jelenlegi és jövőbeni programjainak vonzereje kiterjed a teljes járásra, azok lakossága – közvetett módon – szintén a célcsoport részét képezi. A járási települések mellett együttműködés indokolt Hódmezővásárhely Megyei Jogú Várossal, mellyel a város számos intézményi és gazdasági szálon kapcsolódik.

Az együttműködés tervezett tématerületei:

A térségi együttműködések tekintve az alábbi jelentősebb tématerületek azonosíthatók:

- Közös hagyományokra épülő programkínálat (pl. lovasprogramok, lovasturizmus; kézművesipar termékeinek bemutatása);
- Térségi amatőr művészeti egyesületek (színjátszóköri, zenekarok) számára bemutatkozási lehetőség biztosítása;
- Közös gasztronómiai rendezvények;
- Közös művészeti értékeket bemutató kiállítások.

Nemzetközi együttműködések

Makó az elmúlt években is törekedett nemzetközi együttműködéseinek ápolására és bővítésére. Ez leginkább a testvérvárosi kapcsolatok fenntartásában nyilvánul meg, de egyéb – főként szomszédos országbeli – településekkel is működik a kapcsolattartás:

- Ada (Szerbia)
- Csíkszereda (Románia)
- Zselíz (Szlovákia)
- Jasło (Lengyelország)
- Nagyszentmiklós (Románia)
- Radomsko (Lengyelország)

- Kisorosz (Szerbia)
- Lugos (Románia)
- Vízkelet (Szlovákia)
- Sárospatak (Magyarország)
- Igazfalva (Románia)
- Óbesenyő (Románia)
- Löbau (Németország)

Elmondható, hogy a határmenti (és tágra értelmezett térségi) településekkel a kulturális funkciókat gazdasági funkciók is kiegészítik, míg a távolabbi városokkal, falvakkal leginkább kulturális jellegű az együttműködés.

Indoklás, alátámasztás:

A nemzetközi együttműködések hozzájárulnak a település közösségi életének színesítéséhez, jó gyakorlatok megismerésének lehetőségeihez, valamint a gazdasági-turisztikai potenciál növeléséhez. Makó városa az eddigieknél erőteljesebben, rendszeresebb kapcsolattartást kíván létrehozni és közvetítő szerepet kíván kialakítani az egyes települések intézményei, társadalmi csoportjai és gazdasági szereplői között meghatározott prioritások mentén. A kapcsolatok formálásába a helyi lakosság, civil szervezetek és oktatási intézmények is részt vesznek.

Az együttműködés tervezett tématerületei:

Az együttműködés erősítése három fő területen tervezett: hagyományok, művészet, gazdaság.

- A külföldön élő (határon túli) magyar közösségek, nemzetiségek kultúrájának és értékeinek megismertetése;
- A helyi és külföldi települések civil szervezetei, kulturális-közösségi intézményei közötti kapcsolatteremtés és elmélyítés lehetőségeinek megteremtése;
- Turisztikai potenciál kiaknázása;
- Közös kiállítások, alkotóműhelyek, rendezvények, melyeken a testvérvárosok/külügyi kapcsolatokkal rendelkező települések művészei is bemutatkozhatnak;
- Legjobb gyakorlatok megismerésének biztosítása a közösségszervezésben;
- Fialok csereprogramjainak szervezése, nyelvtanulási lehetőség biztosítása.

Tervezett forrás (Ft)

2017	2018	2019	2020	Összesen
1 000 000	1 500 000	2 000 000	1 500 000	6 000 000

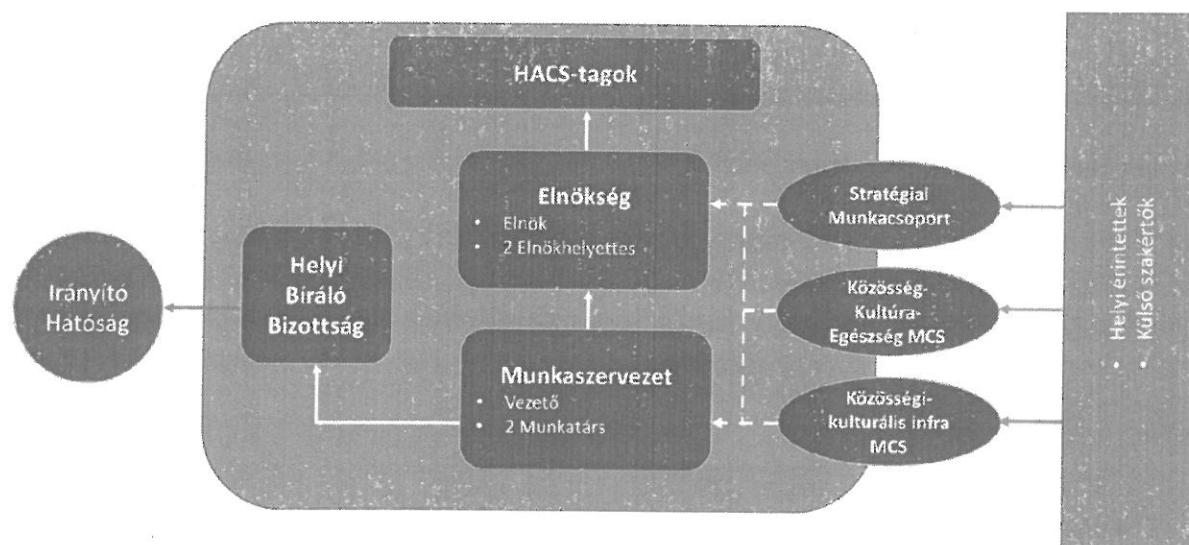
6.3. A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

6.3.1. A HACS összetétele, szervezeti felépítése, az egyes szervezeti egységek feladatai

A Makóért Helyi Közösség, mint Helyi Akciócsoport (HACS) konzorciumi formában működő szervezet. Jelen fejezetben kizárólag a legfontosabb szervezeti és működési irányelveket mutatjuk be, részletes Szabályzat a támogatási szerződés megkötését követő harmadik hónap végéig kerül kidolgozásra.

Alábbi ábra szemlélteti a makói HACS felépítését és annak szervezeti egységeit.

A HACS, annak szervezeti és működési környezete

Makóért Helyi Közösség/HACS

A Makóért Helyi Közösséget 16 alapító tag (5 szervezet a közsféra képviselőjében, 6 civil szervezet és 5 vállalkozás) hozta létre. A HACS létrejöttékor (az alapító tagok listáját ld. alábbi táblázatban) szempont volt, hogy összetételével megfelelően tükrözze a tervezett HKFS céljai megvalósításában érdekelt városi társadalmat.

Szervezet neve	Szervezet képviselője	Tagság
Makó Város Önkormányzata	Farkas Éva Erzsébet	közsféra
Makói Városgazdálkodási Non-profit Kft.	Nagy Nándor	közsféra
Makó Városi Kulturális – Közművelődési Nonprofit Kft.	Zsámboki Erika	közsféra
Makó és Térsége Turisztikai Egyesület	Rozsnyai Éva	civil szféra
Szent István Király plébánia	Pálfai Zoltán István	civil szféra
„SK” Asztalos-, Építőipari és Kereskedelmi Kft.	Bodrogi Ferenc	üzleti szféra
Makó Művészeti Életéért Alapítvány	dr. Siket István	civil szféra
Szent Gellért Borház – Dr. Mihály Zoltán és Fiai Kereskedelmi és Termelő ec.	Mihály Zoltán	üzleti szféra
BarZak Ponyvajavító és Fémipari Kft.	Asztalos Péter	üzleti szféra
Bertus Barcza Anikó	Bertus Barcza Anikó	
„HANKI-KER” Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Kisbodri Gábor	üzleti szféra
József Attila Városi Könyvtár és Múzeum	Szikszai Zsuzsanna	közsféra
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Dél-Alföldi Régió Makói Csoportja	Rigóné Kiss Éva	civil szféra
Maros-menti Utánpótlás Futball Club	Gyömbér Péter	civil szféra

Csongrád Megyei Egészségügyi Ellátó Központ, Hódmezővásárhely- Makó Makói Kistérség Egészség-fejlesztési Iroda	dr. Kallai Árpád	közszféra
MA-TÉR Ifjúsági Egyesület	Szűcs Tímea	civil szféra

A Makóért Helyi Közösségben való részvétel nyitott. Új tagok számára fennáll a csatlakozás lehetősége, az alábbi feltételek teljesülése esetén:

- A HACS tagja csak a településen székhellyel vagy telephellyel rendelkező települési önkormányzat, önkormányzati intézmény, többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság, költségvetési szervek és intézményeik, valamint civil szervezetek, egyházi jogi személyek (belső egyházi jogi személy) továbbá gazdálkodó szervezetek, egyéni vállalkozók lehetnek;
- A HACS tagoknak el kell fogadniuk a HACS céljait, irányelveit, és tevékeny részt kell vállalniuk a HKFS megvalósításában;
- A három szektor (köz, civil és üzleti) képviselője kiegyensúlyozott marad és tükrözi a helyi társadalom sokféleségét.

A Makóért Helyi Közösség kizárólagos hatáskörébe tartozik:

- A HACS működését szabályozó dokumentumok, valamint a HACS stratégiai fejlesztési dokumentumainak elfogadása, módosítása (pl. konzorciumi megállapodás, SZMSZ, HKFS, támogatási felhívások);
- A HACS működési formájának, jogi kereteinek elfogadása, módosítása;
- A HACS éves költségvetésének elfogadása;
- A HACS tagsági viszonyára vonatkozó döntések meghozatala (pl. új tag felvétele, tag kizárása);
- Az éves beszámolók, előrehaladási jelentések, kifizetési kérelmek elfogadása;
- A vezető tisztségviselők (elnökségi tagok, bírálóbizottsági tagok, munkaszervezeti vezető) megválasztása;
- A támogatási kérelmek kiválasztási eljárás tervezetének elfogadása, mielőtt megküldi az IH-hoz jóváhagyásra;
- Tagjaiból létrehozza a Helyi Bíráló Bizottságot, döntés-előkészítő feladattal;
- Tárgyalja és elfogadja a HBB ügyrendjének/működési szabályainak tervezetét, majd benyújtja az IH-nak jóváhagyásra;
- A támogatott projektek megvalósításának nyomonkövetése;
- Minden egyéb olyan stratégiai szintű döntés, amelyet az SZMSZ a Konzorcium kizárólagos hatáskörébe utal.

A Makóért Helyi Közösség működését a Konzorciumi megállapodás és az SZMSZ szabályozza. A tagság üléseit az Elnök hívja össze, de valamennyi tagnak lehetősége van az ülés összehívásának kezdeményezésére. A tagság évente legalább 1 alkalommal ülésezik. A rendes ülés mellett rendkívüli ülés összehívása is lehetséges. A teljes, szavazati joggal bíró tagok mellett tanácskozási jogkörrel is lehetséges az üléseken való részvétel.

A működés fő szabályai:

- Határozatképes, ha legalább 11 fő jelen van;
- Valamennyi tag 1 szavazattal rendelkezik a döntéshozatal során;
- A szavazás minden esetben nyílt;
- A döntéshozatal alapesetben egyszerű többséggel történik;

- Az SZMSZ által meghatározott esetekben – pl. HKFS módosítása, elnökség megválasztása, helyi bíráló bizottság megválasztása, tagok kizárása – a konzorcium konszenzussal dönt;
- Az ülésekről jegyzőkönyv készül.

HACS elnökség

A HACS operatív testülete az Elnökség. Az Elnökség tagjainak száma – a Konzorciumi megállapodás alapján - 3 fő. Az Elnökség tagjait a HACS a tagságából választotta ki. Az Elnökség tagjai a 3 szektort (üzleti-, köz-, és civil szféra) 1-1 fővel képviselik.

Az Elnökség tagjainak változásáról a tagság dönt. Az Elnökség egyetlen tagja sem lehet a HACS alkalmazottja.

Az Elnökség feladata az SZMSZ által a hatáskörébe utalt feladatok, valamint a teljes konzorciumi tagság összehívását nem igénylő egyéb döntési jogkörök ellátása – egyebek között:

- A HACS működésének irányítása, felügyelete;
- A HKFS megvalósításának irányítása, felügyelete;
- Az ülések összehívása, szervezése, levezetése;
- Javaslatétel tagsági jogviszonyra (új tag felvétele, tagsági jogviszony megszüntetése);
- Javaslatétel a munkaszervezet vezetőjére;
- Támogatási felhívás tervezetek, javasolt értékelési szempontrendszer előterjesztése;
- A HKFS megvalósítása során felmerülő egyéb feladatok ellátása, szükség esetén javaslatétel a HKFS módosítására;
- Éves beszámolók, előrehaladási jelentések, kifizetési kérelmek előterjesztése.

Az Elnökség az SZMSZ alapján meghatározott saját ügyrendje szerint működik. Akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van, a határozatokat egyszerű szótöbbséggel hozza. A szervezet képviselőjére az Elnök jogosult.

Az Elnökség tagjai (9/2016 (VI.21) sz. határozat értelmében):

Pozíció	Név	Delegáló szervezet
Elnök	Farkas Éva Erzsébet	Makó Város Önkormányzata
Helyettes	Szűcs Tímea	MA-TÉR Ifjúsági Egyesület
Helyettes	Kisbodri Gábor	HANKI-KER Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Helyi Bíráló Bizottság (HBB)

A HBB a helyi fejlesztési stratégiára alapozott, közösségi szinten irányított városi, helyi fejlesztések megvalósítása érdekében a HACS által közzétett felhívásokra benyújtott Támogatási Kérelmek kiválasztási folyamatában döntés-előkészítő tevékenységet lát el.

A HACS rendes tagjaiból választott önálló testület. A HBB tagjait a HACS tagsága választotta meg, az alábbi feltételek figyelembevételével:

- A HBB tagjai személyükben nem azonosak a HACS elnökével és 2 helyettesével;
- A HBB tagja által képviselt szervezet székhellyel vagy telephellyel rendelkezik a településen;
- A HBB megfelelően reprezentálja a helyi társadalom sokféleségét;
- A HBB két albizottságra oszlik:
 - A „szoft” projektek albizottságára, és
 - Az „infra” projektek albizottságára
- Mindkét albizottság 3 tagú, és azonos arányban képviseli a köz-, civil és üzleti szférát.
- A HBB minden tagja 1 szavazattal rendelkezik.

- A HBB akkor határozatképes, ha mind a 3 tag jelen van.
- Fentiekből következően a HBB-ben a szavazatok legalább 50%-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják.
- A 3 tag egyike tölti be a Bizottság elnökének pozícióját, aki a bizottsági ülések levezetéséért is felel.
- Összeférhetetlenség kezelése: a HBB tagja nem vesz részt saját szervezete pályázatának értékelésében, illetve olyan pályázat értékelésében, amelyben közeli hozzátartozója érintett (a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény szerinti meghatározást alkalmazva a hozzátartozó fogalmára).

A HBB összehívásáról és a bizottsági ülések szervezéséről a HACS munkaszervezete gondoskodik, és ellátja annak titkársági feladatait. A HBB a HACS Elnökség – pl. 10 naptári nappal – ülését megelőzően ülésezik az SZMSZ-ben rögzítettek szerint. Az ülést a Bizottság elnöke vezeti. Az ülések keretén belül a HBB valamennyi tagja a formai és jogosultsági kritériumoknak megfelelt, a HACS munkaszerve által befogadott (jogosult és teljesen kész) pályázatokat/támogatási kérelmeket a tartalmi értékelés szempontjainak megfelelően értékeli. A HBB ülései nem nyilvánosak, azon csak a HBB tagjai és a titkársági feladatot ellátó HACS munkaszervezet munkatársai vehetnek részt. A HACS működését az SZMSZ részletezi.

Munkaszervezet és munkaszervezeti vezető

A Makóért Helyi Közösség non-profit szervezetként működő vezető partnere, Makó Város Önkormányzata, biztosítja a HACS számára annak ügyviteli, és adminisztratív feladatokat ellátó munkaszervezetét. A Munkaszervezet munkáját a munkaszervezeti vezető irányítja. A Munkaszervezetben dolgozók tevékenységüket munkaviszony keretében látják el.

Feladata a HKFS tervezési folyamat menedzselése, a HKFS megvalósítása, az alábbi fő részfeladatok ellátásával, a munkaszervezeti vezető irányítása mellett:

- A HACS tevékenységének szervezése, adminisztrációs és titkársági feladatok elvégzése;
- Szervezeti szabályzat, munkatervek, kommunikációs tervek elkészítése;
- Térségi animáció, projektgenerálás;
- Ügyfélszolgálati feladatok, információszolgáltatás, tájékoztatás a potenciális és tényleges támogatást kérők számára;
- A Munkaszervezethez beérkező projektötletek pályázattá formálásának támogatása, a potenciális pályázók segítése a pályázatok/támogatási kérelmek összeállításában;
- Beérkezett támogatási kérelmek formai és jogosultsági értékelése;
- A megfelelt pályázatok felterjesztése a Helyi Bíráló Bizottságnak tartalmi értékelésre;
- Az elnökség döntéseiről szóló nyilvántartások, jegyzőkönyvek vezetése;
- Beszámolók, előrehaladási jelentések összeállítása a pályázati követelmények szerinti formában és tartalommal;
- Döntés-előkészítő anyagok összeállítása a HACS, és az Elnökség számára;
- Monitoring feladatok ellátása;
- A HACS működési költségeinek kezelése, elszámolások készítése, jelentések és fizetési kérelmek benyújtása az Irányító Hatóságnak;
- A HACS szakmai képviselése;
- Operatív szintű kapcsolattartás, események szervezése és koordinálása;
- Nyilvánosság biztosítását szolgáló tevékenységek ellátása;

A Munkaszervezet szervezeti felépítése, feladatai, létszáma a szervezet tevékenységeihez igazodóan változhat, amely az SZMSZ-ben kerül meghatározásra; az alábbi fő szempontok mindenkori figyelembevételével:

- A Munkaszervezet a HACS tagegysége.
- A Munkaszervezet jogképes és cselekvőképes, non-profit szervezet.
- A Munkaszervezetnek biztosítani kell a feladatok hatékony és minőségi ellátásához szükséges ismeretekkel, képzettséggel és tapasztalatokkal rendelkező humán erőforrásokat (a térség közössége és gazdasága fejlesztéséhez használható szakmai háttérrel és helyismerettel), valamint technikai háttérrel.
- A munkaszervezet vezetője nem lehet a HACS elnöke.
- A Munkaszervezet munkatársai pályázati és egyéb vállalkozói tevékenységet nem végezhetnek a HKFS pályázati felhívással érintett intézkedéseivel összefüggésben.

A munkaszervezet 3 fős: 1 fő a munkaszervezet vezetője, 1 fő projektmenedzser és 1 fő ügyintéző.

A munkaszervezet tagjaival kapcsolatos szakmai elvárások:

Pozíció	Tevékenységek	Elvárt tapasztalatok/képességek
Munkaszervezet vezetője	<p>Munkaszervezet működésének teljes körű vezetése, irányítása, ellenőrzése; kapcsolattartás az Elnökséggel, a Konzorcium döntéshozó szervével és az Irányító Hatósággal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a munkaszervezet tevékenységének irányítása; • a HKFS tervezési folyamatának menedzselése; • a munkaszervezet napi működtetése; • részvétel a döntés-előkészítésben, támogatva a HBB munkáját; • a kérelmek döntésre való felterjesztése; • beszámolás az elnökségnek, elnöknek a működésről. 	<ul style="list-style-type: none"> • Legalább 5 éves vezetői tapasztalat; • Tapasztalat legalább 3 európai uniós pályázat lebonyolításában; • Helyi társadalmi elismertség, elfogadottság
Munkatársak	<p>A munkaszervezet munkatársai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordinálják a HACS működését; • tájékoztatási és projektgeneráló tevékenységet végeznek, részt vesznek a HBB tagjainak az értékelő feladatára való felkészítésében; • segítik a munkaszervezethez beérkező projektötletek kérelemmé való érlelését; • segítik a potenciális támogatást igénylőket támogatási kérelmük összeállításában; • és az elszámolásban 	<ul style="list-style-type: none"> • A munkatársakat illetően a pénzügyi és műszaki végzettség, a projektfejlesztésben, valamint a közösségfejlesztésben való jártasság jellemzi.

Tematikus munkacsoportok

A HKFS tervezése során a HACS 3 tematikus munkacsoportot hozott létre. A munkacsoportok tagjai egy adott szakterületen releváns szakértelemmel bíró HACS tagok, és más, a helyi körülményeket, szükségleteket jó ismerő érdekeltek. Működésüket a konzorciumi SZMSZ határozza meg. Feladatuk az egyes tevékenységi területek ismeretében a szakmai tanácsadás és a stratégiai döntéshozatal támogatása. A három munkacsoport a közösségi-kulturális infrastruktúra, a kultúra és közösség szoft, valamint az átfogó, stratégiai témakörben került létrehozásra.

6.3.2. Döntéshozatali struktúra

A HACS döntéshozatali struktúrája az alábbiakban kerül felvázolásra. A részletes útmutatók és egyéb segédanyagok a stratégia készítésekor még nem állnak rendelkezésre, ezért jelen struktúra csupán tervezet, mely a későbbiek során – a központi tervezési dokumentumok közzétételét követően – pontosítandó.

Szervezetek, melyek a Támogatási Kérelmek kiválasztásában vesznek részt:

- Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Programok Stratégiai, Tervezési és Értékelési Főosztály (IH, támogató intézmény);
- A Konzorcium döntéshozó szervei: HACS és Elnöksége;
- A HACS Munkaszervezete (MSZ);
- A HACS Helyi Bíráló Bizottsága (HBB).

Szerződéses/jogi kapcsolat a döntéshozatali struktúra egyes szereplői között:

- IH és HACS: Együttműködési megállapodás megkötése a HKFS megvalósítására felhasználható támogatási keretösszegre;
- IH és HACS Munkaszervezet: Támogatási szerződés megkötése a HKFS megvalósításához szükséges működési, közösségszervezési (animációs) és kommunikációs, valamint program-monitoring feladatok ellátásának költségeire;
- IH és Helyi Bíráló Bizottság: az IH hagyja jóvá a HBB ügyrendjét;
- HACS és a HACS Munkaszervezet: SZMSZ rögzíti.

A helyi szintű döntéshozatali struktúra

A HACS a döntéshozó szerv. Döntéseit a HBB készíti elő, azaz a HBB 6 tagja végzi a tényleges tartalmi értékelést, a Munkaszervezet által lebonyolított formai és jogosultsági értékelést követően. A HBB javaslatát az MSZ terjeszti a HACS Elnöksége elé, amely a HACS felhatalmazásával, a HACS nevében a kiválasztott és pontszám szerint rangsorolt Támogatási Kérelmeket (TK) megküldi az IH-nak ellenőrzésre. Az IH által jóváhagyott TK-kal a HACS MSZ megkezdi a támogatási szerződések előkészítését – az IH-val előre egyeztetett módon.

Az értékelési folyamat kétféle eljárásrendet követ:

- A kulcsprojektek esetén kiemelt eljárásrend alapján történik a pályáztatás és a kiválasztás;
- Az egyéb (helyi felhívásokra érkező) projektek esetében a pályáztatás folyamatos, szakaszos értékeléssel, azaz a HACS által megjelentetett Felhívást követően folyamatosan be lehet nyújtani a pályázatokat a HACS Munkaszervezetéhez.

IH (NGM RFP Stratégiai, Tervezési és Értékelési Főosztály)

- Regisztrálja a HKFS-t megvalósító HACS-ot;
- Elfogadja a HKFS-t, és annak részeként:
 - a célkitűzések hierarchiáját, beleértve a kimenetek vagy eredmények mérhető célértékeit;
 - a kiválasztási kritériumokat;
 - a döntéshozatali struktúrát;
 - a monitoring és értékelési tervet.
- Jóváhagyja a HBB ügyrendjét.
- Ellenőrzi a HACS által kiválasztott és sorrendbe állított Támogatási Kérelmek támogathatóságát az adott felhívásban szereplő jogosultsági szempontok szerint.

Makóért Helyi Közösség (HACS)

- Tárgyalja és elfogadja a benyújtandó Támogatási Kérelmek kiválasztási eljárás tervezetét, mielőtt megküldi az IH-hoz jóváhagyásra;
- Tagjaiból létrehozza a Helyi Bíráló Bizottságot (HBB), döntés előkészítő feladattal
- Tárgyalja és elfogadja a HBB ügyrendjének/működési szabályainak tervezetét, majd benyújtja az IH-nak jóváhagyásra;
- A támogatói döntést követően a HACS megküldi a helyi felhívástervezeteket az IH-nak jóváhagyásra.
- A kiválasztás dokumentációját megküldi az IH-nak a támogathatóság végső ellenőrzése céljából.
- A TK-ek IH általi elfogadása után az eredményt – honlapon - nyilvánosságra hozza.
- Tárgyalja és elfogadja a stratégia végrehajtására vonatkozó monitoring eljárásrend tervezetét.
- Tárgyalja és elfogadja a HKFS értékelésére vonatkozó javaslatokat.
- Minden év november 30-ig elkészíti, tárgyalja és megküldi az éves monitoring jelentést az IH-nak.

Az Elnökség

- A Támogatási kérelmek / projektek kiválasztásban a 3 tagú elnökség képviseli a HACS-ot. Kiválasztja és rangsorolja a helyi felhívásokra érkezett támogatási kérelmeket a HBB javaslata alapján úgy, hogy a HBB értékelése során elért pontszámokat nem változtathatja meg.
- Döntését minden esetben részletesen indokolja; a döntés az alábbi lehet:
 - Csökkentett elszámolható összköltséggel, támogatási összeggel vagy támogatási alappal támogatja vagy
 - A támogatási jogviszony létrehozásához szükséges feltételek teljesítésének esetén támogatja vagy
 - Elutasítja.

HACS Munkaszervezete

- Az IH által megadott formanyomtatványok alapján kidolgozza az értékeléshez szükséges dokumentumokat:
 - Formai / jogosultsági ellenőrző listák,
 - Szakmai értékelési lapok.
- A MSZ az első értékelést megelőzően vagy saját hatáskörben, vagy külső szakértő bevonásával felkészíti a HBB tagjait és póttagjait az értékelő szerepére;
- Gondoskodik a helyi felhívások és projektbenyújtási feltételek közzétételéről;
- Gondoskodik a városi animációról és a projektfejlesztés támogatásáról;
- Befogadja a beérkező pályázatokat: a támogatási kérelmek benyújtására elektronikus formában ad lehetőséget;
- Az MSZ a HBB ülést megelőző 4 héttel elvégzi a TK-k formai és jogosultsági szempontú értékelését;
- Jegyzőkönyvben összesíti az értékelés eredményét:
 - a formai szempontoknak megfelelt TK-k listája,
 - a formai szempontoknak nem megfelelt TK-k listája,
 - jogosultsági szempontok megfelelt TK-k listája,
 - jogosultsági szempontoknak nem megfelelt TK-k listája,

- szakmai, tartalmi értékelésre bocsátható TK-k listája.
- Hiánypótlás 1 alkalommal 8 naptári napon belül lehetséges.
- A tartalmi értékelésre bocsátandó pályázatokat megküldi a HBB tagjainak úgy, hogy a tagoknak legalább 2 hét álljon rendelkezésére a pályázatok áttekintésére;
- Megszervezi a HBB ülést, a HACS elnökségi ülést megelőző 10 naptári nappal;
- Összeférhetetlenségi és titoktartási nyilatkozatot irat alá a HBB tagokkal;
- Ellátja a HBB titkársági feladatait: jegyzőkönyvet készít az értékelésről;
- Előterjesztést készít a HACS elnöksége számára:
 - a formai és jogosultsági szempontoknak nem megfelelt TK-król,
 - pontszám szerint rangsorolt TK-król.
- Megszervezi a HACS Elnökségi ülést.
- Megküldi a HACS elnöksége által támogatásra javasolt, rangsorba állított TK-kra vonatkozó teljes dokumentációt az IH-nak ellenőrzésre;
- Az IH által ellenőrzött és elfogadott TK-ról szóló hirdetményt megjelenteti a szervezet honlapján.
- Levélben értesíti a nyertes pályázókat a szerződés-kötési folyamat megkezdéséről.

A Munkaszervezet kiemelten fontos feladata a városi animáció és projektfejlesztési/kommunikációs tevékenységek támogatása. Ennek keretében az MSZ a CLLD aloldalt, valamint az egyéb elektronikus kommunikációs felületeket frissíti és naprakészen tartja (felhívások közzététele, szükséges dokumentumok, GYIK, aktuális hírek); információs és konzultációs lehetőséget biztosít (tájékoztató napok, ügyfélszolgálat, jó példák ismertetése).

Helyi Bíráló Bizottság (HBB)

A HBB – melynek összetétele és működése fentiekben ismertetett – a helyi fejlesztési stratégiára alapozott, közösségi szinten irányított városi, helyi fejlesztések megvalósítása érdekében a HACS által közzétett felhívásokra benyújtott Támogatási Kérelmek kiválasztási folyamatában döntés-előkészítő tevékenységet lát el.

Az ülések keretén belül a HBB valamennyi tagja a HACS munkaszerve által befogadott (jogosult és teljesen kész) pályázatokat/TK-kat a tartalmi értékelés szempontjainak megfelelően értékeli. A HBB albizottságainak ülései nem nyilvánosak, azon csak a HBB tagjai és a titkársági feladatot ellátó HACS munkaszervezet munkatársa/i vehetnek részt.

A HBB 2 albizottságának minden tagja részt vesz a TK-k tartalmi értékelésében. Az értékelő lapokon a kiválasztás egyes szempontjai mellett az adható maximális pontszámot, az elért pontszámot és a HBB véleményének és/vagy megjegyzéseinek helyet adó oszlopot is ki kell tölteni, a döntéshozó HACS Elnökség tájékoztatására. Az értékelő lapokat az értékelő és a HBB elnöke aláírásával hitelesíti.

A projektek/TK-k tartalmi értékelését követően, a HBB összeveti az értékeléseket, megvitatja és véglegesíti a HACS Elnökségnek benyújtandó javaslatát. A megbeszélést az elnök vezeti. A HBB az egyes TK-ra vonatkozóan az alábbi javaslatokat teheti:

- támogatásra javasolt,
- csökkentett összköltséggel támogatásra javasolt,
- csökkentett mértékben támogatásra javasolt,
- feltétellel támogatásra javasolt,
- támogatásra nem javasolt.

A HBB javaslatát minden esetben szöveges leírással is indokolja.

A kiválasztás fő paraméterei

Fő formai/jogosultsági szempontok

A következő formai/jogosultsági szempontok nem teljesítése esetén a pályázat automatikusan elutasításra kerül. A pályázatot a felhívás által megadott módon és időben, magyar nyelven nyújtották be, a költségvetés Ft-ban került számításra, míg a tervezett tevékenységekre az akcióterületen kerül sor és egyéb kizáró okok nem állnak fenn.

Szakmai értékelési szempontok

- A felhívás keretében integrált, területi alapú, helyi fejlesztési stratégiához illeszkedő fejlesztések valósulnak meg;
- A felhívás keretében megvalósuló projektek újszerűek, hozzáadott értéket képviselnek, elősegítik az ágazatközi együttműködést;
- A felhívás keretében támogatást nyert fejlesztések hozzájárulnak a terület népességmegtartó képességéhez;
- A projekt-előkészítés és megvalósítás is széles körű társadalmasításra épült, a megvalósítás során a szükséges partnerség biztosított;
- A pályázat kidolgozottsága, módszertana megfelelő;
- A pályázat által tervezett tevékenységek relevánsak adott akcióterület/célcsoportok igényei szempontjából;
- A pályázat fenntarthatósága biztosítható.

6.3.3. A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrások bemutatása

Pozíció	Tevékenységek	Tapasztalat, képességek
Munkaszervezeti vezető	MSZ vezetése, irányítása, ellenőrzése	Jelentős gyakorlati tapasztalat: a makói kistérség önkormányzati, vállalkozói és civil szférájával kapcsolattartás révén; szakmai támogatás pályázati forrásokhoz juttatás érdekében; térségek közötti együttműködés/nemzetközi együttműködés támogatása; pályázatok lebonyolítása; mint művelődési központ igazgatója: alulról szerveződő közösségek erősítése, a település humán erőforrásának fejlesztése és hatékony felhasználása a település érdekében
Projektmenedzser	A projektmenedzsment feladatok ellátása	Gyakorlati tapasztalat a vezetés-szervezés, marketing, szemléletformálás és projektmenedzsment területén. Emellett az

		oktatás, a vállalati tanácsadás és a vállalkozói szemlélet kialakításával járult hozzá a közösségfejlesztéshez. A makói oktatás-nevelés fejlesztéséhez többéves szakmai jelenléttel járult hozzá.
Munkaszervezeti tag	Pénzügyi feladatok ellátása, adminisztráció, asszisztencia	A munkatárs a Marosvölgyi Leader lebonyolításában megfelelő tapasztalatot szerzett a pályázati rendszerek adminisztratív támogatását illetően, valamint pénzügyi ismeretei és végzettsége alkalmassá teszik az ehhez kapcsolódó feladatok ellátására.

6.3.4. A működés fizikai, technológiai feltételei

A HACS hatékony, gördülékeny működéséhez szükséges fizikai, technikai feltételeket a tagság biztosítani tudja, az alábbiak szerint:

- A HACS üléseihez a helyszínt, illetve a technikai feltételeket (projektor, flipchart, stb.) az Önkormányzat biztosítja, akárcsak a nagyobb létszámú események, nyílt napok helyszínét.
- A HACS tagok közötti kommunikáció különböző belső, a környezeti fenntarthatóság jegyében főként elektronikus csatornákon keresztül folyik.
- A Munkaszervezet irodája (a kulcsprojektként definiált Korona szálló emeletén) a napi szintű feladatok elvégzéséhez, az ügyfélszolgálati feladatok ellátásához is megfelelő helyszínt és technikai kapacitást biztosít.

6.3.5. A működésre tervezett költségek alátámasztása

A HACS működési költségeinek oroslánrészét a munkaszervezethez kapcsolódó személyi jellegű, és a munkaszervezeti iroda fenntartásához kapcsolódó (általános) költségek adják. A működési költségek kiegészülnek a kultúra- és közösségfejlesztés animálását előirányzó tevékenységek költségeivel, melyek túlnyomórészt igénybevett szolgáltatásokat tartalmaznak (ide sorolandók a stratégiafejlesztés, a pályázati eljárásrend, valamint a külső tanácsadás, de a hazai és nemzetközi együttműködések költségei is – utóbbi éves bontását ld. a vonatkozó 6.2. fejezetben). Elmondható, hogy a 45 hónap futamidejű projektmegvalósítás alatt a bruttó költségek az alábbiak szerint alakulnak:

Költségtétel	Bruttó Ft
Projektelőkészítés költségei (HKFS kidolgozása, közbeszerési díjak)	9 652 000
Projektmegvalósításhoz kapcsolódó költségek (bérleti díjak, személyi jellegű ráfordítások, marketing- és rendezvényszervezés költségei, irodaműködtetéshez kapcsolódó díjak stb.)	101 936 120
Összesen	111 588 120

6.4. Kommunikációs terv

A kommunikációs terv célja olyan integrált külső kommunikáció kialakítása a közösségfejlesztésben, illetve a HKFS tervezésében és megvalósításában, mely

- egyszerre teremti meg a nyilvánosság, a társadalmisítás (az érintettek bevonása, közösségi tervezés) és az információhoz való hozzáférés alapjait;
- eleget tesz a kötelező közösségi előírásoknak („KTK 2020”);
- biztosítja a megvalósítás átláthatóságát.

A kommunikációs terv mind a HKFS tervezési, mind a megvalósítási, mind a fenntartás időszakára megfogalmazza a kommunikációs környezet tényezőit. Meghatározza a megszólítandó/bevonandó célcsoportokat, az alkalmazásra kerülő kommunikációs és marketingtevékenységeket, -eszközöket, az ezekhez kapcsolódó időbeli ütemezést (a felelősök és a szükséges humánkapacitás megjelölésével), valamint költségvetési forrást rendel a tevékenységek végrehajtásához.

6.4.1. Célcsoportok meghatározása

A kommunikációs tevékenységek kialakításában az első lépés a célcsoportok meghatározása. Mivel a közösségvezérelt fejlesztések végső célcsoportját az akcióterületi lakosság képezi, így a kommunikációs tevékenységek fókuszában is e csoport áll.

Mindazonáltal megfigyelhetők a lakosság bizonyos alcsoportjai, melyek kiemelt jelentőséggel bírnak a kommunikációban is: a város különböző tématerületein működő civil szervezetek (pl. hagyományőrző, népművészeti, sportegyesületek); kulturális és közösségi intézmények humánkapacitása; egyéb közösség-szervezők; sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok. Emellett mivel a város kulturális és közösségi kínálata szélesebb körű vonzerővel bír, megszólítandók a térségi (főként járási) települések lakosai és csoportjai.

6.4.2. Kommunikációs tevékenységek és alkalmazott kommunikációs eszközök

Általános, a projekt teljes időszakán átívelő feladat-eszközök

A kommunikációs terv kialakítása és megvalósítása

A projekt – beleértve a tervezési és előkészítési feladatokat – kezdetén szükséges kidolgozni a kommunikációs tervet, melynek megvalósítása, ill. szükség szerint módosítása, naprakészen tartása végig kíséri azt teljes időtartamában.

Online tájékoztatási és kommunikációs eszközök

Az online kommunikációs csatornák szintén a tervezéstől a fenntartási időszak végéig szolgálják a tájékoztatást és a nyilvánosságbiztosítást. A jól működő közösségi média felületeket a város ezt követően is használhatja közösségi tervezési, közösségfejlesztési célokra.

A Makóért Helyi Közösség munkaszervezete a város honlapján (<http://mako.hu/>) teszi közzé a pályázatokkal, projektekkel kapcsolatos legfontosabb híreket, valamint a HACS-csal kapcsolatos információk, legfontosabb dokumentumok is itt kerülnek megjelenítésre – biztosítva ezzel az átlátható működést.

A kiemelt célcsoportként kezelendő helyi fiatalok jobb elérése céljából a HACS közösségi média felületet üzemeltet (<https://www.facebook.com/makoerthelyikozosseg/?fref=ts>). A facebook-oldal megteremti az interaktív kommunikáció lehetőségét, a közzétett dokumentumok, események, hírek véleményezésére is módot ad, valamint az erőteljesebb bevonódáshoz is hozzájárul.

Események, rendezvények, sajtóközlemények

Műhelytalálkozók, rendezvények, fórumok a projekt teljes időtartamában tervezettek. Az online média felületeit a nyomtatott sajtó egészíti ki (pl. Makói Mozaik), így az internetet kevésbé használó célcsoportok (pl. idősek) elérésére is mód nyílik.

A projekt előkészítési szakaszának kommunikációs feladatai

A közösségi tervezés és a részvétel alapú bevonás

Az előkészítés során elsőrendű volt a helyi szereplők minél szélesebb körű megszólítása. Ennek érdekében műhelytalálkozók kerültek szervezésre, melyekre a helyi civil, valamint gazdasági élet releváns szereplői is meghívást kaptak. Annak érdekében, hogy a fejlesztések a helyi igényeket a lehető legjobban tükrözzék, a lakosság tájékoztatása és tervezésbe történő bevonása is megvalósult online módon.

A projekt megvalósítási szakaszának kommunikációs feladatai

Levelezőlista

A HKFS megvalósítása alatt a HACS közös elektronikus levelezőlistát hoz létre a benyújtott pályázatok kapcsolattartóinak email címeivel a pályázókkal történő kommunikáció, ill. információnyújtás hatékonnyá tétele érdekében. A stratégia megvalósításában az alapvető kommunikáció elektronikus formában történik.

Tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése

A kommunikációs kötelezettségeknek eleget téve az egyes pályázati felhívások keretében a HACS a megvalósuló fejlesztésekhez kapcsolódó tájékoztató táblákat helyez ki.

Fotódokumentáció

A HACS kommunikációs céllal a megvalósult fejlesztésekről jó minőségű, nyomdai felhasználásra alkalmas fényképeket készít.

A projekt megvalósítását követő szakasz kommunikációs feladatai

TÉRKÉPTÉR kezelése

Szintén a kötelező előírásoknak eleget téve, valamint a széleskörű nyilvánosság biztosítása érdekében a HACS gondoskodik arról, hogy a projektről szóló leírást, fényképet az erre a célra létrehozott TÉRKÉPTÉR-be feltölti.

6.4.3. Kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás

A kommunikációs tevékenységért és feladatokért a HACS munkaszervezete felel a Támogatási Szerződés megkötését követően. A munkaszervezet felállításakor, valamint a humánkapacitás megválasztásakor fontos szempont a kommunikációban és tájékoztatásban szerzett tapasztalat, valamint az alapvető marketingeszközök ismerete. A 3 fős munkaszervezetben belül az operatív megvalósításért és az adminisztratív teendőkért felelős munkatárs fő tevékenysége a kommunikációs feladatok ellátása.

A tervezés szakaszában Makó Város Önkormányzata Innovációs és Városfejlesztési Irodájának munkatársai látják el ezen feladatokat.

6.4.4. A kommunikációs tevékenységek ütemterve, pénzügyi terve

Kommunikációs eszközök	Tevékenység időbeni ütemezése	Darab	Az eszköz paraméterei	Az eszköz összköltsége (bruttó Ft)
Kommunikációs terv kialakítása és végrehajtása		1	„KTK 2020”-nak megfelelő kommunikációs terv a HKFS alfejezeteként benyújtva.	-
Honlap fejlesztése és frissítése, szociális média alkalmazása	Projekt teljes időtartama (2016-2022)	1	Aloldal folyamatos frissítése, saját Facebook-profil létrehozása a HACS számára.	60.000
Részvételi alapú bevonás (pl. workshopok, véleményezési lehetőségek)		10	Munkacsoportok felállítását követően a helyi civil szféra bevonása, a stratégia véleményezési lehetőségének biztosítása, megvalósításhoz kapcsolódó észrevételek, javaslattetelek fogadása	-
Levelezőlista		1	A HACS felhívásaira pályázók és a pályázatban feltüntetett kapcsolattartók e-mail címeiből létrehozott levelezőlista.	-
Tájékoztató táblák kihelyezése		1	„C” típusú tábla elhelyezése (59,4 cm x 42 cm (A2) méretű)	10.000
Fotódokumentáció	Projekt megvalósítási időszak (2017. április-2020. szeptember)	1	jó minőségű, nyomdai felhasználásra alkalmas fényképek	50.000
TÉRKÉPTÉR	Projekt megvalósítását követően (2020. szeptember – 2020. december)	1	Központi TÉRKÉPTÉR feltöltése	-
Sajtóközlemény kiküldése		1	A projekt zárásáról, valamint a projekt során megjelent sajtóanyagok összegyűjtése	-
Mindösszesen:				120.000

6.5. Monitoring és értékelési terv

A HACS felelős a helyi fejlesztési stratégiára alapozott, közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósításának nyomon követéséért. A monitoring célja, hogy rendszeres és megbízható információ álljon a HACS és a HACS-on keresztül a település népessége, valamint a támogató intézmény rendelkezésére a támogatási keret felhasználásáról és a stratégia céljainak megvalósításáról. A monitoring folyamatos adatgyűjtésen alapszik, amely lehetővé teszi, hogy a HACS/IH vizsgálja a tevékenységek előrehaladását a kitűzött célok viszonylatában.

A HACS 3 szinten végez monitoringtevékenységet:

- A HACS által felhasználható támogatási keretösszeg ütemezett és szabályszerű felhasználásáról,
- A támogatási kérelmek támogatási szerződésben foglalt vállalásainak teljesüléséről,
- A HKFS céljainak megvalósításáról.

A monitoring folyamata

A rendszer kiépítése:

- **Indikátorok/mutatószámok és az adatgyűjtés módjának meghatározása:** a TOP 7. prioritásban alkalmazott indikátorokhoz és a stratégiában meghatározott célok teljesüléséhez kapcsolható mutatószámok, amelyeket a HKFS-ben meghatározott eredmények, illetve kimenetek /mérhető értékeknek /outputoknak megfelelően (*ld. HKFS 5. fejezete!*) a pályázati felhíváshoz kapcsolódó pályázati útmutatóban tesz közzé a HACS. A vállalt indikátor értékeket a benyújtott helyi pályázatok, illetve a Támogatási Szerződés mellékletét képező elfogadott/támogatást nyert pályázati dokumentáció tartalmazzák.
- **Jelentési rendszer kidolgozása:** a HACS a helyi pályázati felhívásokhoz kapcsolódó útmutatóban határozza meg a jelentések tartalmát (formanyomtatvány mellékelésével), illetve a jelentések gyakoriságát. A projektgazdák jelentési kötelezettsége függ a projektek fajtájától és méretétől, de minimum fél évente benyújtják az előrehaladási jelentést a HACS Munkaszervezetének.
- **Adminisztrációs rendszer kialakítása a Munkaszervezet menedzsment költségeink nyomon követésére:** a HACS által készítendő időközi beszámolók és kifizetési kérelmek elkészítéséhez a HACS Munkaszervezete felállít egy adminisztrációs rendszert, amellyel a működéshez szükséges források költségeinek nyomon követését végzi.

Indikátorok mérése:

A HKFS indikátorait a projektgazdák által megvalósított fejlesztések kimenetei és eredményei adják meg: a HACS Munkaszervezete a projektgazdák előrehaladási kérelmei alapján összegyűjtött outputokat összegzi stratégiai szinten, és veti össze a HKFS-ben meghatározott mérőszámokkal.

A projektgazdák a támogatási szerződésben rögzített módon, tartalommal és rendszerességgel nyújtják be az előrehaladási jelentést a HACS Munkaszervezetének. A projektgazdák érdekeltségét és a jelentési fegyelmet a jelentéstételi kötelezettség és a támogatás lehívásának összekötésével kell biztosítani.

Az előrehaladási jelentésben a projektgazdák a TK-ban meghatározott indikátorok időbeli teljesülését mutatják be:

- a projekt fizikai megvalósulása
- projekt költségvetésének alakulása, és

- egyéb, a Felhívásban szereplő, és a stratégia illetve a projekt megvalósítása szempontjából releváns információk szolgáltatásával, mint például: a partnerségben megvalósított programok száma, vagy a résztvevőkre vonatkozó kimeneti mutatók stb.

A HACS Munkaszervezete, a HKFS-re alapozott Felhívás és a Konzorcium által alkalmazott projektkiválasztási eljárásrend alapján, valamint a kedvezményezettek Előrehaladási jelentéseiből nyert információt összesíti, és rendszeresen, de legalább évente egyszer beszámolót készít a Konzorcium részére, hogy bizonyosságot adjon a stratégia megvalósításának eredményes előrehaladásáról. A HACS döntéshozó szerve által elfogadott, éves monitoring jelentést november 30-ig megküldi az IH részére.

A HACS félévente kifizetési kérelemmel egybekötött időközi beszámolót készít és nyújt be az Irányító Hatóság felé, amelyben ismerteti a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia végrehajtásának előrehaladását és működéshez szükséges források kifizetését igényli meg.

Átfogó értékelések

A HACS Munkaszervezete az indikátorok teljesülésén felül tevékenységének hatékonyságát, eredményességét átfogó, jellemzően kvalitatív értékelési módszerekre épülő vizsgálatokkal is mérni tervezi. Az átfogó értékelés célja, hogy a számszerűsíthető mutatószámok mellett képet adjon a HACS működéséről, a program ismertségéről, társadalmi beágyazottságáról és hatásairól.

E cél érdekében a HACS időközi beszámolót készít a programmegvalósítás felénél, annak érdekében, hogy a szükséges korrekciók még megtehetőek legyenek. A program eredményességét pedig átfogó záróvizsgálattal tárja fel.

Az átfogó értékelések objektivitásának biztosítása érdekében e vizsgálatokat külső szakértő bevonásával érdemes megvalósítani, a módszertan részletes kidolgozásával.

Az eltérések okainak vizsgálata, kezelése

Amennyiben az összegyűjtött rész/adatok a HKFS-ben tervezett mutatók, illetve várt hatások teljesülésétől eltérő tendenciát mutatnak (pl. kevés a pályázó, forrásfelhasználás üteme lassú, a programokban résztvevők száma elmarad a várttól, alacsony az érdeklődés egyes intézkedések iránt), a HACS feladata az, hogy az eltérések okainak feltárásáról rendelkezzen a stratégia rendkívüli felülvizsgálatáról, Értékelő jelentés elkészítése formájában.

Az értékelést elvégezheti a HACS önértékelés keretében, vagy külső, független szakértőre lehet bízni a feladatot. Mindkét esetben a HACS MSZ (vagy a feladatra felkért szakértő) feladat-meghatározást készít, amelyben leírja, az értékelés célját és módszertanát. Az elkészült értékelésben az eltérések stratégiára visszavezethető vagy operatív jellegű okainak azonosításán túl, javaslatot kell megfogalmazni a szükséges beavatkozásokra konkrét, aktualizált Cselekvési terv formájában.

Az Értékelő jelentést és az annak alapján készített Cselekvési tervet megtárgyalja a HACS és dönt a szükséges beavatkozásokról. A HACS a HKSF esetleges módosításával összefüggésben vagy ügyrendi módosításokról előzetesen egyeztet az IH-val.

Felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikációja

Az eredmények kommunikálásának tervezett módjai:

- HACS honlapján hírek, publikációk megjelentetése
- Rövid összegző riportok készítése a kérdőíves felmérés eredményeiről
- Tájékoztató napok, fórumok szervezése a felülvizsgálatról, esetleges módosításokról

6.6. Horizontális célok

6.6.1. Esélyegyenlőség

A HKFS tervezése, megvalósítása és monitoringja során a HACS a korábbi stratégiai tervezések tapasztalatait, esélyegyenlőségi alapelveit beépíti, a megvalósítás során az illetékességi terület szempontjából releváns egyéb dokumentumokban, programokban² megfogalmazott célokkal, tevékenységekkel való összhang megteremtése kiemelt szempont. Ahhoz, hogy az akcióterületen élő sérülékeny társadalmi csoportok igényei és szükségletei, programjavaslatai beépítésre kerüljenek, a HKFS tervezése során a releváns helyi szervezetek képviselői bevonásra kerültek. Ilyen résztvevők voltak a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Makói Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a Magyar Vöröskereszt, a Megváltozott Munkaképességűek és Nyugdíjasok Makói Egyesülete, valamint a helyi Ifjúsági Egyesület.

A tervezés és helyzetfeltárás alapján azonosított esélyegyenlőségi szükségletekre a beavatkozási területek 6.1.6. pontja, az „A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok” tevékenységei kívánnak megoldást kínálni. Fontos szempont, hogy nemcsak az érintett és kiemelt célcsoportnak szóló programok, beavatkozások kerüljenek megfogalmazásra, hanem a többségi társadalom érzékenyítése és szemléletformálása is megvalósuljon.

Az esélyegyenlőség, mint horizontális alapelv érvényesítése, a pályázatok elbírálásában kiemelt jelentőséggel bír a HKFS megvalósításában. Ennek során előnyt élveznek azon pályázók, akik a hátrányos helyzetű csoportok negatív megkülönböztetésének mérséklését/felszámolását tűzik ki célul; a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok (pl. munkanélküliek, nők, 50 év feletti, pályakezdő fiatalok stb.) integrációját segítik elő.

Az infrastrukturális beruházások kialakításában kulcsfontosságú a komplex akadálymentesítettség, valamint a mindenki számára (pl. mozgásukban korlátozottak, vakok és gyengénlátók, hallássérültek) egyenlő hozzáférés megvalósítása. Mindez kiegészül a HKFS által tervezett szoft tevékenységekkel (pl. képzések, rendezvények, foglalkozások, érzékenyítési programok stb.), melyek mindegyikében hangsúlyos az egyenlő bánásmód és diszkriminációmentesség elve.

A monitoring során az esélyegyenlőségi szempontok nyomon követése fontos szerepet kap. Makó városa a visszacsatolás, ellenőrzés időszakában kiemelt figyelmet fordít a vállalt tevékenységek, mutatók megvalósulására. Humán kapacitást tekintve a HACS munkaszervezete a projekt teljes időtartama alatt kapcsolatban áll az érintett szervezetek esélyegyenlőségi szakértőivel/referenseivel.

6.6.2. Fenntarthatóság

A HACS az Európai Unió és a magyar szabályozásoknak eleget téve a fenntartható fejlődés biztosítását és a környezet védelmét horizontális megközelítésben, minden tevékenységébe beépítve kezeli.

A környezeti fenntarthatóság biztosítása érdekében a papírfelhasználás minimalizálása elsőrendű szempont volt már a tervezés, ill. a későbbiekben, a megvalósítás során is. Ehhez hozzájárul az elektronikus formában történő kommunikáció, mely mind a munkacsoporti találkozókra történő meghívók kiküldésében, mind azok lebonyolításában, mind pedig a pályázatok megvalósításában megnyilvánul.

A fenntarthatóság és a környezetvédelem elve a HKFS beavatkozási területeiben is megjelenik, így a tervezett tevékenységek célul tűzik ki ezek alkalmazását (pl. zöldfelületek növelése). Továbbá a pályázattal során előnyt élveznek azon pályázók, akik hozzájárulnak a helyi természeti és kulturális örökség védelméhez; infrastrukturális beruházás esetén a környezeti kockázatok és a városi üvegházhatásúgáz-

² Makó Város Önkormányzata – Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2013.; Integrált Településfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Terve, 2015.; Tisza és Maros Vidéke Jövőjéért Egyesület HFS, 2016.

kibocsátás mérsékléséhez járulnak hozzá; érzékenyítést, figyelemfelkeltést szolgáló fejlesztéseket valósítanak meg.

Fenti szempontok monitoringja a benyújtott pályázatok dokumentációja alapján történik, mivel a HACS által támogatott pályázatok mindegyikének meg kell felelnie valamely környezeti fenntarthatósági szempontnak. A környezetvédelmi fenntarthatóság mellett a stratégia tervezésében, megvalósításában, monitoringjában a társadalmi és gazdasági fenntarthatóság elve is érvényesül.

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A CLLD, mint fejlesztési eszköz rendkívül széleskörű innovációs potenciált hordoz magában. Már a HKFS tervezése során megfigyelhető olyan eszközök, elemek alkalmazása, melyek korábban Makón nem/kevésbé voltak jelen. Mivel Makó egyik kiemelt törekvése a fiatalok erőteljesebb bekapcsolása, az újszerű ötletek meghonosítása és az új szereplők bevonása támogathatja ezt a törekvést. Az innovatív elemeket a stratégia megvalósítási időszakában is szükséges fenntartani, ill. bővíteni.

Alulról jövő kezdeményezések

Bár a város korábban is törekedett a civil szervezetek támogatására, programjaikhoz lehetőségeihez mérten igyekezett hozzájárulni, a közösségi-kulturális életben mégis leginkább a helyi intézményrendszerhez kapcsolódó programok és elemek voltak jelen. Jelen stratégia tervezésében, illetve a közösségi-kulturális élet fejlesztésében azonban előtérbe kerülhettek azok a kezdeményezések, melyeket valóban a helyi kisebb-nagyobb csoportok fogalmazznak meg, valóban a helyi közösség igényeire reflektálnak és a lakosság szükségleteit elégítik ki.

A HACS igyekezett a lehető legszélesebb körben feltérképezni ezeket az – akár infrastrukturális, akár programfejlesztési – igényeket és javaslatokat, melyeket a HKFS-ben megjelenített. A végső cél, hogy Makó város jövőjében a közösségfejlesztést ténylegesen a helyi közösség indukálja és azok az ötletek, melyek eddig forráshiány vagy megfelelő megjelenési lehetőség hiányában nem kerültek felszínre, megvalósulhassanak.

Közösségi tervezés

Az alulról jövő kezdeményezésekhez szorosan kapcsolódik a közösségi tervezés módszere. Az utóbbi időben nemzetközi és országos szinten is egyre inkább elterjedőben lévő módszertan egyrészt megteremti a helyi közösségekkel a kapcsolatot, másrészt biztosítja, hogy a fejlesztések valóban olyan módon valósuljanak meg, ahogyan arra az érintett csoportoknak szüksége van. Mindennek ellenére a településen eddig rendkívül korlátozott volt azon lehetőségek köre, melyekben a közösségi tervezés alkalmazására mód nyílt.

A közösségi tervezés jelen esetben több szinten is megvalósult – egyrészt a helyi releváns civil és vállalati szereplők közvetlen, másrészt a helyi lakosság/egyének közvetett bevonásával. A közvetlen bevonást illetően a workshopok, műhelytalálkozók során a résztvevők közösen azonosították a város erősségeit és gyengeségeit, közösen fogalmazták meg a város jövőképét és célrendszerét. Mindemellett a fejlesztési szükségleteknek megfelelő beavatkozási területeket is együttesen töltötték meg tartalommal. A találkozókon a kiscsoportos technikákat és a World Café módszertanát követve a szereplők egymásra reflektálva, egymással kommunikálva tudtak hozzájárulni a stratégia kialakításához. Ugyanakkor a személyesen nem résztvevő lakosoknak és közösségeknek is lehetőségük volt a HKFS formálására, javaslataik megfogalmazására, melyek közül számos átfedést mutatott a workshopokon elhangzottakkal, az innovatív javaslatok pedig beépítésre kerültek. E formában tehát valóban közösségi tervezés valósulhatott meg, mely erősíti a stratégia iránti elköteleződést a helyi szereplőkben, és melyet hagyományteremtő jelleggel a város egyéb fejlesztéseiben szintén alkalmazni kíván a jövőben.

Együttműködés megteremtése

A HKFS a jelenleg fragmentáltan és egymástól elszigetelt módon működő, a közösségszervezésben érintett szereplők között a koordinált együttműködés feltételeit kívánja megteremteni. Találkozási lehetőséget biztosít a civil szféra különböző szereplői számára a stratégia tervezési időszakától kezdve, a többoldalú kommunikáció erősítését szorgalmazza az intézményi, civil és vállalati szereplők között. Ennek célja, hogy város közösségi-kulturális kínálatában az egymást erősítő elemek hangsúlyosabbá váljanak, az átfedések elkerülhetőek legyenek, az egymástól való tanulás és a közös megvalósítás feltételei megteremtődjenek. A HKFS felállítja az előbbiekhöz szükséges infrastrukturális és egyéb kereteket.

Az együttműködés továbbá a különböző társadalmi csoportok közötti interakcióval is erősítésre kerül. A HKFS azon elemei, melyek a sérülékeny társadalmi csoportok integrációját célozzák meg, a közösségfejlesztés olyan formáját teszik lehetővé, melyek gazdasági, szociológiai hatása messze túlmutat a hagyományosan értelmezett közösségépítésen.

További innovatív elemek

- *A fiatalok kiemelt célcsoportként történő kezelése:* amellet, hogy a beavatkozások terén számos esetben a helyi ifjúság kitüntetett figyelmet kap a tevékenységek végső felhasználóiként, a város a tervezésben és a megvalósításban is kiemelt szerepet szán a fiatalabb korosztály bevonásának;
- *Hiánypótló infrastrukturális feltételek megteremtése:* a közösségi-kulturális élet szempontjából hiányos/hiányzó infrastrukturális feltételek fejlesztésére irányuló beavatkozásokkal (ld. 6.1.1., 6.1.2. fejezet) létrejöhetnek azok a multifunkcionális terek, korszerű technológia igénybevételét lehetővé tevő helyszínek, melyek a város életében eddig nem voltak jelen;
- *Nemzetközi együttműködések a közösség és a kultúra szolgálatában:* bár Makó a korábbiakban is igyekezett jó kapcsolatot ápolni testvérvárosaival a közösség és a kultúra terén, a HKFS lehetőséget biztosít ezek bővítésére és elmélyítésére. A hagyományosan értelmezett közösségi események mellett megjelenik a legjobb gyakorlatok átadása és átvétele, a nemzetközi tapasztalatcsere és a tudástranszfer lehetősége is.

6.8. Kockázatelemzés

Az alábbi táblázat tartalmazza a projekt során potenciálisan felmerülő fő intézményi, szervezeti, műszaki és társadalmi kockázatokat, ezek bekövetkezésének valószínűségét és hatását a projektre nézve (1-től 5-ig skálán értékelve ezeket), valamint a kockázat megelőzésére, illetve kezelésére vonatkozó tervezett lépéseket, intézkedéseket.

Kockázat	Hatás a projektre nézve (A)	Bekövetkezés valószínűsége (B)	Kockázat mértéke (AxB)	Kockázatkezelési lépések, intézkedések
Intézményi, szervezeti kockázatok				
Együtműködési nehézségek a HACs tagságon belül	Nagy – 5	Alacsony – 2	10	Megelőzés: a HACs tagságának olyan szempontú megválasztása, melyben előtérbe kerül a régóta fennálló szoros együttműködés, a konzorciumi megállapodás és az SZMSZ rögzíti a tagok feladatait, felelősségét, az együttműködés formáit és módjait. Kockázatkezelés: rendszeres egyeztetések a tagságon belül, folyamatos kommunikáció, szükség esetén a tagság módosítása (előírt arányok, szempontok megtartásával).
A HACs munkaszervezetének humánkapacitása nem elegendő a HKFS hatékony megvalósításához, leterheltség	Nagy – 5	Közepes – 3	15	Megelőzés: a munkaszervezet munkatársainak kiválasztása során a megfelelő tapasztalat, képzettség kiemelt szempont; SZMSZ pontosan rögzíti a feladatokat, elvárásokat. Kockázatkezelés: szükség esetén új munkatársak felvétele (SZMSZ-ben rögzített kompetenciák szerint), külső szakértelem bevonása.
A Helyi Bírálóbizottság nem megfelelő működése	Nagy – 5	Alacsony – 1	5	Megelőzés: a HBB tagok kiválasztása a HACs által történik, megfelelő kompetenciák biztosításával, pontos eljárási szabályok lefektetésével és az összeférhetetlenség kezelésével (SZMSZ szerint). Kockázatkezelés: külső szakértelem bevonása, tematikus munkacsoportok szakmai támogatásának igénybevétele, végső esetben a HBB tagjainak és/vagy eljárásrendjének módosítása.
Társadalmi kockázatok				
Helyi szereplők, mint projektgazdák (pályázók) bevonásának nehézségei	Nagy – 5	Közepes – 3	15	Megelőzés: HKFS készítése során az alulról jövő kezdeményezések feltárása és beépítése a stratégiába, érintett szereplők bevonása a tervezési folyamatba, társadalmasítás. Kockázatkezelés: a tervezés-megvalósítás során folyamatos külső kommunikáció az érintett szereplők felé, tudástranszfer események (pl. pályázati felhívásokhoz kapcsolódó nyílt napok szervezése, személyes konzultáció).
Érdeklentétek felmerülése a HKFS-t illetően	Közepes – 3	Alacsony – 2	6	Megelőzés: a HKFS kialakítása során törekedni kell a közösségfejlesztésben érintett különböző szereplők bevonására a különböző fejlesztési szükségletek egyidejű kielégítése érdekében. Kockázatkezelés: az ellentétek oldására a kapcsolódási pontok felmérése, a találkozási

Kockázat	Hatás a projektre nézve (A)	Bekövetkezés valószínűsége (B)	Kockázat mértéke (AxB)	Kockázatkezelési lépések, intézkedések
				lehetőségek megteremtése.
Társadalmi elfogadottság, támogatottság hiánya	Nagy – 4	Alacsony – 1	4	Megelőzés: valós helyi igényekre alapozott stratégiakészítés, HKFS társadalmasítása Kockázatkezelés: lehető legszélesebb körű nyilvánosság biztosítása a helyi közösség bevonásával.
Műszaki kockázatok				
HKFS megvalósításának időbeli csúszása	Nagy – 4	Alacsony – 2	8	Megelőzés: reális ütemterv készítése a feladatok egyértelmű meghatározásával, tartalékidő beépítésével, pontos eljárásrendi szabályozással, megfelelő technikai támogatás biztosítása a hatékony munkavégzéshez. Kockázatkezelés: folyamatos ellenőrzés, monitoringtevékenység, szükség esetén az eljárásrend módosítása (pl. adminisztratív időigény csökkentésével), válságterv készítése
Támogatott helyi fejlesztések megvalósításának (időbeli, műszaki, adminisztratív stb.) nehézségei	Nagy – 5	Közepes – 3	15	Megelőzés: magas színvonalú pályázatok kiválasztása (gondosan meghatározott értékelési szempontok alapján), megfelelő tapasztalatokkal és képességekkel rendelkező pályázók támogatása, folyamatos kapcsolattartás, városi animáció és projektfejlesztési tanácsadás Kockázatkezelés: projektek megvalósításának folyamatos ellenőrzése, monitoringja, szakmai és technikai segítségnyújtás a kedvezményezettek számára
Pénzügyi kockázatok				
A működési költségek meghaladják a tervezett szintet	Alacsony – 2	Közepes – 3	6	Megelőzés: reális pénzügyi terv készítése, tartalék beépítése Kockázatkezelés: működési költségek alacsony szinten tartása (pl. energiatakarékosság, kedvező ár-érték arányú szolgáltatók kiválasztása), szükség esetén külső források bevonása
Helyi érintett szereplők (projektgazdák) forráshiányos helyzete	Közepes – 3	Közepes – 3	9	Megelőzés: a helyi igényekhez és lehetőségekhez szabott projektméretet és beavatkozástípusok meghatározása a helyi felhívásokban Kockázatkezelés: szakmai segítségnyújtás a finanszírozásszervezéshez (pl. hitelfelvételhez)
Helyi fejlesztések fenntarthatóságának nehézségei (alacsony igény, bevételek)	Nagy – 4	Közepes – 3	12	Megelőzés: megalapozott, valós és reális keresleti igényekkel alátámasztott pályázatok támogatása Kockázatkezelés: segítségnyújtás a kommunikációban, valamint az üzemeltetéshez

7. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (Ft):

Szsz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1.	A helyi lakosság és civil szféra együttműködésének erősítését szolgáló fedett közösségi terek kialakítása	0	25 000 000	200 000 000	45 000 000	0	270 000 000	39,2%
2.	A kulturális és közösségi helyszínek infrastrukturális és technológiai fejlesztése a minőségi programválaszték biztosítása érdekében	0	0	77 000 000	74 500 000	0	151 500 000	22,0%
3.	A helyi és térségi hagyományok őrzését, átörökítését és gazdasági hasznosítását elősegítő események, programok	0	0	60 000 000	50 000 000	5 100 000	115 100 000	16,7%
4.	A kulturális és művészeti örökség ápolása a makói közösség- és identitástudat-építés előmozdítása érdekében	0	0	18 000 000	20 000 000	6 440 000	44 440 000	6,5%
5.	Korcsoport-specifikus kínálat kiterjesztése – különös tekintettel az ifjúsági programokra	0	0	23 000 000	20 000 000	5 000 000	48 000 000	7,0%
6.	A társadalmi összefogást, az együttműködés és a helyi koordináció javítását szolgáló programok	0	0	15 000 000	12 000 000	4 000 000	31 000 000	4,5%
7.	A lakosság egészségének megőrzését és az aktív, sportos életmód kialakítását célzó beavatkozások	0	0	12 000 000	15 000 000	1 004 808	28 004 808	4,1%
	Összesen	0	25 000 000	405 000 000	236 500 000	21 544 808	688 044 808	100%

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen
Működési költségek	0	13,24	17,66	17,66	17,66	0,00	0,00	66,22
Animációs költségek	0	19,23	6,53	10,89	8,71	0,00	0,00	45,36
Összesen	0	32,48	24,19	28,55	26,37	0,00	0,00	111,59

A HACS a felhívás alapján felhasználható maximális forrásnál nagyobb mértékű, hosszabb távú együttműködést nem tervez megvalósítani.